Romania pitorească

REVISTĂ LUNARĂ DE TURISM

7
IULIE
1972

Biblioteca municipală
Tîrgu-Mureș

Coperta I: Cabana Caraiman-Bucegi

Foto: Mircea Bob Ieremia

Coperta a IV-a: R.P. Tezaur — Coiful dacic, de aur, descoperit la Poiana Coțofenești (Muzeul de istorie al Republicii Socialiste România)

Foto: Corneliu Vladu

DIN SUMAR

DIN SUMAR

Cronica litoralului . . 4

S.O.S. Natura! — acad. EMIL POP, prof. dr. docent RADU VOINEA, N. TONIUC, VAL TEBEICA . . . 5

Anina, o întreită aniversare — NICULAE CRIȘAN 8

Vatră — acad. EMIL CONDURACHI . . 10

10 ani de la ultima drumeție a unui mare artist: Țuculescu — RADU BOUREANU . 11

Oaspetele nostru: acad. Victor Eftimiu 12

Muntele ascuns al lui Zamolxis — VICTOR KERNBACH 13

Ochiul cinematografic — ROMULUS RUSAN 14

5 întrebări pentru Monica Ghiuță — A. RAICU 14

Trasee în munții Făgărașului (I) — arh. DAN OPRESCU 15

Agrement bucureștean — M.I. PASCU și C. POPESCU 19

Snagov, vise și realitate — P. NICOLAE . . 19

R.P. propune, turistul dispune 22

München '72 — TOMA GEORGE MAIORESCU 24

Dialog cu lumea — ION PALL-UNIMĂTAN 26

Corespondență specială din Viena — ILIE MORARU 26

Tribuna cititorului . 27

Tinerețea în vacanță . 28

Dracula (I) — NICOLAE PĂDURARU . 30

Crugul vremii — NICOLAE TOPOR . . 31

ION ALEXANDRU

CÎNTEC

La marginea drumului trăiește izvorul
Îndrăgostit de stele.
Noaptea îl poți auzi
Din prund
Suspinînd după ele.

Ziua — țintuit în pămînt,
Numai oglinzi și răcoare,
Izvorul se dăruie tuturor
Cu-nfrigurare.

Îl iau în pumni,
Ori în genunchi mă plec
Cu inima-nsetată.
Izvorul-coloană-n adînc
Ridicată.

Acum a-nghețat.
Peste ape
Un flux de lumini plîngînd l-a țesut.
Dedesubt — izvorul ce face?
Și cum a fost la-nceput?

Din volumul «Ce să vă spun»
Editura pentru literatură — 1964

Romania pitorească

REVISTĂ EDITATĂ DE MINISTERUL TURISMULUI

Adresa redacției: B-dul Republicii 4, sector IV București, tel. 15.84.58.

Prețul abonamentului anual: 36 lei

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic «Casa Scînteii»

REDACȚIA REVISTELOR DE TURISM
Redactor șef: POP SIMION
Redactor șef adjunct: TOMA GEORGE MAIORESCU
Redactori: ANDA BASARAB, NICOLAE DOCSĂNESCU, MIRCEA DUB, VALENTIN HOSSU-LONGIN, MUGUR MARDAN, MIHAI PASCU, NICOLAE PĂDURARU, CHRISTA RICHTER, DONA ROȘU.
Fotoreporteri: EVELLEI LÁSZLÓ, MIRCEA BOB IEREMIA.
Prezentarea tehnică: NICOLAE UMANET
Prezentarea artistică: I. DOGAR-MARINESCU

«Preocuparea fundamentală a partidului, țelul suprem al politicii sale, rațiunea însăși a construcției orînduirii socialiste și sensul a tot ceea ce înfăptuim este creșterea bunăstării materiale și spirituale a maselor, satisfacerea cît mai deplină a nevoilor întregului popor, asigurarea condițiilor pentru manifestarea plenară a personalității umane.»

NICOLAE CEAUȘESCU

(din Raportul prezentat la Conferința Națională a Partidului Comunist Român)

Noua Orșovă în peisajul Porților de Fier
Foto: Evellei László

creion

arborele

Avem excelentul prilej de a inaugura însemnările noastre «în creion» prin omagiul adus unuia dintre înainte — mergători. De Vlahuță e vorba, din mantaua căruia descindem (simbolic) toți aceia care ne-am luat misiunea de a servi literatura de drumeție a românilor. Pe frontispiciul publicației noastre am înscris dinadins ilustrul nume ROMÂNIA PITOREASCĂ, legîndu-ne astfel, întru patos și dragoste de țară, de opera fundamentală a scriitorului-pelerin. Vlahuță devine, în aceste împrejurări, nașul nostru spiritual și, de ce nu? prietenul nostru întru ideal și frenetică drumeție, deoarece datori sîntem să continuăm arborescent, cu mijloace evoluate și în viziune contemporană opera înaintașilor. Între aceștia Vlahuță cu a sa ROMÂNIE PITOREASCĂ are efigie de simbol.

Sînt șaptezeci de ani bătuți pe muchie de cînd a ieșit de sub teascurile tipografice acea lucrare în ale cărei generozitate și spirit solar ne recunoaștem, motiv s-o considerăm «operă de referință». Dar viguroasa pleiadă a scriitorilor-pelerini ai literaturii române nu începe cu Vlahuță, desigur; rădăcinile arborelui genealogic, de mare vocație națională, le găsim cu mult înainte, în zorii literaturii noastre scrise, la Cantemir, prin a sa «Descriere a Moldovei», continuate prin Cronicari, excelenți «reporteri» ai timpului lor, prin Milescu Spătaru, pelerinul în China, care ne lasă un model al memorialului de călătorie, prin Nicolaus Olahus, tristul și fascinantul vizionar umanist, în ale cărui însemnări de voiaj multe orașe europene din secolul 16 își găsesc un portret pe măsură. Aceștia sînt venerabilii «bunici» ai literaturii de turism la noi; le urmează, în alți secoli și pe alte trepte ale dezvoltării — Odobescu, Goleștii, Ioan Codru Drăgușanu, Alecu Russo, Hogaș, Iorga, Bucura Dumbravă, Mihai Tican Rumano, Geo Bogza, ca să amintim doar cărturarii-călători care au făcut din plăcerea de a călători o artă și din arta lor podoabă a călătoriei. Între toți, Alexandru Vlahuță deține un loc aparte: scrierile lui sînt liantul, celula-magnet spre care curg radial, ca niște curenți continui, contribuțiile celorlalți. De ce astfel? Pentru că ROMÂNIA PITOREASCĂ, fără a fi neapărat lucrare-model, este operă structurată, întîia încercare de sinteză a peisajului patriei și, prin chiar începutul de secol al apariției ei, inaugurează evul modern al literaturii de călătorie.

Ce ne spune azi, acum, în apogeul verii lui '72 acest frumos jubileu? Să sporim cu noi argumente și verb puternic facla pe care ne-o dau precursorii. Avem o mie și unu de motive să izbutim în acest efort patriotic: la temelia de armonie și echilibru a naturii țării omul de azi a așezat frumuseți durabile, care merită dăruitul travaliu al tuturor acelora care țin un condei în mînă. **Anul de grație în care ne aflăm stă sub semnul de noblețe al Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român; evenimentul ne conduce în piscul de frumusețe al țării, de unde vedem, ca printr-un limpede ochean, chipul de azi și de mîine al patriei, care binemerită noua Carte, noua Cîntare: România Pitorească a patriei socialiste.**

Dacă încercăm să sintetizăm într-o singură frază sensul adînc al tuturor prefacerilor pe care le proclamă vastul Program de lucru trasat de Conferință pentru viitorul imediat și cel de perspectivă al țării, putem spune că totul se concentrează în acest unic focar: România socialistă modernă, prosperă, multilateral dezvoltată, țară a hărniciei, realismului, echității și adevărului.

Este o misiune de înaltă noblețe să servești cu condeiul și inima un asemenea drum trasat cu fermitate de vizionarismul revoluționar al comuniștilor români. În lumina ideilor Conferinței din iulie numele de România Pitorească primește noi și nebănuite dimensiuni, pe care ne vom osteni să le argumentăm cu mijloacele care ne stau la îndemînă.

E inscripția noastră de făgăduință și crez la vigurosul arbore al celor ce văd drumeția exact ca în versul popular: **așa calcă de frumos/ de parcă-ar scrie pe jos.**

Luna lui Cuptor

POP SIMION

CRONICA LITORALULUI

MAREA · MAREA · MAREA

în aceste zile

Schi nautic

Echitaţie pe plaja de la Neptun

Noutatea sezonului — piscinele

● După o lungă, poate prea lungă perioadă de finisare, în Mamaia şi-a deschis porţile Tîrgul de vară, punct de maximă atracţie pentru turişti. Deschis pe toată durata sezonului estival, Tîrgul adună în perimetrul său exponate ale cooperaţiei meşteşugăreşti şi de consum din majoritatea judeţelor ţării; în căsuţe aranjate după tipicul zonelor reprezentate se pot întîlni din belşug produse de artizanat, vestimentare, obiecte de artă populară şi multe altele, după preferinţa fiecăruia. O cramă cu degustări de vinuri, precum şi cuptoare cu plăcinte pregătite la comandă fac deliciul pofticioşilor care, mai este cazul să o spunem?, se numără în cifre mari.

● «Accesul părinţilor este permis doar cu asentimentul copiilor». Nu, nu este nici o glumă, este vorba doar de un «principiu» de funcţionare a baby-barurilor recent înfiinţate în Mamaia, Jupiter şi Venus. Prichindeilor li se servesc delicioase preparate lactate, băuturi răcoritoare, prăjituri şi îngheţate. Teatrul de marionete din Constanţa asigură un program de varietăţi adecvat gustului micuţilor «petrecăreţi» (atenţie însă la dozarea subtilităţilor pe care copiii, nicidecum din rea voinţă, ci pentru că sînt doar copii, nu le prea gustă). Oricum, baby-bar unic in lume!

● Două formaţii de fanfară: una profesionistă (în Eforie) şi alta pionierească (în Mamaia). Doar turiştii vor putea aprecia care anume dintre cele două formaţii este mai bine pusă la punct. Deci...

● Un şirag de bucurii pentru amatorii de sport: lecţii de înot pentru copii — cursuri de şapte zile încheiate cu acordarea unui brevet de înotător, lecţii de tenis cu profesori calificaţi (important: se pot angaja parteneri competenţi pentru partidele de tenis), cursuri de schi nautic, poligon amenajat în satul de vacanţă «Zodiac» (Jupiter) pentru amatorii de tir cu arcul, echitaţie pe plaja staţiunii Neptun, noi bowlinguri în Saturn şi Neptun, minibowling în Venus: să nu uităm cochetele piscine presărate în mai toate staţiunile, o noutate a sezonului.

● Apreciate formaţii de muzică uşoară: «Roşu şi Negru» la barul «Cleopatra» din Saturn (oare nu este prea strîmtă sala barului pentru mult prea puternica rezonanţă a acestei orchestre?), «Venus» la restaurantul «Splendid» din Eforie Sud şi «Polaris» la restaurantul «Capitol» din Jupiter, formaţia Paul Ghenzer la restaurantul hotelului «Europa» din Eforie Nord. O menţiune specială pentru orchestra «DIETMAR HEPP», care stîrneşte aplauze consumatorilor din restaurantul «Delta» (Mamaia).

● Noutate de excepţie: modernul trio Anda Călugăreanu, Dan Tufaru şi Florian Pitiş s-a mutat de pe micul ecran pe ringul fascinantului bar «Paradis» din staţiunea Jupiter.

● O corabie naufragiată poate oare tenta pe cineva? Credem că da, cu o condiţie însă: să aibă antren, adică un spectacol bine pus la punct, cu balet modern, cu solişti vocali care interpretează în două, trei limbi europene, cu momente de folclor autentic, cu un nostim Charlot. Veţi spune că o astfel de corabie nu există; ei bine, vă contrazice existenţa în staţiunea Eforie Sud a barului de noapte «Grota nimfelor», bar în care fiecare se va vrea «naufragiat».

● Chiar dacă nu va putea concura Tîrgul de vară, bazarul «Cazino» din Mamaia îşi justifică pe deplin existenţa prin sumedenia de exponate pe care le etalează: articole de plajă, jucării, cosmetice, podoabe pentru femei (soţi, atenţie!), corturi, şezlonguri, şi cîte şi mai cîte, aşa cum îi şade bine unui bazar.

● «Descindeţi» mai des şi în număr cît mai mare în nou deschisul restaurant cu specific pescăresc «Faleza» din Eforie Sud. Îi veţi convinge astfel pe amfitrioni că peştele se poate prepara după o sumedenie de reţete.

● Noi restaurante în staţiunile Venus («Vulturul», «Pajura», «Cocorul») şi Eforie Nord («Bran», «Brad», «Bega»). Şi nu orice fel de restaurante, ci elegante, rafinate, în plus, prevăzute cu piscine.

● Mari actori de film în Venus! Cine nu crede se poate convinge dacă poposeşte în fiecare seară în recent amenajatul cinematograf din staţiunea cu un nume atît de inspirat.

● Noi baze de tratament balnear în Eforie Nord, la hotelurile «Steaua de mare», «Meduza» şi «Delfin». Apreciere generală: FOARTE BINE!

● Se ştie că discotecile se deschid doar după răsăritul de lună. Dar poate nu se ştie că pînă atunci funcţionează în incinta lor nou înfiinţatele *cluburi ale presei*. Adică: stînd în faţă cu o cafea sau o băutură răcoritoare, orice cetăţean poate răsfoi colecţiile de ziare şi reviste româneşti sau străine. Organizatorii promit peste puţină vreme interesante întîlniri cu ziariştii. Le aşteptăm.

● Oaspeţi de peste hotare pe ţărmul Pontului Euxin: ansamblul folcloric din Passau (R.F.G.), o formaţie de teatru din Lublin (Polonia), un numeros şi plin de prospeţime grup vocal de studenţi americani etc.

● Iubitori ai fotbalului, nu fiţi trişti: campionatul naţional s-a încheiat, dar între 19 şi 30 iulie a.c., Constanţa găzduieşte meciurile grupei a IV-a din cadrul campionatelor internaţionale universitare. Participă România, Olanda, R.F.G. şi Israel. Să ţinem pumnii băieţilor noştri!

O NOUĂ „COLUMNĂ A LUI TRAIAN"

De curînd, în monumentalul Campidoglio, ce domină administrativ, dar şi istoric, impetuoasa viaţă cotidiană a legendarei Roma, s-a consumat ultima scenă a unui act cu multiple semnificaţii în relaţiile româno-italiene: ziaristul italian *Carlo Marcucci* a primit premiul «Columna lui Traian» pentru cea mai reuşită prezentare jurnalistică în Italia a realităţilor turismului românesc.

De ce premiul «Columna lui Traian»? În primul rînd, pentru că această columnă este punctul de întîlnire a două istorii, este punctul de pornire şi de contact între două popoare atît de apropiate astăzi prin tradiţie şi mentalitate.

În al doilea rînd, pentru că o dată încheiate vremurile cuceririlor, italienii şi românii au simţit nevoia de a se descoperi în alt mod, mai simplu şi mai pacifist, prin intermediul aparatului de fotografiat, al călătoriilor în automobil sau al tururilor organizate de agenţiile de voiaj.

Premiul «Columna lui Traian» a avut ca atare menirea să retrezească în Italia un legitim şi meritat interes pentru frumuseţile istorice şi naturale ale României şi pentru viaţa nouă şi harnică a locuitorilor acestei ţări, apropiaţi de italieni printr-o comună matrice lingvistică.

Iniţiativa şi organizarea aparţin *Ministerului Turismului din România*, în colaborare cu *Centrul de Studii pentru problemele turismului din Italia*.

Rezultatele concursului s-au concretizat în 109 articole în cotidianele şi revistele italiene de notorietate şi în 139 informaţii şi ştiri apărute în peste 100 de publicaţii din Italia. Ziariştii participanţi au descoperit în articolele lor temele cele mai disparate: de la Delta Dunării la frumuseţea Carpaţilor, de la felul de viaţă al oamenilor la evocările istorice ale ţării, de la pitoreştile mănăstiri şi monumente la eficacitatea tratamentului cu Gerovital. Fără îndoială concursul a suscitat un deosebit interes în lumea presei italiene şi — ca urmare — în rîndul opiniei publice, dovadă incursiunile pacifiste din ce în ce mai numeroase ale turiştilor italieni în România.

Spicuind la întîmplare din multitudinea de titluri ce descoperă România turistică, uneori mai poetic, alteori mai speculativ, după cum a bătut vîntul în secretariatul de redacţie al publicaţiilor, reţinem cu satisfacţie aprecieri şi constatări de genul: «O ţară între tradiţie şi dezvoltare», «Mamaia — o imensă grădină, Capri-ul României», «Un popor cu două inimi în asaltul viitorului», «O călătorie în România a devenit o cerinţă», «Italienii clienţi frecvenţi ai «duşmancei» nr. 1 a îmbătrînirii», «Geloşi pe folclorul lor», «În acest an este la «modă» România».

Columna, la prima ei ediţie, a ilustrat valoarea turismului românesc, pînă în cele mai îndepărtate colţuri ale peninsulei. Să le mulţumim premiaţilor *Carlo Marcucci, Carlo Schreiner, Silvana Gaudio, Bruno Cerdonio, Ivo Prandin, Marco Ciampo, Luciano Mondini* ca şi celorlalţi ziarişti ce au dedicat României rîndurile lor. Să nu uităm însă că vorbele sînt mai puţin grăitoare decît realităţile. Puteţi să vă convingeţi!

RENATO ILIESCU

S.O.S. NATURA!

«Ținînd seama de ritmul înalt în care se dezvoltă industria, de introducerea tot mai accentuată în viața societății a elementelor civilizației moderne, o problemă de importanță vitală pentru națiunea noastră este protejarea mediului înconjurător. Este necesar să luăm măsuri riguroase pentru combaterea noxelor industriale, preîntîmpinarea poluării apei și aerului, protecția pădurilor, lacurilor, rîurilor, munților, a locurilor considerate monumente ale naturii».

NICOLAE CEAUȘESCU

(din Raportul prezentat la Conferința Națională a Partidului Comunist Român)

- **În ultimele patru secole au** dispărut total de pe suprafața Terrei 64 specii de mamifere și 164 specii de păsări!
- Se prevede dispariția altor 223 specii de mamifere și 283 specii de păsări!
- Exterminarea cangurilor amenință să devină «o rușine națională pentru Australia!...» afirmă specialiștii de la «Australian Conservation Foundation» care au lansat apelul «Apărați cangurul azi, mîine va fi prea tîrziu!»
- La sfîrșitul anului 1971 mai existau doar aproximativ 10 000 urși albi a căror «rată de diminuare» este de circa 1300 exemplare pe an!
- Junglele Asiei erau populate în 1940 de circa 50 000 de tigri. Astăzi numărul lor este sub 3 000 de exemplare!
- La începutul acestui secol trăiau în Africa peste 40 milioane de antilope și gazele. Astăzi mai supraviețuiesc doar vreo 30 000!
- Anual, din 210 000 pui de focă «nou născuți» sînt masacrați în Arctica canadiană și Groelanda nu mai puțin de 180 000.

Unul dintre puținele cuiburi de vultur codalb care au rămas în Delta Dunării. În primăvara anului 1972 un astfel de cuib a fost incendiat de niște oameni iresponsabili.

omul desfigurează natura

Un scurt dialog cu academicianul EMIL POP

Foto V. CIOCHIA

Priviți această imagine și împiedicați-l pe turistul needucat să devină «inamicul nr. 1» al naturii! Amintiți-vă de soarta altor flori ca garofița Pietrii Craiului și floarea de colț!

Redactor: De la Polul Nord și pînă la Polul Sud, aproape pe toate meridianele și paralelele Terrei, omul — conștient sau inconștient — dar mai ales «omul industrial» atentează pur și simplu împotriva naturii, distrugînd sub diferite forme armonia cadrului natural în care s-a născut, trăiește dar mai ales vrea să trăiască!

Acad. Emil Pop: Într-adevăr, o înfiorată sirenă de alarmă vuiește de cîțiva ani încoace pe toate meridianele și pe toate latitudinile Pămîntului. Ea ne strecoară în suflet iminența unei catastrofe de dimensiuni pînă acum necunoscute: viața omenirii, viața naturii, viața ca fenomen cosmic sînt grav primejduite din cauza naturii mutilate, îmbolnăvite și otrăvite de către om.

Redactor: Cum interpretați, ca om de știință, acest semnal de alarmă?

Acad E.P.: Știința rece și liniștită, chiar dacă nu e de acord cu unele exagerări ale alarmei, izvorîte din spaimă sau indignare, confirmă gravitatea reală a situației și desfășurarea ei frenetică spre declinul biologic al unei planete, a cărei performanță unică în univers este viața evoluată timp de trei miliarde de ani în ipostaze din ce în ce mai complexe, în fruntea cărora a apărut, relativ recent, omul însuși cu știința lui, cu arta lui, cu civilizația lui.

Redactor: Cum a fost posibil ca rațiunea, cu care se mîndrește ființa umană să nesocotească atît de grav perturbările dezastruoase pentru om, dezlănțuite fără încetare de același om în conținutul și în viața intimă a naturii-mume, de care depinde fără egal, viața lui?

Acad. E.P.: Aș adăuga unei asemenea întrebări și altele! Cum a fost cu putință ca în numele civilizației atît de mîndră de zborul ei spre înălțimi să se fi declanșat un regres continuu, care amenință azi nu numai civilizația vinovată, ci și viața omenirii nevinovate?

În sfîrșit, nedumerirea cu accentul cel mai duios: cum este cu putință ca omul iubitor de frumos, care a găsit în natură cele mai superbe motive de creație și de încîntare sufletească, să o desfigureze atît de barbar și să-i suprime neîncetat frumusețile care au copleșit sufletul uman din copilăria lui și pînă azi?

În această tragică dilemă a omenirii se lămuresc însă în zare nădejdi întremătoare: măsuri îndrăznețe oficiale, chiar cu putere de lege, deodată cu recrudescența generoasă a inventivității umane în a combate tehnic calamitățile imediate.

Redactor: Ele sînt binevenite, dar nu vor putea curma răul din rădăcină, decît prin solidaritatea entuziastă a noastră, a tuturor.

Acad. E.P.: La dramatica răscruce a omului și a vieții, datoria noastră este să dedicăm știința noastră, conștiința noastră și sensibilitatea noastră pentru restaurarea funcțiunilor creatoare, susținătoare de viață trupească și sufletească ale mediului, astăzi bolnav și ostil! Va trebui să vindecăm bolile și rănile lui, va trebui să-l ocrotim cu grijă pentru ca să păstreze sau să redobîndească neîntrecuta lui frumusețe de poezie firească. În aceste strădanii ale noastre nu vom uita că pe umerii noștri apasă îndatorirea de a reabilita atributul uman al civilizației!

 S.O.S. NATURA!

SE VA TOPI MUNTELE DE SARE?

Monument al naturii, unic în felul său, **Muntele de sare** de la Slănic Prahova, cu vestita «Grota miresei» se degradează de la un an la altul. Cu zece ani în urmă, «craterul» din creştetul său era foarte mic, dar acum are un diametru de cîţiva metri.

Punem doar o singură întrebare: cînd va lichida Consiliul popular paradoxul dintre grija acordată ştrandului şi «grija» pentru acest monument al naturii?

SEMNALE DE ALARMĂ «PĂMÎNTUL OAMENILOR ÎN PERICOL!»

«Homo sapiens... a cucerit pămîntul cu adîncimile, înălţimile şi atmosferele sale, dar această măreaţă bogăţie şi singură zestre o exploatează nechibzuit şi sălbatic».

EMIL RACOVIŢĂ

FLOAREA DE LOTUS SE OFILEŞTE!

Unic în Europa, celebrul *Nymphae lotus thermalis* este amenintat cu disparitia! Cauzele nu sînt însă naturale! Ele se numesc ignoranta, neglijenta şi nepăsarea.

Duceti-vă să-l admirati cît mai există şi retineti faptul că înfloreşte (în conditii normale de microclimat) din aprilie şi pînă în noiembrie! Veţi constata că mica rezervatie în care a supravietuit din negura timpurilor, arată acum ca un templu profanat. Apa a fost poluată cu detergenti, lîna broaştei sufocă lotuşii, florile devin tot mai rare, apele pîrîului Peţea sînt pline cu tot ce vrei şi ce nu vrei. Nu ştim dacă şi în această vară se mai scaldă pe aici gîşte, porci şi vite. Dar, asupra ocrotirii naturii pe meleagurile bihorene vom reveni.

Din 1928, cînd primul Congres al naturaliştilor din România a adoptat propunerea lui Emil Racoviţă pentru elaborarea unei legi referitoare la ocrotirea naturii, şi pînă în 1941 au fost declarate în ţara noastră 36 de monumente ale naturii, între care şi Parcul Naţional al Retezatului. Datorită măsurilor luate în ultimii 25 de ani în domeniul conservării naturii şi al folosirii judicioase a rezervelor naturale, numărul rezervaţiilor naturale a sporit de la 34 (15000 hectare) la 140 cu o suprafaţă totală de peste 80 000 hectare. Dintre acestea 16 figurează în Lista ONU a parcurilor naţionale şi rezervaţiilor analoge: Parcul Naţional Retezat, rezervaţiile din Delta Dunării, Bucegi, Pietrosul Mare, Ceahlăul, Pădurea şi lacul Snagov, Muntele Domogled, Pădurea Letea, Tinovul Mare de la Poiana Stampei, Codrul secular Slătioara, Cetăţile Ponorului, Piatra Craiului Mare, Poienile cu narcise de la Dumbrava Vadului, Tinovul Luci, Cheile Turzii, Complexul carstic Scărişoara.

În DELTA DUNĂRII

acest adevărat TEMPLU AL NATURII,
braconajul se practică pe scară mare, unele **rezervaţii naturale sînt profanate, pelicanul este prigonit, un singur paznic pentru 41 500 hectare**

Dureroasele destăinuiri ale secretarului ştiinţific al Comisiei Monumentelor Naturii, N. TONIUC.

Valorificarea superioară a rezervelor naturale din Delta Dunării nu poate fi concepută fără conservarea resurselor naturale, fără menţinerea tocmai a echilibrului biologic, datorită căruia, cel mai tînăr pămînt al ţării şi-a cîştigat pe bună dreptate faima de «paradisul păsărilor», «tărîmuri de basm» etc.

Nu este cazul să enumerăm motivele (şi raţiunea lor) care au stat la baza înfiinţării rezervaţiilor naturale şi refugiilor de cuibărit sau migraţie din Delta Dunării.

Prevăzute iniţial prin «schiţa de amenajare complexă a zonei inundabile şi Deltei Dunării» la o suprafaţă de 39 000 hectare, extinse în 1970 la 41 500 hectare, aceste zone au jucat un rol de cea mai mare importanţă pentru ocrotirea faunei şi florei caracteristice Deltei, conservarea peisajului şi valorificarea potenţialului turistic (atît de neglijat în ultimii ani) din Deltă.

Cum sînt respectate aceste rezervaţii naturale în momentul de faţă?

Pare curios, dar, pentru cele 41 500 hectare funcţionează în prezent un singur paznic, iar întreaga schemă aprobată pentru paza acestor rezervaţii mai prevede încă două posturi similare.

În rezervaţia Sfîntul Gheorghe, Palade, Perişor, în insula Sacalin, păşunează ilegal vite aparţinînd «I.A.S. Delta Dunării» şi populaţiei locale.

O situaţie similară se întîlneşte în cuprinsul rezervaţiei Periteasca, Bisericuţa, Gura Portiţei. Acesta din urmă este în prezent locul unor importante lucrări de amenajare, neavizate însă de Comisia Monumentelor Naturii, aşa cum era firesc şi legal.

Rezervaţiile din Deltă ca şi celelalte zone sînt greu încercate în fiecare primăvară din cauza incendierii pe suprafeţe de zeci de mii de hectare a stufului. Cad victimă flăcărilor cantităţi inestimabile de cuiburi cu ouă, de foarte multe ori şi cu pui. **Această situaţie anulează efectele actualelor reglementări privind gospodărirea faunei cinegetice, potrivit căreia se interzice vînătoarea vînatului de baltă începînd cu data de 1 martie.**

În ultimii ani au luat fiinţă în cuprinsul Deltei numeroase pepiniere piscicole şi iazuri. În raza lor paznicii piscicoli practică un tir necruţător asupra tuturor zburătoarelor, inclusiv asupra speciilor declarate monumente ale naturii.

Să adăugăm daunelor aduse lumii păsărilor, practicarea colectării de ouă de către pescari şi copiii acestora, numărul mare de păsări care cad în sculele pescăriilor şi în capcanele vînătorilor.

Nota redacţiei: **Punem forurilor competente întrebarea:** se mai poate vorbi despre o eficientă ocrotire a tezaurului natural din Delta Dunării?

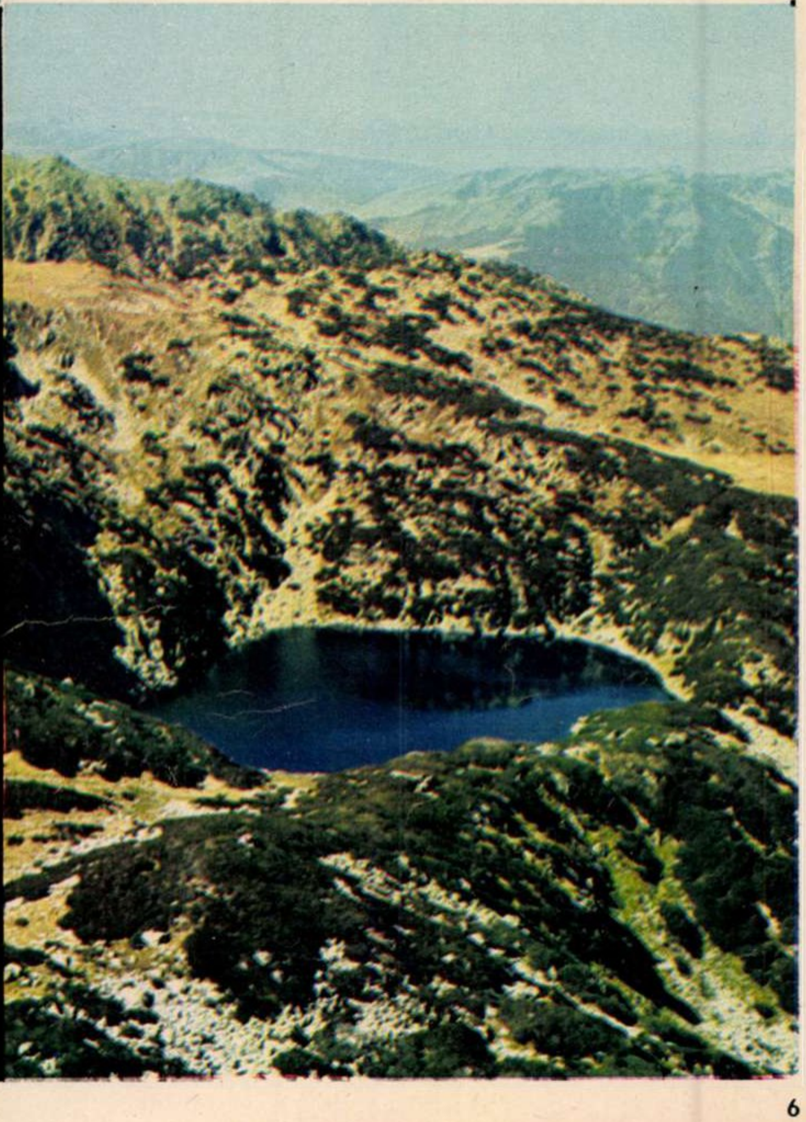

Omul a ajuns astăzi într-o dramatică confruntare cu propriile sale succese

apreciază prof. dr doc. RADU VOINEA, secretar general al Academiei Republicii Socialiste România.

Redactor: Cum înțelegeți această «dramatică confruntare?»

Prof. R.V.: Pentru a-și satisface nevoile mereu crescînde, el a reușit să-și perfecționeze continuu mijloacele de exploatare a naturii și să-i smulgă acesteia cantități atît de mari de bunuri, încît în momentul de față se pune în mod acut problema dacă în viitorul apropiat natura, istovită, va mai putea să producă măcar minimumul necesar existenței omului.

Se impune luarea unor măsuri energice pe plan mondial pentru combaterea poluării și pentru protejarea naturii.

Redactor: Sub acest raport mi-aș permite să subliniez că luna iunie a.c. s-a remarcat printr-o intensă concentrare de asemenea activități: Conferința O.N.U. (de la Stockholm) asupra mediului înconjurător, prima «Săptămînă internațională a mediului ambiant și a mijloacelor de luptă împotriva elementelor dăunătoare acestuia» (inaugurată de președintele Franței, Georges Pompidou, la Porte de Versailles), Congresul de la Cannes al experților în ecologie marină, Intîlnirea experților Organizației Mondiale pentru Alimentație (FAO) etc.

După cum bine se știe, problema ocrotirii naturii — sub feluritele ei aspecte — se bucură de o deosebită atenție și în țara noastră prin grija partidului și organelor de stat. Și nu întîmplător, pentru că în ansamblul său însuși pămîntul românesc este un monument al naturii.

Prof. R.V.: Într-adevăr, pe plan național, această problemă deosebit de importantă este în atenția partidului și statului. Încă din 1950 avem o legislație potrivit căreia monumentele naturii sînt bunuri ale întregului popor, ele avînd o mare însemnătate științifică și de educație patriotică. Amintesc aici și de cele trei Conferințe naționale de ocrotire a naturii ținute în ultimii ani, din care ultima (din 1971) a adoptat un plan de activități practice pentru o perioadă de cinci ani.

Este cunoscută, de asemenea, activitatea Comisiei Monumentelor Naturii a Academiei Republicii Socialiste România. Cu un personal salariat propriu, dar excesiv de redus, cu sprijinul consiliilor populare și al unui mare număr de colaboratori voluntari, de prieteni ai naturii, această comisie a reușit de-a lungul timpului să realizeze acțiuni minunate de creare a unor rezervații naturale în care sînt protejate plante și animale de o importanță deosebită. M-aș referi îndeosebi la rezervațiile din Delta Dunării și din munții Retezat.

Aprecierile a numeroși străini, ale oamenilor de știință reputați sau ale turiștilor care ne vizitează rezervațiile sînt cît se poate de elogioase la adresa înțelepciunii cu care este protejată natura în țara noastră.

Redactor: Firește, putem menționa un mare număr de succese și de acțiuni pozitive în activitatea de ocrotire a naturii, dar vă propun să trecem peste ele,pentru a vă ruga să ne răspundeți la următoarea întrebare: considerați că decretele 237/1950 și 76/1954 precum și HCM 518/1954 mai corespund cerințelor actuale?

Prof. R.V.: Vechea legislație, încă în vigoare, reglementează doar ocrotirea monumentelor naturii. Or, în etapa actuală, natura, în ansamblul ei, trebuie conservată și în mod deosebit resursele sale. Trebuie reținut că astăzi o exploatare este rațională și economică numai în măsura în care nu compromite echilibrul biologic natural și asigură refacerea acestor resurse.

PE CÎND DINAMITĂ ȘI ÎN ALTE LOCURI?

Reproducem din ziarul România liberă nr. 8153 din 10.I.1971 acest vibrant apel:

«Posedăm un monument care nu se găsește oriunde: «Cetățile Romane» de la Roșia Montană. Un munte în care stîncile au fost cioplite de oameni și de natură. Cît de grea și chinuitoare va fi fost sculptura în aceste stînci! Vîntul, ploaia, gheața, apele de șiroire au continuat să modeleze acest decor de teatru de circa 10 hectare. Eroziunea eoliană a realizat aici niște hornuri numite hodăi. O formațiune asemănătoare nu se mai găsește decît în Spania. Nu trebuie neglijată nici valoarea istorică a acestui monument care evocă exploatările miniere încă de pe vremea agatîrșilor, dacilor și romanilor. Ei bine, această superbă cetate naturală a fost, cum se spune, scoasă din inventar. O comisie a dat verdictul ca monumentul să treacă spre exploatare în cadrul Ministerului Minelor. Încă nu e prea tîrziu să se oprească dinamitarea stîncilor.»

Dorind să aflăm ce ecou a avut apelul și, ca urmare, ce măsuri au fost luate, am aflat că... CETĂȚILE ROMANE NU MAI EXISTĂ! Celor care n-au mai apucat, din pricina dinamitării, să le admire le oferim o imagine de document.

SEMNALE DE ALARMĂ «PĂMÎNTUL OAMENILOR ÎN PERICOL!»

«Păduri întregi sînt distruse, lacuri întregi sînt devastate de nesăbuite acțiuni de poluare. Urgia amenință deopotrivă mările și oceanele. Ea trebuie stăvilită. Acum, cît mai este timp!

JACQUES PICCARD

«Dacă această stare de lucruri nu se schimbă, în trei sute de ani de acum încolo, omenirea nu va mai supraviețui...»

prof. JEAN DORST
vicepreședinte al Uniunii Internaționale pentru salvgardarea naturii

«Dacă nu vom gospodări cu înțelepciune rezervele planetei noastre și nu vom ocroti natura, vom rămîne în cele din urmă singuri pe o planetă pustie!»

acad. ȘTEFAN MILCU
vicepreședintele Academiei R.S.R.

«Relațiile noastre cu natura ar trebui să se întemeieze pe principiul beneficiului reciproc. Încă din antichitate, poeții bucuriilor agreste, grecul Hesiod și latinul Vergiliu, promovează ideea că trebuie să fim prevenitori și prietenoși cu natura, dacă vrem ca darurile ei să fie generoase».

MIHNEA GHEORGHIU

OCROTIREA NATURII, O DATORIE PATRIOTICĂ

Sipet fermecat, pămîntul românesc are plaiurile înzestrate cu frumuseți naturale care, în ansamblul lor, constituie un uriaș și (de ce nu!) inegalabil monument al naturii. L-am moștenit cu mîndrie născută din strămoși și îl înfrumusețăm cu mîndria unei patrii socialiste înfloritoare. Avem o străveche și generoasă tradiție a dragostei pentru această natură, precum și o pozitivă experiență în problemele ocrotirii monumentelor sale.

Pornind de la aceste gînduri, revista ROMÂNIA PITOREASCĂ va sprijini întotdeauna continua dezvoltare a unui larg curent de opinie pentru protecția naturii și conservarea patrimoniului natural al minunatei noastre patrii.

Anchetă realizată cu concursul Comisiei Monumentelor Naturii a Academiei Republicii Socialiste România.

Redactor VAL TEBEICA

PROPUNERI DEMNE DE ATENȚIE

Esență a existenței OMULUI și a vieții în ansambul ei pe TERRA, relația fundamentală om-mediu înconjurător a devenit în efervescenta noastră epocă o preocupare pe plan mondial. Salvgardarea naturii este nu numai o problemă a prezentului, dar și a viitorului. Din acest punct de vedere reținem ca deosebit de constructive cîteva din recomandările **Conferinței Comitetului sud-est european al Comisiei Internaționale pentru Educație de pe lîngă UICN** *(Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii și a resurselor sale):*

— să se revadă planurile de învățămînt în sensul acordării unei mai mari importanțe problemelor ocrotirii naturii;

— să se aducă modificări corespunzătoare;

— să se îmbunătățească sistemul de pregătire a cadrelor didactice în domeniul ocrotirii naturii:

— în învățămîntul superior, mai ales în cel tehnic și economic, să se introducă cursuri speciale de ocrotirea naturii, care să se integreze specificului;

— să se folosească pe scară largă toate formele activității: extrașcolare, bazîndu-se pe cercurile tinerilor naturaliști, cluburi, precum și pe alte organizații obștești în scopul intensificării educării tineretului în spiritul ocrotirii naturii.

AN NA

200 de ani
de la întemeierea localității

180 de ani
de la începuturile
exploatării cărbunelui

20 de ani
de cînd a devenit oraș

O ÎNTREITĂ ANIVERSARE

Anina sau trei gazde competente și amabile

TOV. PORFIR NEGREA, *vicepreședinte al Consiliului popular județean Caraș-Severin, care printre actualele-i multiple sarcini, o are și pe aceea de «responsabil cu turismul» al județului Caraș-Severin:*

«Județul nostru este, cred, cel mai frumos al țării. Recenta expoziție a proiectelor noastre turistice (Semenic-2000, Mărghitaș 1985 etc.) ne sintetizează preocupările de viitor și ne asigură că în anii ce vin Caraș-Severinul va fi locul turistic numărul unu al republicii. Semenicul, Valea Carașului, Anina cu împrejurimile, lacurile, peșterile... Facem tot ce ne stă în putere — și putem multe — ca ele să fie o desfătare și o fală pentru toți... Mergeți să le vedeți»...

TOV. ILIE PĂUNA, *secretar al Comitetului orășenesc P.C.R. Anina și președintele Consiliului popular:*

«Pînă la sfîrșitul anului se va da în folosință noua magistrală Naidăș-Oravița-Anina-Bozovici-Iablanița-Herculane. Un defileu neîntrerupt, o defilare continuă de frumuseți unice, nebănuite, drum mai scurt cu două sute de kilometri pentru turiștii ce ne vor vizita țara și care vor avea ce vedea. Sîntem oraș abia de 20 de ani, dar Anina noastră și-a schimbat fața. În parc am sădit 20 de castani-puieți, în cinstea aniversării. Cînd ei vor crește mari, noi poate nu vom mai fi și nici locurile pe care le silim să fie mai bune, să arate mai frumos, nu vor mai avea, poate, chipul ăsta cu care totuși azi ne mîndrim. Castanii se vor oglindi în lacul pe care-l văd uneori cu ochii minții și care se va înfiripa aici — anul ăsta ne apucăm de lucru... Dar Maialul va fi, Buhuiul va fi, Mărghitașul va fi, și oamenii, alții firește, vor continua să existe, să muncească, să se bucure»...

ING. NICOLAE COSTONGIARĂ, *directorul școlii profesionale-Anina:*

«Sînt multe de spus, dar nu prea am vorbe — noi facem. Lucrez de la Eliberare aici. Ce și cum am găsit aici, în subteran, nu mai e cazul de detaliat: mizerie! Avem azi galeriile cele mai moderne armate în fier, detectoare tranzistorizate, sisteme de ventilație sigure; în mine e mai curat decît în multe ateliere și fabrici. Avem o școală profesională bună, și mai cu seamă avem oameni, tineri minunați — mineri, mecanici, lemnari. Despre natură ce să mai vorbim? Nu cred să fie prea multe locuri în lume ca aici»...

A FOST O LUME FĂRĂ CER

În munții Carașului s-a practicat mineritul din veac. Oravița, Dognecea, Reșița topeau aramă și fier de cînd lumea. Războaiele și răutățile risipeau oamenii și așezările — dar fier trebuia, aramă trebuia. Sub cnut, baionete sau sub biciul foamei, bărbații locului se înfundau în pămînt, ca rădăcinile; alții tăiau codrii nepătrunși de fag, nalt și drept ca bradul, mesteacăn sau anin, pentru a face mangal, fiindcă și arama se lămurea în foc. În secolul XVIII imperiul austro-ungar începe să aibă un interes aparte față de Banatul răspuit cu sabia de la turci. Mîna de lucru era puțină. Cancelaria a trimis aici coloniști din tot cuprinsul ei: germani, cehi, sîrbi. Aceștia și-au încropit, alături de vetrele românilor băștinași, în ponoare și dolini așezări, cu toporul cu care, tăind lemne, lărgeau poieni și își cîștigau pîinea. Alături, croite tot din «firiz și din săcure», au crescut leagănele cu prunci — și cîntecele.

Lîngă Anina a apărut Steierdorful, lîngă valea Gîrliștei — Brainerul. Aici în Brainer — o coastă a Aninei — și atunci și azi se petrece ceva ciudat: iarna pămîntul nu rabdă pe el blana de nea. Jur-împrejur totul e alb, numai aici pămîntul pleșuv aburește vălătuci de ceață.

Nici cînd, cu peste 200 de ani în urmă, un colon a dat, la rădăcina copacului ce-l tăia, de un curios și compact bulgăre negru-lucios, nu s-a dezlegat taina — deși respectivul colon o ținea în mînă — ci abia mai tîrziu. Pînă atunci bolovanul său — cărbune, huilă grasă — primul scos de aici a fost dus la Viena, premiat cu 50 de «florinți», iar pe urmele lui s-au năpustit inginerii și fiscul.

Așa apare consemnată, acum 200 de ani, Anina, ca localitate. Au mai trecut 20 de ani pînă cînd, în urma cercetărilor, rapoartelor și, mai ales, a nevoii tot mai mari de combustibil pentru topitoriile de la Reșița, Oravița, Dognecea, să se deschidă prima mină în 1792.

De atunci pentru oamenii de aici soarele a pierit; au fost coborîți în adînc, după o metodă de care cancelariile erau mîndre: a cozii de păun. Săpau minerii galerii în evantai, iar la capătul lor — ochiuri rotunde — puțurile în care se afundau să trudească și să moară. Fiindcă abia de atunci s-a aflat că aici și cărbunele e păcătos.

Încă opunîndu-se pieirii, arborii preistorici (al căror holocaust presat în măruntaiele muntelui constituie straturile de cărbune) continuă să ardă nădușit sub pămînt; el, cărbunele, topește neaua și, scos de cazma la aer, se autoaprinde. Și mai erau metanul ce se aprinde și el din te miri ce, sau bioxidul de carbon care te sugrumă fără semne vestitoare. Împotriva lor lupta omului era și atunci posibilă, dar organizarea ei costa bani mulți, pe care nici cancelaria, nici fiscul, nici multiplele societăți, ce timp de peste 150 de ani au falimentat ori s-au îmbogățit aici, nu au fost dispuse să-i plătească. Au trebuit dar să plătească minerii cu viața lor.

«Lume fără cer», un roman al unui nu de mult decedat confrate cărășan, Virgil Birou, descrie magistral acele vremi, adăugînd o carte, pe nedrept uitată, tezaurului literaturii noastre contemporane.

Istoria acestei lungi perioade se mai poate citi în cimitire și în arhive; cu o alternanță matematică se constată catastrofe miniere urmate de greve. Arhivele, ca și morții, zac îngropate. Mai mult de 150 de ani cerul nu s-a boltit senin și maiestuos, aici în munții Aninei, decît peste cimitire.

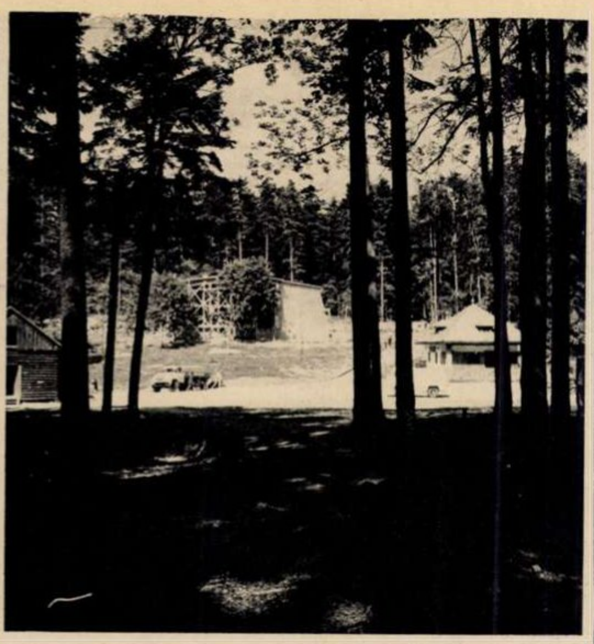

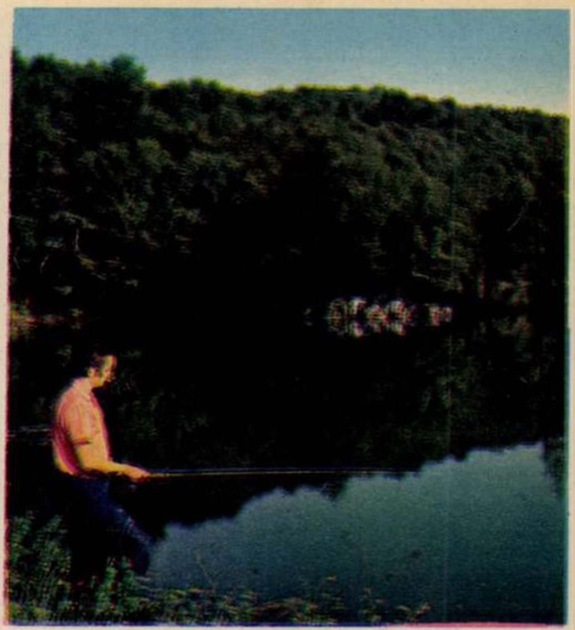

PE SUB PĂMÎNT DE LA ANINA LA MAREA CEA MARE

În 1952 localitatea este decretată orașul Anina.

Încununa acest decret munca de necrezut, concentrată mai ales în subteran, dusă aici timp de opt ani, cîți trecuseră de la Eliberare. S-a eradicat, lucru ce părea imposibil, anchilostomiaza, boală veche ce vlăguia puterile minerilor. În numai doi ani, prin escavarea vetrei în toate lucrările miniere — și prin aplicarea altor măsuri sanitare — viermele microscopic a fost scos definitiv din mină. S-au reconstruit în întregime rețelele de aeraj, s-au reprofilat galeriile și s-au armat, toate, în fier în loc de lemn; s-au dotat toate locurile cu detectoare speciale pentru depistarea sigură a metanului; s-au rezidit puțurile, s-a refăcut întreaga rețea de aer comprimat, s-au dotat toate locurile de lucru cu utilaje, mașini de încărcat și cu locomotive pneumatice. În numai opt ani, minerii au schimbat fața galeriilor, care, însumînd și munca înaintașilor, ating peste 500 kilometri.

Adică, puse cap la cap, închipuie un tunel Anina-București-Litoral.

După galerii a venit rîndul orașului; fiindcă urmele moștenite de la capitalism erau adînci și urîte nu numai în subteran. Casele tip-colonie, înecate în praf, ulițele chiftind de noroi negru, maidanele cu bălării și buruieni, mormanele de steril și căzăturile de cărbune tăiate de pîraie tulburi, gheretele privaților și dobitoacelor domestice, răsfirate prin curți cu garduri putrede, aparțineau și ele sumbrei gravuri vechi. Trebuia curățată această placă mizer gravată și săpată alta nouă. Ca pretutindeni în România au apărut întreprinderi noi, — printre altele Anina a devenit constructoare de mașini — case noi, blocuri noi — cu comoditățile lor: apartamente, băi, încălzire centrală. Fațadele s-au refăcut lărgindu-se. Străzile au fost asfaltate. Au mai apărut școala profesională, casa de cultură, cinematograful și parcul Aninei străjuit de cei 20 de castani încă firavi și de monumentala statuie a minerului — opera a sculptorului Ovidiu Maitec — care privește azi o Anină nouă, de nerecunoscut.

1	2	3
	4	

1. Anina

2. Cabana Maial (în construcție)

3. Lacul Mărghitaș

4. Lacul Buhui

Foto: Evellei László

DUMINICA MINERULUI

Locurile au fost dintotdeauna așa la Anina, de două sute de ani oamenii le-au umblat și s-au hodinit de frumusețea și blîndețea lor, dar bucuria a lipsit din suflete, duminica n-a fost a lor, ci mai mult a calendarului. Acum abia au și aici minerii duminica lor — plină și întreagă a lor.

La numai trei kilometri de oraș se află un platou larg arcuit de fagi nespus de drepți și înalți: Maialul. Cum îl arată și numele, aici au serbat minerii, de cînd se știu începutul primăverii tîrzii a muntelui. Aici obișnuiesc să vină duminică de duminică la o vorbă, o odihnă, o bere.

E tihnit, comod. Au o cabană nouă acum, servicii bine puse la punct. Autobuze — drumul a fost recent asfaltat — restaurant. După încă 4 kilometri, cînd și dacă poftesc, minerii coboară pe un drum forestier șerpuit, pînă la Buhui, un lac de acumulare încă neamenajat turistic («prins» în plan pentru la anul), dar încîntător.

Totuși, două-trei bărci sînt pe lac, în apele lui — pești și primprejur căprioare și păsăret guraliv.

Tăind peste coame line, pline cu pometuri, drumul te rotește spre Cireșnaia (fertilitatea în roade și belșugul în vînat au împins pe unii filologi localnici la presupuneri curioase: locul și-ar trage numele de la antica Ceres!), o așezare de cîteva cabane în pădure — tabere ale tineretului în vacanță — pe marginea maiestuoaselor chei ale Carașului.

Fie pe păienjenișul de drumuri forestiere — accesibile mașinilor — fie, mai lesne, pe trasee directe din oraș, minerul ca și turistul își mai poate petrece duminica în buza unor peșteri — vara neprețuit de răcoroase: Peștera Buhuiului sau Peștera de la Izvoarele Certeșului. Împrejurul lor se află locuri pașnice cu iarbă moale și tufăriș blînd. În apa ca gheața, ce curge din peșteri (apa subterană a primei alimentează orașul), se cufundă sticle de bere, iar în jarul aprins pe imenșii bolovani de calcar se frige în țepușe slănina...

Da, se află peste tot locuri frumoase; dar dacă totuși nu vrei să ieși din oraș duminica, poți, azi, la Anina merge la ștrand, la popicărie, seara la restaurant sau la cinematograful în aer liber ori la un spectacol dat de formațiile de amatori, dese aici, sau pur și simplu te poți odihni acasă. Dacă n-ai chef de ducă, poți bea din apa Buhuiului — cel cu peștera — direct de la robinet, poți deschide televizorul și fereastra și prin amîndouă poți privi minunile lumii acesteia care — toate — îți sînt azi la îndemînă.

NICULAE CRIȘAN

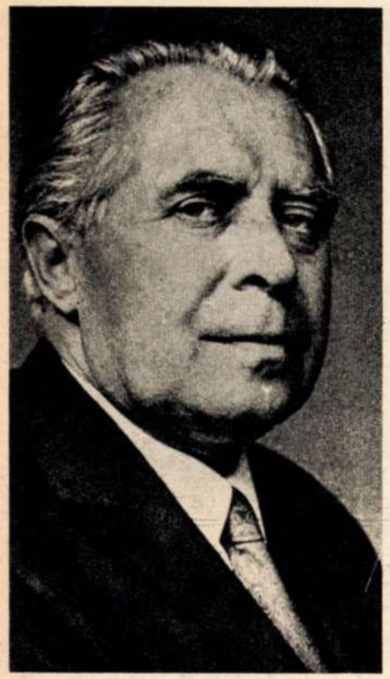

Acad. EMIL CONDURACHI:

ACOLO, ÎN SCÎNTEIA VASLUIULUI...

Spre locurile unde au trăit şi au muncit părinţii şi bunicii mei

Acolo mi-am petrecut cele mai frumoase şi mai rodnice zile ale copilăriei şi tinereţii mele

Visam să învăţ meseria de dascăl de istorie

Am străbătut pămîntul ţării noastre în lung şi în lat; am străbătut de-a lungul anilor multe ţări ale continentului nostru şi chiar altele, dincolo de mări şi de oceane. Adeseori însă gîndul m-a purtat şi mă poartă spre locurile copilăriei mele, spre locurile unde au trăit şi au muncit părinţii şi bunicii mei. Ele au rămas şi vor rămîne adînc întipărite în mintea şi în inima mea. Acolo, în Scînteia Vasluiului, unde acum 60 de ani am văzut lumina zilei; acolo, în Şurăneştii aceluiaşi ţinut, unde s-a mutat, cîţiva ani mai tîrziu, familia mea, am simţit pentru întîia oară legătura indisolubilă cu pămîntul şi cu oamenii ţării noastre. Acolo, chiar după ce familia mea s-a mutat la Iaşi, am revenit an de an, fie de sărbătorile de iarnă sau de primăvară, fie în lungile vacanţe de vară. Ne aştepta bunica, ne aşteptau verii mei, ne reluam vechile legături cu cei de o vîrstă cu noi. Acolo, în faptul serilor de vară, cînd soarele scăpăta dincolo de colinele înverzite şi liniştea era întreruptă doar de clopotele turmelor, am ascultat împreună cu ceilalţi copii atîtea basme ce aprindeau imaginaţia noastră; acolo, în zilele de duminică sau de sărbători, admiram hora satului, ascultam cîntecele şi strigăturile flăcăilor. Acolo, mi-am petrecut cele mai frumoase şi mai rodnice zile ale copilăriei şi tinereţii mele. De fiecare dată cînd, împreună cu tatăl meu, admirabil povestitor, treceam pe lîngă biserica lui Ştefan cel Mare de la Scînteia sau de la Dobrovăţ, de fiecare dată cînd ne apropiam de «movila lui Burcel», modestul oştean care-l ajutase pe acelaşi mare domn în bătălie, gîndurile mele reînviau trecutul de luptă pentru libertatea şi independenta ţării. Acolo, în Şurăneştii Vasluiului, visam să învăţ meseria de dascăl de istorie, pe care mai apoi mi-am ales-o, visam să călătoresc prin ţară şi prin lume. Le-am făcut pe toate; sper să le mai pot face şi de acum înainte. De fiecare dată însă, îmi amintesc că cele mai bune şi mai frumoase lucruri şi gînduri mi-au apărut în satul modest al copilăriei mele, unde mi-am dat pentru prima oară seama de rostul şi de sensul vieţii.

Într-adevăr, în acei ani cînd de abia începeam să cunosc greutăţile vieţii, acolo am putut să observ cît de aspră era viaţa celor care, din zorii zilei şi pînă seara tîrziu, în faptul nopţii, munceau pe ogoare pentru pîinea lor şi pentru pîinea noastră. În acei ani, am cunoscut mai îndeaproape necazurile multe şi bucuriile simple ale oamenilor, spiritul lor de observaţie, ce nu se lăsa înşelat de vorbele amăgitoare. În liniştea din casa bunicilor mei citeam ceasuri şi zile întregi. La umbra unor plopi cu frunza sură mi-am pregătit cele mai grele examene de facultate. Acolo, privind cerul albastru, cu norii lungi care fugeau, cum spune poetul, pe şesuri, gîndurile se îndreptau spre rosturile lumii, spre rosturile vieţii oamenilor, spre ţelurile lor şi spre ţelurile noastre. Acolo, în acel «microcosm» din ţinutul Vasluiului, ce păstrează şi astăzi atîtea amintiri din vremurile de glorie ale Moldovei noastre, mi s-au precizat pentru prima oară dimensiunile istorice ale poporului nostru ce avea să intre cîţiva ani mai tîrziu, sub conducerea înţeleaptă şi fermă a Partidului Comunist Român, pe făgaşul înnoirilor pe care le vedem realizîndu-se astăzi, sub ochii noştri.

aniversări comemorări

6. VIII

— **Ziua minerilor** — omagiu adus participanţilor la eroicele lupte greviste ale minerilor de la Lupeni (începute la 5 august 1929) şi semn al preţuirii de care se bucură munca urmaşilor lor în România socialistă.

Monumentul eroilor căzuţi în luptele greviste din august 1929 — «Lupeni 29» — şi o placă comemorativă instalată în incinta minei din localitate evocă spiritul de sacrificiu al luptătorilor căzuţi în apriga bătălie cu aparatul represiv al burghezo-moşierimii. Evenimentele sînt amplu prezentate în sălile **Muzeului de istorie al Republicii Socialiste România**.

6.VIII

— **Ziua Marinei** Republicii Socialiste România, sărbătoare devenită tradiţională, prilejuieşte în porturile noastre maritime şi dunărene manifestări artistice, culturale, sportive, întreceri nautice. Principala manifestare din această zi o constituie grandioasele festivităţi din portul Mangalia, care atrag de fiecare dată mii şi mii de cetăţeni din împrejurimi şi turişti aflaţi la odihnă pe litoral.

12.VIII

— Acum 35 de ani a murit scriitorul şi publicistul **Alexandru Sahia** (1908—1937). La Muzeul literaturii române (Bucureşti, str. Fundaţiei 4) pot fi văzute manuscrise, exemplare ale publicaţiilor la care a colaborat Sahia, diferite ediţii ale lucrărilor sale şi alte exponate ce oglindesc viaţa şi activitatea sa. Numele său îl poartă azi Liceul din Bucureşti, Şos. Pantelimon nr. 355, în curtea căruia se află şi un bust al scriitorului. În casa memorială «Alexandru Sahia» din comuna Mănăstirea (judeţul Ilfov) se păstrează obiecte de mobilier ale familiei lui, inclusiv biroul la care lucra în zilele de vacanţă, patul pe care a închis ochii, scrisori, autografe, fotografii.

16.VIII

— Se împlinesc 16 ani de la moartea (în 1956) a pictorului **Theodor Pallady**, maestru emerit al artei, reprezentant de frunte al picturii româneşti contemporane. Cele mai multe din lucrările sale se află în **Galeria naţională** a **Muzeului de artă al R.S.R.** Cîteva lucrări se găsesc la Muzeul **«Zambaccian»** şi **Muzeul de artă din Constanţa**.

17.VIII

— Centenarul naşterii lui **Traian Vuia** (1872—1953), inventator şi om de ştiinţă român, care a marcat prioritatea geniului tehnic român în importantul domeniu al aeronauticii. La Muzeul tehnic **«Ing. D. Leonida» din Bucureşti** (strada Candiano Popescu nr. 2) se găsesc machetele avioanelor şi elicopterelor construite de Vuia, documente originale, fotografii şi generatorul de abur sub presiune, cunoscut sub numele lui în lumea întreagă. Creaţia lui Vuia îşi găseşte oglindirea şi în exponatele Muzeului de istorie al Republicii Socialiste România.

23.VIII

— **A XXVIII-a aniversare** a **eliberării României** de sub jugul fascist, ca urmare a victoriei insurecţiei naţionale armate din august 1944, care a deschis calea unor adînci transformări revoluţionare, a împlinirii aspiraţiilor de libertate şi echitate socială ale oamenilor muncii din patria noastră. **Monumentul Eroilor** luptei pentru libertatea poporului şi a patriei, pentru socialism, **Monumentul Eroilor** patriei din Bucureşti, precum şi un mare număr de alte monumente, ridicate pe tot cuprinsul ţării, ne reamintesc permanent evenimentele acelor zile de foc, care sînt bogat prezentate în sălile **Muzeului de istorie a Partidului Comunist, a mişcării revoluţionare şi democratice din România,** precum şi ale **Muzeului de istorie al Republicii Socialiste România.**

ARTA, PEISAJUL ȘI TURISMUL

Peisajul, în sine, și în general, constituie elementul de bază care dă loc fenomenului turistic. Adaosul adus de viziunea, de fantezia și mîna omenească, împlinește, agrementează cadrul natural, făcînd ca peste acea foame a depărtărilor, a ancestralului, eternului dor de ducă, călătorul să găsească, să fie întîmpinat, peste darul firii, de monumentele de artă, vechi și noi, de elementele care constituie latura comodă, civilizată, pe care o desăvîrșește în trepte tehnica modernă.

Această formulare strictă, seacă, am făcut-o numai fiindcă peisajul, care înscrie, prilejuind dinamica sau repaosul ființei omenești, a mișcării vieții, își află oglinda interpretată în plastică, în pictură de șevalet, în arta pictorilor.

RADU BOUREANU

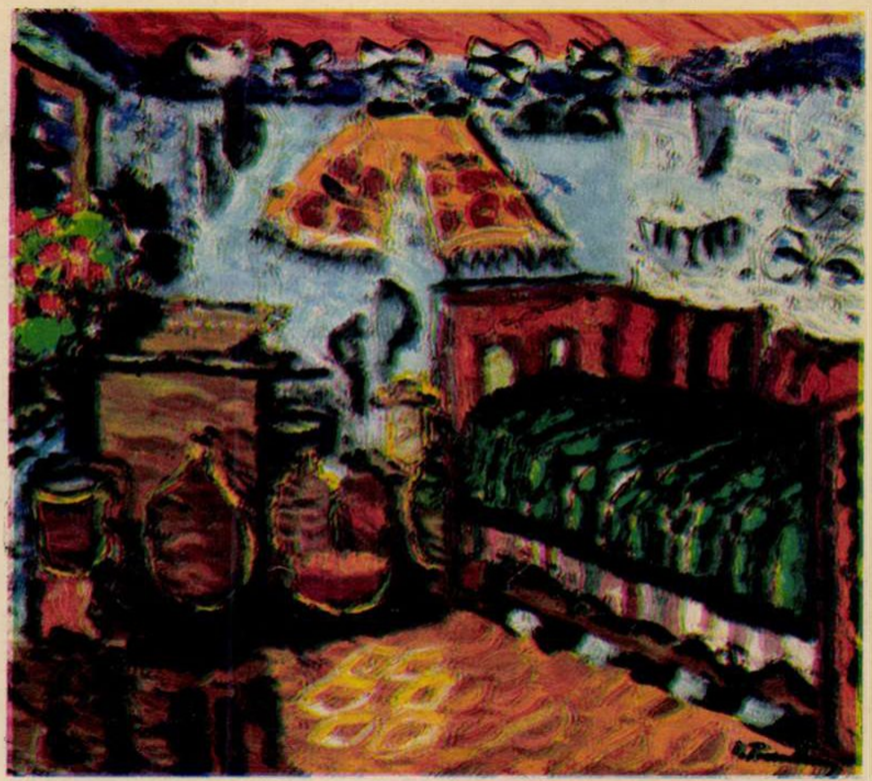

Perspectiva și reprezentarea formelor, a spațiilor, culorilor văzute, concrete, bineînțeles artistic reprezentate, reprezentarea spațiului cu acea suprapunere a unor forme, imagini, concepții și lumini interioare, transpuse în peisajul real din peisajul său sufletesc.

10 ani de la ultima drumeție a unui mare artist:

ȚUCULESCU

Se naște un spațiu plastic în care se mișcă sau încremenește o lume simbolică, datele unei sensibilități și psihologii speciale nu specioase. Nu este vorba de un nou sistem, de nașterea unui curent, ci de o formă personală, inimitabilă ca și la Brâncuși.

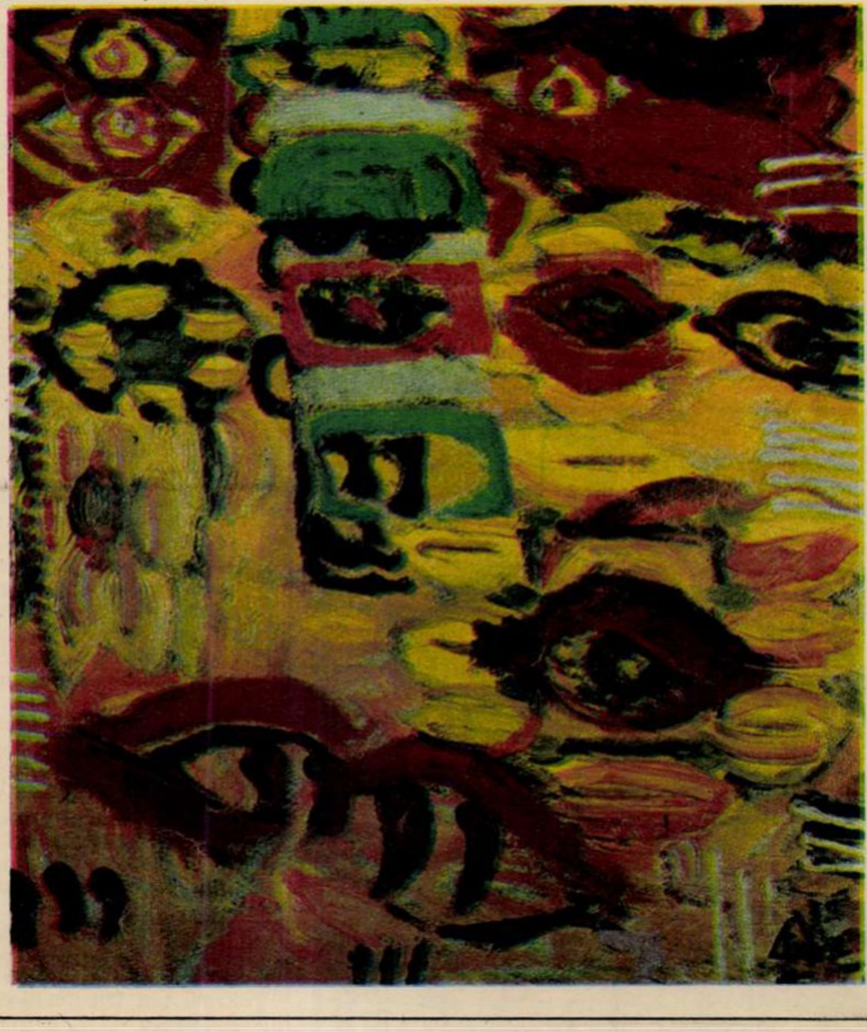

Ca toți marii pictori peisajiști, Ion Țuculescu a urmărit cu pasiune formele și culoarea locurilor, plaiurilor incantatorii ale pămîntului românesc. Fiindcă l-am cunoscut, că am fost o perioadă foarte apropiați, am putut observa acea nesăturată dragoste, acea curioasă analitică înțelegere a cadrelor vii surprinse de ochiul și sufletul său, filtrate prin site proprii, aduse la sublimarea și magia coloristică, la semnificările simbolice care culminau în viziuni, în interpretări unice ale datului naturii.

Pictura lui Țuculescu are două dimensiuni: planul real și planul fantastic, ar spune unii — psihologic aș spune eu. Aspectul unui mod de expresie — să-l numim convențional — unii spunîndu-i realist, și al doilea, care este consecința unei stări sufletești speciale «cu viziuni și date simbolice speciale».

Magia culorii la Țuculescu este fapt evident, ea are un raport biologic cu puterea sa vitală. Pînă în ultimul ceas, pînă cînd germenele distrugerii și-a desăvîrșit cursa, temperamentul, forța vitală, creatoare a înscris la Țuculescu linia ascendentă pe foaia de observație umană! Lumina și culoarea au mers paralel către țelul fixat cu luciditate inspirată, pe care artistul și-l urcase la cea mai cumplită înălțime și ardere. Dintre culori, galbenul, violetul și roșul i-au fost constante și brunurile cînd suind către gama dramatică sau spre un lirism rece uneori, alteori luminat de acea flacără tainică, de o culoare și lumină neliniștitoare, aducînd presimțite înfiorări incantatorii, care voiau să împace acel real și acel fantastic, susțin psihologic.

Îmi amintesc, sînt mulți ani, poate în vremea războiului, ne plimbam pe coclauri sau pictam uneori împreună malurile lacului Mangalia. Am prins o dată o înfățișare apotetică a peisajului lacustru, cu o nimbare a spațiului, cu un limb, o aură care-și repezea în adîncimea apelor mănunchiuri de raze uriașe, ce transfigurau adîncimile și înălțimile. Țuculescu a lunecat cu gîndul și verbul departe în imensul cuprins al apelor, al geologiei. A fost o călătorie în abstract și o întoarcere triumfală la lumina și culoarea peisajului dat, real, pe care l-am văzut amîndoi cu dioptrii, cu forme trase prin simbol și simțire specială.

Cred că a fost una din clipele, din stările care au pregătit noua sa viziune plastică, aceea a transfigurării sau adiționării dimensiunii realului, acel plan fantastic, de o simbolică construită pe elemente de folclor, pe stări de viziune interioară obsesivă.

Arta lui nu trădează compusul firesc al peisajului. Îl subliniază — îi vădește o fațetă sau laturi negîndite sau văzute pînă la el.

Oaspetele nostru:

VICTOR EFTIMIU

Luni, 12 iunie 1972. Zi memorabilă pentru redacţia «României Pitoreşti»: redactori, dactilografe, secretari tehnici, fotoreporteri. Au fost închise uşile birourilor şi, îmbrăcaţi de sărbătoare, ca nişte elevi înaintea serbării, am pornit spre lacul Herăstrău, pe malul căruia aveam să ne întîlnim cu unul dintre cei mai prodigioşi scriitori români din toate timpurile, omul care de-a lungul a aproape şapte decenii a dat literelor noastre peste 70 000 de versuri — poezii şi poeme dramatice — 10 volume de nuvele şi 10 romane, 50 de piese de teatru, zeci de volume de povestiri pentru copii, basme, cronici rimate, traduceri, memorialistică, reportaje de călătorie. În dimineaţa solară a verii acesteia, pe terasa cu multe flori, ne-a cuprins emoţia avîndu-l la aceeaşi masă pe contemporanul şi discipolul lui Caragiale, Delavrancea, Vlahuţă, Coşbuc. Minute în şir, grele minute, nici unul dintre noi n-a zis nimic, tăcerile toate cîte sînt urcaseră din oglinda lacului, învăluindu-ne...

Albit şi cu privirea ţintuind spre o zare neştiută de noi, maestrul VICTOR EFTIMIU oficia parcă într-un templu antic. Îi urmăream fiecare cută a feţei, gesturile reţinute, şi numai cînd a început să vorbească, vraja s-a mai despletit. Ne-a vorbit despre beţia drumeţiilor şi drama cunoaşterii, despre poezie şi aspiraţii. Răsfoind cîteva numere ale revistei noastre, a exclamat:

— E o publicaţie bună! «România Pitorească» trebuie să devină cea mai căutată revistă din ţară. Scrieţi pentru contemporani, despre frumuseţile acestor meleaguri fără egal în splendoare şi inedit. Scrieţi frumos, în cuvinte alese, despre oamenii României de azi, şi urmaşii vă vor fi recunoscători, găsind în paginile ei imaginea unei epoci de mari şi profunde prefaceri. Patriotismul trebuie să fie întîia preocupare a meşteşugului scrisului!

...Preşedintele de onoare al Uniunii Scriitorilor, care a primit să fie mentorul revistei noastre, ne-a învăluit apoi cu vocea-i clară, de actor; întinerea sub ochii noştri, recitind unul dintre sonetele sale preferate, dedicat Înaltei Doamne, Limba Românească...

VALENTIN HOSSU-LONGIN

Săptămîna clubului Terra–2000

În zilele de 26–30 iunie a.c. s-au desfăşurat, în sala Dálles din Capitală, lucrările «Săptămînii Clubului Terra–2000», din cadrul Universităţii populare Bucureşti, cu colaborarea unor cunoscute personalităţi din viaţa culturală şi ştiinţifică şi avînd înscrisă în program o bogată tematică de turism şi alpinism. Din acest program semnalăm: o seară consacrată împlinirii a 70 de ani de la apariţia «României pitoreşti» a lui Alexandru Vlahuţă (vorbitori: prof. D. Almaş, scriitorul Pop Simion şi I.I. Dunăreanu), un colocviu pe temele «Zona turistică Rucăr-Podul Dîmboviţei» şi «Şirnea, experienţa unui sat turistic», o seară consacrată «Alpinismului românesc», de la origini pînă azi, o seară de consultaţii pe teme de turism, precum şi o expunere asupra rezultatelor obţinute de primul geograf român (cercetătorul Gh. Neamu) care a stat şase luni în Antartica, în cadrul unei expediţii sovietice.

Cu prilejul acestei manifestări, a fost organizată prima expoziţie retrospectivă a cărţii turistice româneşti, în cadrul căreia au putut fi vizionate cele mai vechi exemplare de publicaţii de interes turistic din ţara noastră, începînd cu lucrarea lui *Ioan Turcu*: «Excursiuni în munţii ţerii Bîrsei şi ai Făgăraşului», tipărită la Braşov în 1896 şi continuînd cu primul ghid de munte: «În munţii Sinaiei, Rucărului şi Branului» de *Mihai Haret*, 1910, apoi «Anuarul Societăţii Turiştilor Români», 1903–1915, precum şi cele dintîi publicaţii periodice apărute cu începere din anul 1933 («Buletinul alpin») sau 1934 («Calendarul turistic al Turing-Clubului României»).

În cadrul aceleiaşi expoziţii de carte turistică, au mai putut fi văzute colecţiile de ghiduri sau de hărţi turistice apărute pînă azi (mai ales în editurile înfiinţate după eliberare), precum şi grupaje de cărţi turistice pe aceeaşi temă: Munţii Retezatului, Bucegi, Piatra Craiului etc., toate aceste lucrări avînd scopul de a fi un «vade-mecum» cu ajutorul căruia vizitatorii au putut reconstitui însăşi evoluţia în timp a mişcării turistice româneşti, de la origini pînă în zilele noastre.

VICTOR KERNBACH

MUNTELE ASCUNS AL LUI ZAMOLXIS

Un itinerar turistic mai puţin sau foarte puţin uzitat ar fi interesant, pentru drumeţul curios şi rezistent, acela care, avînd drept ţintă **Grădiştea Muncelului**, cu vestigiile ei dace atît de populare azi, ar porni de la Drobeta Turnu-Severin şi, consumînd versantul răsăritean al lanţului Mehedinţilor, ar coborî puţin sub munţii Vîlcanului, ca să facă un popas la Peştişani, să respire aerul pe care l-a respirat unul din magii noştri moderni, Brâncuşi, apoi s-ar întoarce cu o ocolire dificilă spre apus, traversînd Vîlcanul, ca să iasă drept în faţa masivului Godeanu. Apoi ar urca, ar coborî şi ar urca din nou pe **Gugu**, un pisc ciudat de 2 290 metri, pentru ca de acolo să se antreneze în aventura care ar deveni mai mult săvîrşirea unui ritual magnific păgîn decît o preumblare prin munţi, adică mergînd de-a lungul versantului nordic al Retezatului şi în sfîrşit îndreptîndu-se prin munţii Sebeşului către Grădişte. Recunosc, pentru atare traseu trebuie răgaz. Acolo nu sînt funiculare şi lifturi, dar aerul păstrează mirosul metalic al lăncii de care se reazimă Traian într-o statuie şi al jungherului lui Decebal.

Muntele Gugu ar fi popasul principal. Herodot scrie (IV, 96) că Zamolxis «poruncise să i se facă o locuinţă subpămînteană. Cînd locuinţa a fost gata, el a dispărut din mijlocul tracilor, coborînd în adîncul încăperilor de sub pămînt, unde a stat ascuns trei ani». Zamolxis, acel zeu dacic principal, cu personalitate ceţoasă, reprezentînd fie cerul, fie pămîntul, şi socotit învăţător al celor vii şi gazdă binefăcătoare a celor morţi, îşi avea sediul în **Muntele Ascuns**, după cum arată tradiţia, fără localizare: identificarea muntelui Kogaionon, pe care-l indică Herodot, istoricii încă nu au produs-o. Unii, înclinaţi spre identificări romantice, au presupus Ceahlăul care nu este munte ascuns, de vreme ce Dimitrie Cantemir şi mulţi alţii l-au văzut în anumite dimineţi de vară de la mari distanţe. Cu atît mai puţin poate fi ascuns Omul care, dimpotrivă, perfect vizibil, este ca o imensă statuie ciclopică, dominînd cele patru zări. Pe cîtă vreme muntele **Gugu**, cel mai înalt pisc al masivului Godeanu, uneori se ascunde. Dacă vii din Retezat spre apus, atunci cînd în faţă nu ţi-a mai rămas decît o vale largă şi adîncă şi, dacă vrei, după hartă şi busolă îţi stabileşti precis direcţia privirii, şi e senin, şi soarele străluceşte în sens avantajos, Gugu poate fi învăluit în ceaţă, sau cine ştie cum şi în ce, fiindcă poţi vedea numai cerul şi orizontul, ca şi cum muntele ar fi străveziu. Nu se întîmplă totdeauna, poate că destul de rar, dar o dată am încercat traseul şi muntele Gugu mi s-a ascuns. Traseul din sud oferă o optică mai docilă, ceea ce nu înseamnă că muntele i se arată drumeţului la dorinţă: poţi merge către el fără să-l zăreşti pînă cînd îţi răsare ca din pămînt, brusc, parcă ar fi crescut în ultima secundă.

Se pot face popasuri pe la stîni. Poalele şi trunchiul muntelui sînt populate de o stirpe de oameni, semnalaţi mai demult, care sînt cel puţin stranii. Ei îşi zic gugani. Sînt făpturi bine clădite, oameni foarte înalţi, de o tipologie originală, frumoşi la chip, mîndri şi foarte puţin vorbăreţi, fără să fie însă nici trufaşi, nici taciturni. Aceşti gugani, bineînţeles, îşi păstrează meseria tradiţională a munţilor, păstoritul, sînt ospitalieri fără exces, au o anume politeţe rece, părînd rafinată de o îndelungată nobleţe, au privirea meditativă dar nu visătoare, deloc visătoare! Lasă impresia, cînd vorbesc drumeţului străin, că ştiu mult mai mult decît spun şi că tainele pe care nu le mărturisesc le păstrează nu fiindcă ar fi taine vrednice de ascuns, ci dintr-o mîndrie structurală, fiind vorba de tainele lor, de un secret existenţial.

Poate că cel mai interesant lucru la aceşti gugani ciudaţi, solemni şi blajini la un mod superior, este o anume tradiţie a lor, despre care vorbesc cu zgîrcenie: ei spun că neamul lor este acolo, pe muntele Gugu de la potop sau de la începutul lumii, ba mai mult, că ei, guganii, sînt primii oameni de pe pămînt, că deci înaintea lor n-au fost alţii. Să ne amintim că Pausanias se referea la pelasgi ca la prima populaţie hyperboreană de după diluviu...

Însemnările de faţă, avînd mai cu seamă scopul unui semnal de drumeţie, nu şi-au propus să trateze lucrurile monografic. Dar, privind de sus de pe Gugu la marea panoramă ce se oferă ochilor, departe, peste jnepeni, iată aşadar la ce poate medita cel care a trecut prin Peştişani, şi-a amintit de Zamolxis, a stat de vorbă cu guganii, a avut prilejul (dacă a ştiut să fie abil) să asculte folclorul local şi acum are de gînd să străbată calea grea propusă spre Grădiştea Muncelului.

VITRINA INVERSĂ

Sîntem convinşi că fotoilustraţiile — în general cu caracter turistic — afişate în compartimentele CFR nu deranjează pe nimeni. Ele îşi îndeplinesc, desigur, şi menirea de elemente propagandistico-educative, ba chiar ne satisfac şi din punct de vedere estetic (uneori). Evident, acestea cu o condiţie care mi se pare elementară: să nu ne dezinformeze, nici prin imagini, nici prin explicaţii. Bunăoară, să nu citim, în 1972, că imaginea este din REGIUNEA, că privim aspecte din GOSPODĂRIA AGRICOLĂ COLECTIVĂ sau că ţara noastră se cheamă REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ (mai traducem asta şi în limbi străine!).

*

Şoseaua Bucureşti-Alexandria. În comuna Bragadiru, traversăm un rîu. Cum este bunul obicei împămîntenit de cîţiva ani, la intrarea pe pod, în dreapta, se află un indicator pe care stă scris alb pe albastru: «rîul x». În cazul nostru... «Miliţia, 300 m». Să nu se fi găsit un alt loc pentru acest anunţ, în favoarea informaţiei că traversăm rîul Ciorogîrla?

*

Fîntîna Mioriţa din vecinătatea gării CFR Bucureşti-Băneasa. Dacă vii de la Casa Scînteii spre gară, o poţi ocoli; dacă pleci din staţie şi vrei să porneşti spre Otopeni, n-ai voie s-o ocoleşti (musai să mergi la dreapta, pînă în Piaţa Scînteii); dacă vii dinspre Otopeni şi vrei să girezi în jurul ei — nu se ştie dacă ai sau nu voie. Puţină logică n-ar strica şi în circulaţia asta rutieră...

*

Printre alte ctitorii ale lui Neagoe Basarab se află şi biserica fostei mănăstiri (secolul XVI) din Găiseni (Ilfov). Monumentul, în curs de restaurare, atrage numeroşi turişti. Dar în vreme ce primeşti cuvenitele informaţii, în timp ce priveşti paşnic zidurile ori fotografiezi, te trezeşti invitat să prezinţi buletinul şi alte acte de legitimare.

Chestiune de zel a miliţiei locale...

*

Frumos, foarte frumos, judeţul Argeş, deosebit de interesante monumentele istorice, de arhitectură şi de artă de pe teritoriul său. De pildă Complexul muzeal de la Goleşti, muzeul, biserica Domnească şi celelalte din Curtea de Argeş, muzeul din Cîmpulung Muscel.

Nu la fel de frumos programul de vizitare al valorilor muzeale. În primele două localităţi, porţile numitelor lăcaşuri se închid la orele 15,30, iar în Cîmpulung jumătate de oră mai tîrziu, asta în fiecare zi, inclusiv sîmbăta şi duminica.

Explicaţia: «lipsă de personal, se lucrează într-un schimb (!)»

*

Excelent îţi poţi petrece concediul la staţiunea balneo-climaterică Moneasa; cazare plăcută, tratament prompt, întregul personal serviabil, îndatoritor.

Cît despre oaspeţi... În pădurea unde se află cabana Izoi sînt copaci falnici, unii de 3—400 de ani, alţii mai tineri, dar la fel de frumoşi. Potrivit opiniei unora dintre vizitatori, scoarţele lor sînt nimerite suprafeţe «de lucru»: inimioare, flori, suveniruri, crestate alături de «I. SANDU ARAD», «S.I. BELFIR 1968», «D.S. NADLAC 24 August 1966», «HEKER WALTER 1966 SINTANA», «S. V. BEIUS 17 ani» etc. etc.

Candidaţi la nemurire?

SUGRA

Ochiul cinematografic

DOCUMENTAR, PRECIZIE, SIMȚ AL DEFINITIVULUI

Abia de curînd am reușit să văd, în cadrul unui program internațional dedicat «Bijuteriilor de Cinematecă», un film care ar trebui să țină de abecedarul oricărui cinefil, și care totuși zace într-o uitare festivă, trezit din cînd în cînd doar de bilanțurile obligatorii. Este vorba de «Țara Moților» a lui Paul Călinescu; nu știu cum aș fi întîmpinat această peliculă acum 33 de ani, la data premierei (căci documentarele bune întineresc pe măsura trecerii timpului) dar, azi ea mi-a produs o bucurie neașteptată.

M-a uimit precizia cu care autorul s-a dedicat actualității pe care o filma, reprimîndu-și orice trufie artistică, evitînd hipertrofierile diluate de care aveau să dea dovadă bună parte din urmași. Totul în «Țara Moților» vibrează firesc, totul pare autentic, «ca-n viață»: buciumul și șteampul, melița și opincile, «Țarina» și toaca, căpițele și icoanele vechi, caii mărunți și caprele zburlite, căruțele cu coviltir și porțile sculptate. Fiecare cuvînt al comentariului lui Sadoveanu este la locul său, fiecare sunet al muzicii lui Paul Constantinescu se face mic și respectuos în fața ideii de ansamblu. Exista, în acea epocă de pionierat a documentarului nostru artistic, o sfială nemărginită în fața obiectului, pe care realizatorii se străduiau mai puțin să-l transfigureze, cît să-l surprindă din unghiurile cele mai prielnice. Exista un foarte frumos cult al definitivului, un sentiment al lucrului pe care-l iei din realitate și-l predai istoriei.

...Dar punctul cel mai acut al emoției mele a fost atins de vocile acelor cîtorva oameni foarte bătrîni, pe care Paul Călinescu i-a filmat pe o laviță, în fața unei case de lemn, și ea foarte veche. Oamenii aceia îl cunoscuseră pe Avram Iancu, iar acum vorbeau despre el. Discuția fusese, evident, înregistrată cu știrea participanților (unul din ei își chiar lua rolul de dispecer), dar nu asta mă interesa, ci faptul că **ei îl văzuseră**, că urechile prin care ei comunicau auziseră cîndva vocea **lui**, că vocile lor asprite de bătrînețe îi spuseseră poate și **lui** cîteva cuvinte, și că, astfel, între Avram Iancu și spectatorul de azi, de mîine și de totdeauna s-a stabilit o atingere directă și iremediabilă, o **intimitate istorică**. Oricînd, acești martori oculari, amintirile lor, vor trăi pe peliculă, iar moartea lor fizică, care va fi survenit cu siguranță, n-a făcut decît să dea o solemnitate definitivă actului surprins de cineast.

Greu de spus de ce (foarte adesea) documentarul nostru de azi își ignoră tocmai rolul de martor **in extremis**, la care definiția l-ar obliga. Lumea întreagă a rămas stupefiată cînd, la moartea unor iluștri scriitori, ale căror nume fuseseră decenii de-a rîndul pe buzele tuturor, s-a constatat că se știe totul, teoretic, despre ei, dar că nu se știe tocmai cum mișcau buzele, cum înclinau capul și cum rosteau silabele. Neprevederea aceasta, în plin secol cinematografic, era nu mai puțin gravă decît rătăcirea mormintelor lui Șincai și Bălcescu, cu decenii în urmă. S-a creat, atunci, la Studioul Sahia, o secție de tezaur («Letopiseț»), obligată să imortalizeze din vreme, toate personalitățile și evenimentele de care curiozitatea viitorului ar avea cîndva nevoie. Munca aceasta decurge ascetic, lent și apăsător (pentru că lipsa de limite o ține mereu sub presiune) — și avem deplina încredere în cei ce o fac. Însă (întrucît rezultatele ei — rezervate viitorimii — sînt incontrolabile) întrebarea este, dacă jaloanele ce i-au fost puse sînt destul de cuprinzătoare, dacă toate posibilele subiecte au putut sau vor putea fi detectate, dacă nu cumva prefacerile rapide prin care trecem ivesc aspecte irepetabile, într-un ritm mult mai trepidant decît activitatea acestei secții. Vorbirea și portul țăranilor dintr-un sat izolat se modifică în contact cu exteriorul, fie el limitat la televizor; un colț pitoresc de oraș va fi demolat; un rîu va fi deviat; viața unui munte își va schimba fundamental cursul în urma apariției unei șosele alpine. Va izbuti «Letopisețul» să răzbească peste tot? Va reuși să fie prezent la toate acestе despărțiri cu trecutul? Greu de crezut, atîta vreme cît majoritatea documentariștilor «de rînd», nemaisimțindu-se răspunzători de pierderile ireparabile, și-au pierdut pasiunea pentru faptul rar, preferînd preciziei documentare formele cele mai diluate de lirism.

Dacă la centenarul din toamnă al morții sale, nu i-aș avea pe acei 4—5 moți care l-au cunoscut pe Avram Iancu, noțiunea de «Avram Iancu» ar fi pentru mine infinit mai palidă, mai slabă, iar eu m-aș simți infinit mai singur. Tot astfel, dacă românii de peste 100—150 de ani vor fi lipsiți de amintirea concretă a adevăratelor schimbări și evenimente din anul 1972, ei vor fi mai săraci sau vor putea să-și bănuiască pe strămoșii lor de apatie și dezinteres. Ceea ce, cu excepția cîtorva inși nedeprinși cu precizia documentaristică, nu corespunde realității.

ROMULUS RUSAN

DIN GARDEROBA DE VACANȚĂ A UNEI VEDETE

5 întrebări pentru: MONICA GHIUȚĂ

— Cum îți place să te odihnești, Monica Ghiuță?

— Prin foarte multă mișcare. Cea mai frumoasă vacanță a mea a fost una în care, de la **Rădăuți**, am bătut drumurile de la o mănăstire la alta **pe jos**. Eu iubesc Bucovina poate pentru că acolo sînt și locurile mele natale, la apa Moldovei...

— Care crezi că poate fi moda ideală de vacanță?

— Aceea care-ți dă o permanentă senzație de libertate. În hainele în care nu trebuie să stai ca la fotograf și să respiri cu măsură. Garderoba mea turistică se compune din fuste, bluze, cîteva perechi de pantaloni, o salopetă dintr-un jerse de mătase, un costum înflorat pentru plajă — cu bluză și cu pantaloni pînă la genunchi.

— Cît timp acorzi modei?

— Nu am un program special pentru capitolul ăsta. Sînt mai mult pentru «sectorul confecții». Îmi stimulează și imaginația — adaug o fundă, o cataramă — și totul începe să-mi semene! Trebuie să fii foarte norocos ca să ai vacanțe fără ploi. Și cînd plouă — ai observat? — semănăm grozav unii cu alții, ne transformăm în niște fantome cenușii. E păcat că nu găsim prin magazine pelerine colorate de ploaie, ieftine, roșii, galbene, cu buline...

— Te consideri o femeie elegantă?

— Nu. Unii mă acuză chiar că sînt prea sobră, că n-am destulă îndrăzneală. De fapt, una e eleganța și alta extravaganța. Nu poți să fii genul «vamp» și să porți fustițe cu fluturași roz! Cred că Irina Petrescu se îmbracă cu foarte mult bun gust. Adică și-a găsit un «stil Irina Petrescu».

— Ce fel de vacanță preferi?

— Mi-ar plăcea să stau un timp singură, să zicem cel puțin două săptămîni. Eu sînt un om care nu se teme de singurătate. Pe urmă — bineînțeles că voi simți nevoia să apară de undeva și cîțiva prieteni buni...

ANDA RAICU

Turism nautic

Un colectiv entuziast a înființat — sub președinția scriitorului Radu Tudoran — în cadrul asociației OLIMPIA prima secție de turism nautic din România, afiliată la Federația de turism a C.N.E.F.S.

Munca patriotică depusă de membri și simpatizanți, ajutorul primit din partea sindicatului, asociației, centralei C.P.M.B., C.N.E.F.S. și din partea unor cluburi sportive, s-a materializat într-o promițătoare bază materială: un teren de 4 000 metri pătrați pe malul lacului Pantelimon, materiale pentru construcția unui hangar, un sediu cu atelier de reparații, precum și o serie de ambarcațiuni ce nu mai corespund sportului de performanță, dar convin perfect turismului cu vîsle, vele sau motor.

Membrii asociației își construiesc, beneficiind de documentația tehnică și materialele necesare, tipul de ambarcațiune dorit, cu sprijinul avizat al unor specialiști, ei înșiși membri ai secției de turism nautic.

Din programul de activitate în acest sezon mai reținem: antrenamente pe lacurile bucureștene și excursii de agrement, turul lacurilor R.S.R., circuitul rîurilor, turism pe Dunăre și în Deltă (pe traseul Călărași — Sfîntul Gheorghe), o ieșire pe mare în septembrie — croaziera Semicentenarului U.T.C.

În fiecare joi (orele 18—19,30) la sediul clubului din Calea Văcărești nr. 34, orice amator poate primi relații privind turismul nautic.

Urăm succes proaspeților marinari și «Vînt de pupa».

D. PANDELE

Trasee mai puțin cunoscute în MUNȚII FĂGĂRAȘULUI

Foto: VALERIU DOBRESCU

I.

VERSANTUL NORDIC

Prin poziția ei de cumpănă de ape între Muntenia și Transilvania, prin omogenitatea formei și prin înălțime (— patru cele mai înalte vîrfuri din țara), creasta principală a munților Făgărașului reprezintă linia de întîlnire a două lumi. Cei doi versanți pe care îi definește și îi separă dintr-un început profund diferiți ca asprime a reliefului, își văd accentuate deosebirile de formă și prin direcția generală a luminii care, de-a lungul aproape a întregii zile, întunecă încă mai mult abruptul clin nordic, îmblînzind în același timp largile orizonturi din sud.

Într-o prezentare atît de restrînsă și sumară ca aceasta cele două ape ale prelungului acoperiș reprezintă o primă posibilitate de împărțire. Ca două fețe ale unei zeități antice, fiecare latură a marelui lanț definește, prin ea însăși chiar, cîte un tip de peisaj. În cadrul fiecăruia, am ales cîteva forme de relief (sau de drum) ce constituie, la rîndul lor, exemple caracteristice. În acest fel, dintr-un întreg aproape indivizibil, am încercat să desprindem imaginea cîtorva locuri — mărginindu-ne, în scurte descrieri, mai mult la o redare de atmosferă decît la o informație practică foarte detaliată.

Traseu 1. Creasta principală, extrema vestică
VALEA OLTULUI—CABANA SURU

Timp necesar: halta Valea Fratelui—gura văii Curpenilor, 1—1 1/2 ore.
Gura văii Curpenilor — vf. Teișului, 3—4 ore.
Vf. Teișului—Chica Strîmbanului, cca 3 ore și jumătate,
Chica Strîmbanului—cabana Suru, 3—4 ore.
Parțial nemarcat.

Itinerarul descris urmărește linia principală a culmii dintre valea Curpenilor și Olt—și care este totodată cea mai înaltă și masivă dintre ramificațiile vestice ale masivului. Parcurgerea lui în sensul indicat oferă avantajul de a învinge cea mai mare diferență de nivel și cele mai înclinate pante, în primele ore ale dimineții — pierzînd însă pe de altă parte, inegalabila priveliște către vest de pe unul dintre vîrfurile înalte și izolate ale parcursului (Claia Bulzului, Chica Pietrelor) la ora și în contralumina asfințitului cînd, susținut de vibrația luminii, întregul peisaj de poieni, abrupturi și pante împădurite cu foioase capătă o neobișnuită și întrucîtva exotică frumusețe.

Prima parte a traseului urmează, și încă în coborîre... valea Oltului! Dincolo de capătul de est al podului metalic peste șoseaua națională și Olt (halta CFR Valea Fratelui), urmăm terasamentul cca 150 m trecînd de zona unui bot stîncos ce surplombează calea ferată pe dreapta și deasupra noastră. Foarte curînd, în versantul redevenit lin și împădurit pătrunde spre dreapta, oblic și înapoi un început de potecă. Cîștigînd repede înălțime ,traversăm în sens invers și pe deasupra botul stîncos amintit pe un pitoresc parcurs orizontal, prin mici portițe și brîneaguri de piatră ce urmăresc inflexiunile terenului. Coborînd, ne reapropiem de Olt; luncă largă și umedă cu mari suprafețe bolovănoase în concavitatea meandrului pe care rîul îl formează aici. Traversînd în teren stîncos o a doua muchie împădurită, coborîm usor în luminișurile a două vîlcele și, apoi, prin stîncării umbrite, debușăm în vastele poieni de la confluența văii Curpenilor cu Oltul — care, întunecat și aproape neauzit, ne-a ținut tovărășie pe dreapta. Desfăcut pe ultima jumătate a drumului în două brațe, marele rîu prinde — în ape mai spumegînde ca de obicei — un întins ostrov cu patul nisipos, plăcut umbrit de masive argintii de sălcii și plopi. Din acest loc (Lunca Curpenilor), poteca din lungul Oltului continuă pe același mal, spre satul Cîineni («de Argeș»).

În sfîrșit de creastă — și de maximă diferență de nivel (pînă în vf. Teișului) — traseul va păstra pînă la Chica Strîmbanului, direcția generală nord-est. Urcam susținut pe serpentinele fostului drum strategic (greu de distins la început, în pajiști) pînă într-o poiană cu țarc și adăpost acoperit. Priveliște remarcabilă peste adîncimile văii Curpenilor, spre curmătura înaltă a Zănoagei. În continuare traversăm spre stînga firul înalt și apropiat al văii Teișului, urcăm în serpentine pantele opuse ce devin curînd creastă (secundară) — pînă la o platformă înaltă și prelungă, frumos împădurită cu buchete de mesteceni. Din nou înclinat și destul de lung (poieni și comarnic de oi); nouă traversare în sens invers și superioară precedentei a pîrîului Teișului (izvor cu scoc) și, ieșiți iarăși în muchia principală (ce a urcat între timp foarte abrupt în dreapta noastră), sosim — prin poieni întinse — în vf. Teișului (1625 m). Înconjurat de arbori cu frumoase coroane întregi, cu pajiștea presărată de rare lespezi cenușii-întunecate, vîrful oarecum retras al Teișului oferă o vedere brusc lărgită către Zănoaga înaltă și, pentru prima oară, spre creasta principală. Continuînd peste mici înșeuări, pe creastă sau foarte aproape pe stînga ei, sosim în urcuș pe vîrful — dublu — al Strungei Sarcei, 1 305 m — poteca trecînd chiar prin mica poartă ce-l desparte (și-l numește!). Priveliște remarcabilă spre stîncăriile albe și înalte ale Bulzului (în față), cît și spre foarte înclinatele pante ierboase ce scapă sub dreapta noastră, îmbrăcînd același — des ieșit la suprafață — substrat calcaros. Din strungă, coborîm în șaua următoare, urcînd apoi aspru — tot timpul la liziera pădurii care, cățărată pe pantele versantului vestic, tivește marginile muchiei deasupra abruptelor fețe din dreapta. În sfîrșit, poposim pe mica platformă izolată și stîncoasă a Clăii Bulzului (1 384 m, bornă metalică) ce trimite către vest culmea secundară a Repezoiului, pe care se poate coborî prin poieni și arbustărie deasă, pe lîngă un pătul de pîndă și — de la stînă — pe marcaj, bandă roșie, pînă la valea Oltului, unde se reîntîlnește calea ferată și punctul de pornire a traseului **întotdeauna greșit menționat:** Valea Fratelui.

Prin desișul vîrfului coborîm înclinat exact 100 metri în «Lunca» Bulzului (luminiș) unde din stînga și înapoi, sosește poteca marcată **(rar)** pe culmea și de la stîna Repezoiului (sau a Drăghicioaiei). Ocolind aproape orizontal vîrfurile gemene ale Paltinului și Păltioarei, coborîm pe creastă sau prin dreapta, pînă în joasa «Luncă» a Paltinului (1245 m) și, după prelungi porțiuni urcătoare, prin poieni și printre molizi răzleți, poteca se arcuiește din ce în ce spre stînga traversînd «Fața Înțărcătorilor» și ieșind la gol pe Piscul Mare — în strungulița calcaroasă a unui mic și caracteristic petic de stîncării (cca 1355 m). Regiune destul de frumoasă — versantul drept coborînd tot timpul în pante impresionante spre valea Curpănului. Sporadic, lapiezuri de calcar. Tot aici întîlnim marea potecă de oi ce vine orizontal dinspre nord-est, dinspre Pleașa Frasinului, unită — pe ultimele sute de metri — cu o a doua, ce a suit din valea Oltului pe culmea Păului. Izvor: La Trocile Strîmbanului.

În continuare, traseul, greu de găsit pe vreme fără vizibilitate, urcă **drept în față** (spre est) pantele terminale ale Piscului Mare printr-un intrînd caracteristic de poieni conturate cu molidiș tînăr și des — mică insulă de conifere, singura pe mari distanțe în tot acest capăt de vest al masivului. Această frunte triunghiulară la a cărei liziera din dreapta ne ținem tot timpul, conduce, după un penultim umăr înalt, la așchia singuratică și aeriană a Strîmbanului (Crucea Strîmbanului, Chica cu Brădoi, 1506 m) — nod de creste înmănunchind simetric brațele Paltinului și Păului ce încadrează, la rîndul lor, scurta și mai joasa culme centrală a Piscului Mare.

Din acest punct începînd — și pînă sub zidurile albe ale Pietrii Craiului — ramificațiile nesigure de pînă aici se adună în **creasta principală** a masivului. Mult mai puțin înclinat și cu o diferență de nivel numai pe jumătate față de cea urcată pînă aici, restul parcursului — definitiv deasupra

Arh. DAN OPRESCU

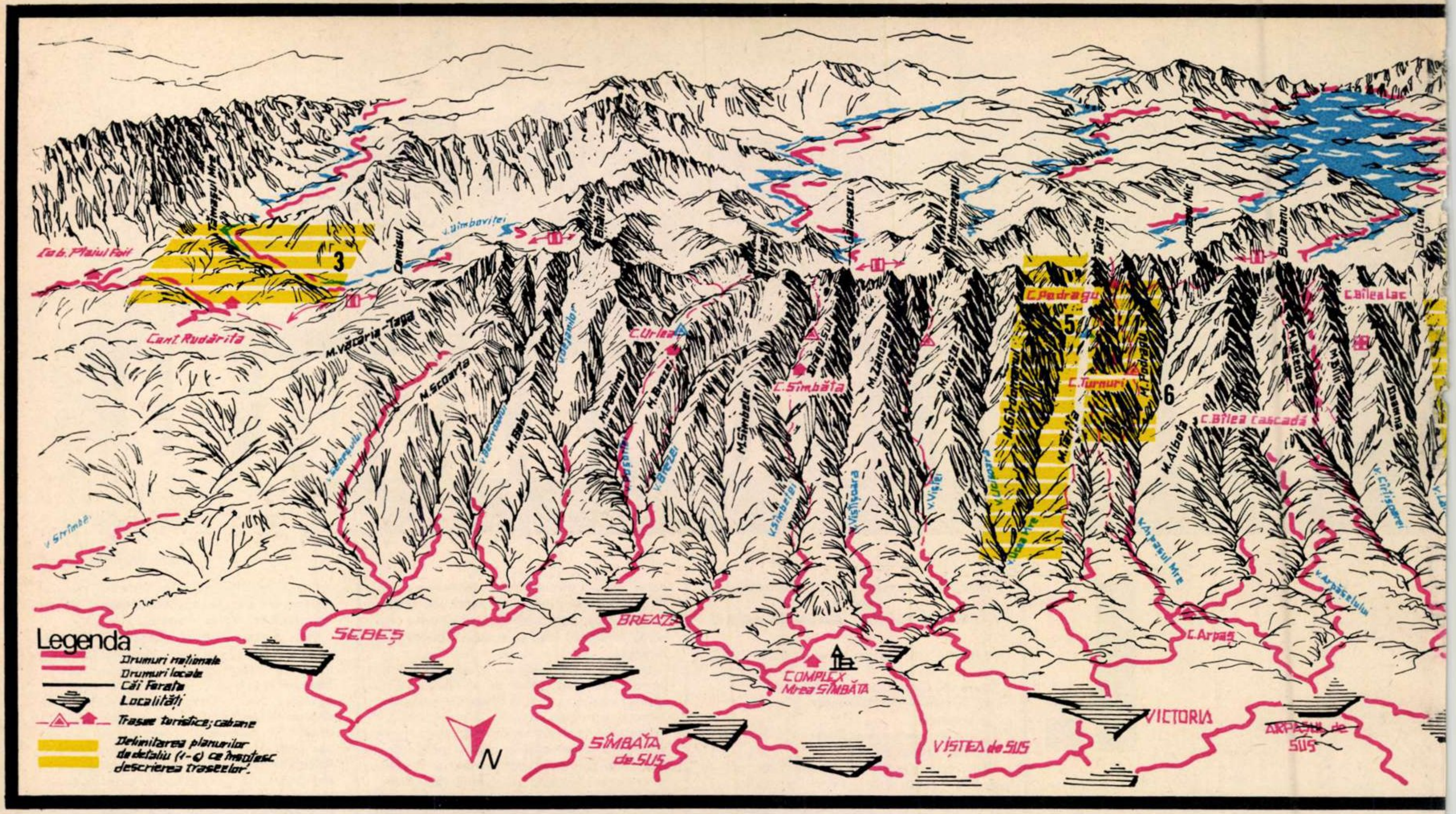

pădurilor — nu necesită prea multe detalii de orientare, fiind mai bine marcat și mai des străbătut, în special după unirea cu traseul cruce roșie din Turnu Roșu. După ce depășim turnul de calcare Chica Pietrelor și vf. Chica Fedeleșului, după șaua adîncă a Apei Cumpănite și grupul de vîrfuri ale Moașei și Găvanului, ajungem în Șaua Suru de unde, spre stînga și înapoi, coborîm la cabana cu același nume.

Traseu 2. Creasta principală, porțiune centrală

CREASTA SĂRĂȚII

Timp necesar: vf. Șerbota, 2331 m — șaua de întîlnire cu marcajul triunghi albastru, 2—3 ore.

Marcaj: bandă roșie cu mențiunea: «accesibil numai alpiniștilor».

Lamă prelungă și menținîndu-se înaltă mult timp de o parte și de alta a crestei principale, pămîntoasă și înclinată pe versanții săi vestici, stîncoasă și abruptă pe cei opuși, — Șerbota, prin așezarea ei perpendiculară pe creasta masivului, formează cu aceasta o neobișnuită intersecție în cruce. Brațele de nord și de sud ale acestei ramificații, izolate deasupra văilor și șeilor adînci din jur, fac ca Șerbota — nu foarte înaltă în sine — să plutească parcă mai sus decît regiunea înconjurătoare, arătîndu-și de departe și din multe locuri silueta triunghiulară caracteristică. Ajunși pe vîrf, fie de la cabana Negoiu, fie, mai ales dinspre vest — întreaga priveliște de pînă aici se schimbă brusc. Din Valea Oltului începînd (și exceptînd accidentul alpin al Ciortei), este pentru prima oară cînd privirea noastră întîmpină o asemenea asprime de peisaj. Pe ambii versanți, ghețarii au dăltuit fără milă relieful, lăsînd din masivele creste de odinioară numai așchii și muchii zdrențuite ce despart căldări înecate în nesfîrșite trene de grohotiș. Abrupturi neîntrerupte se înlănțuie atît spre căldarea Sărății (la nord),

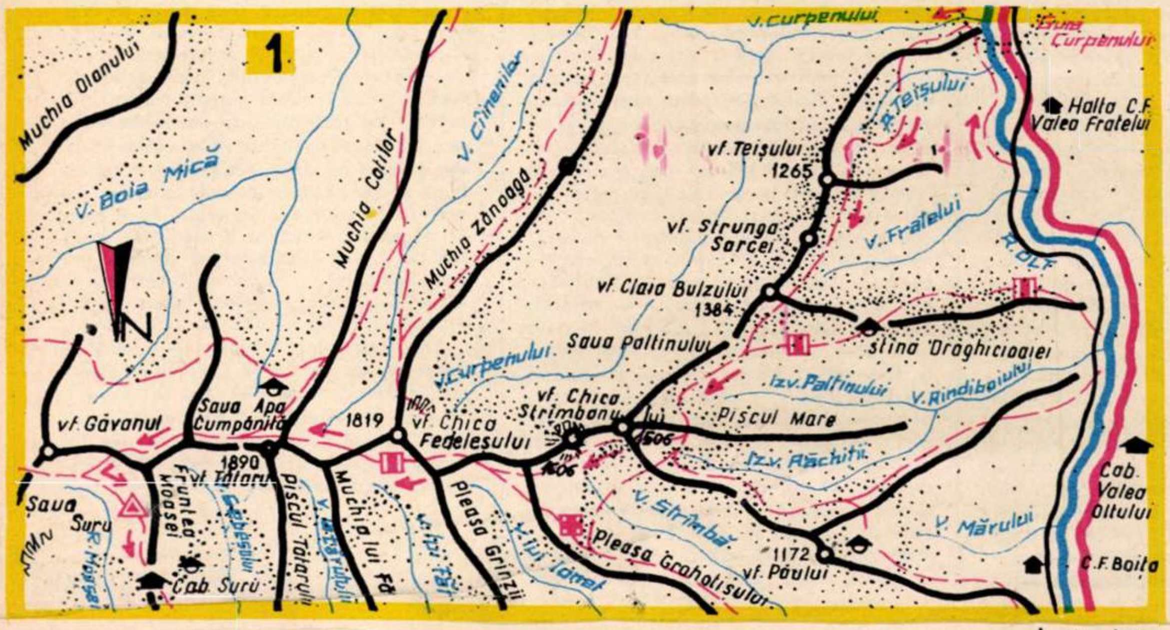

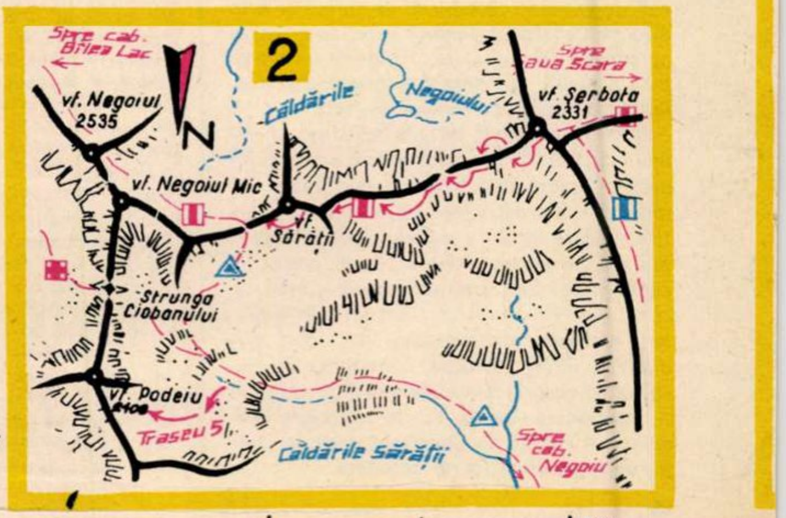

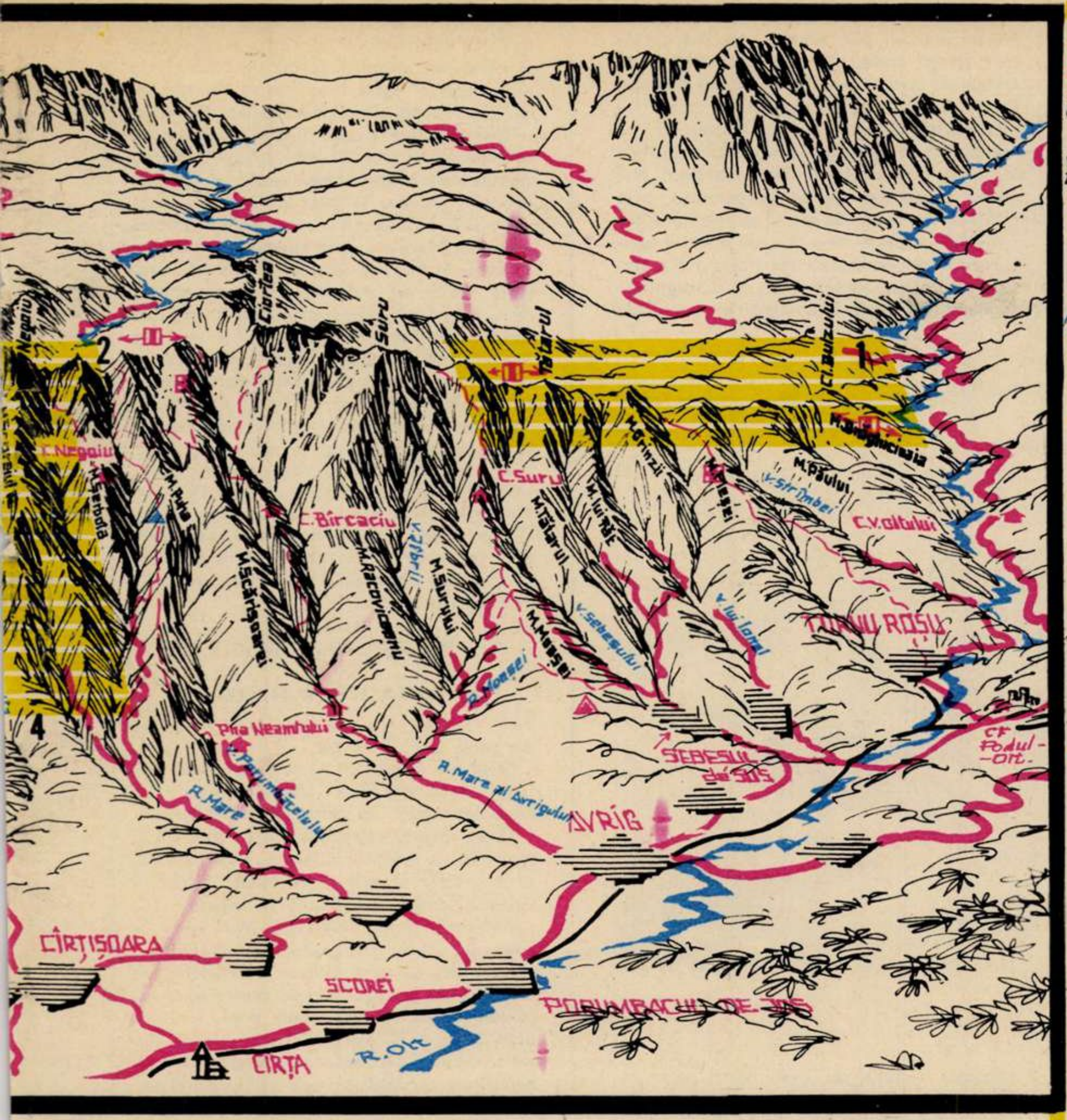

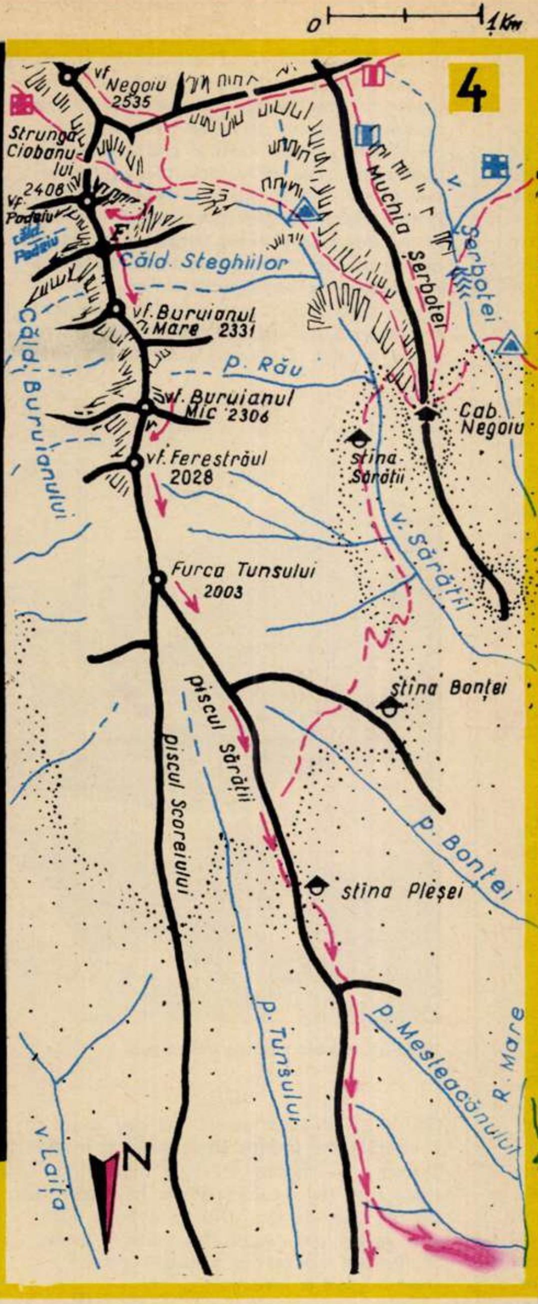

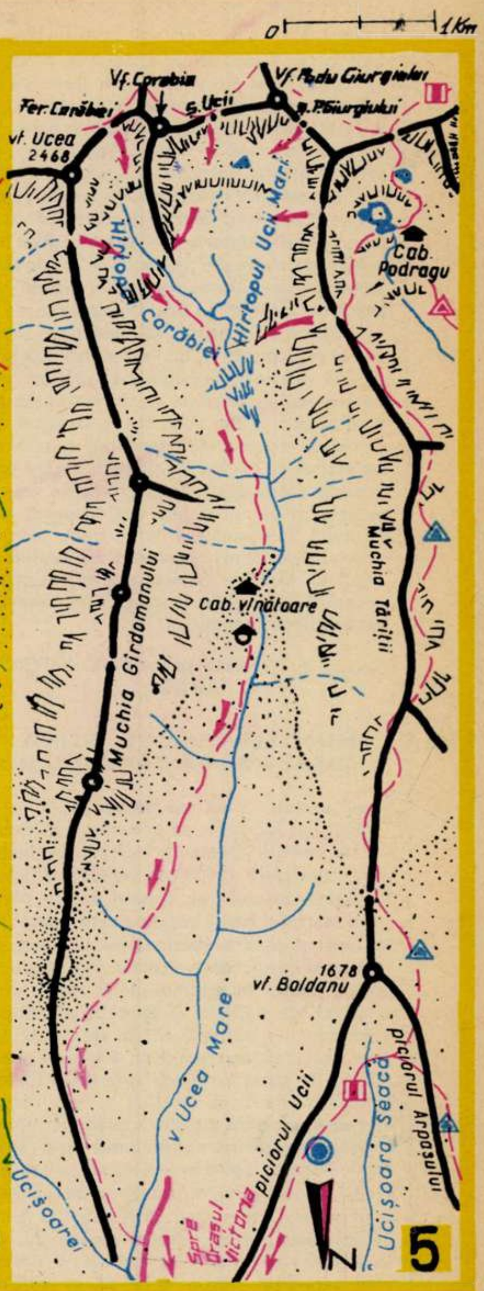

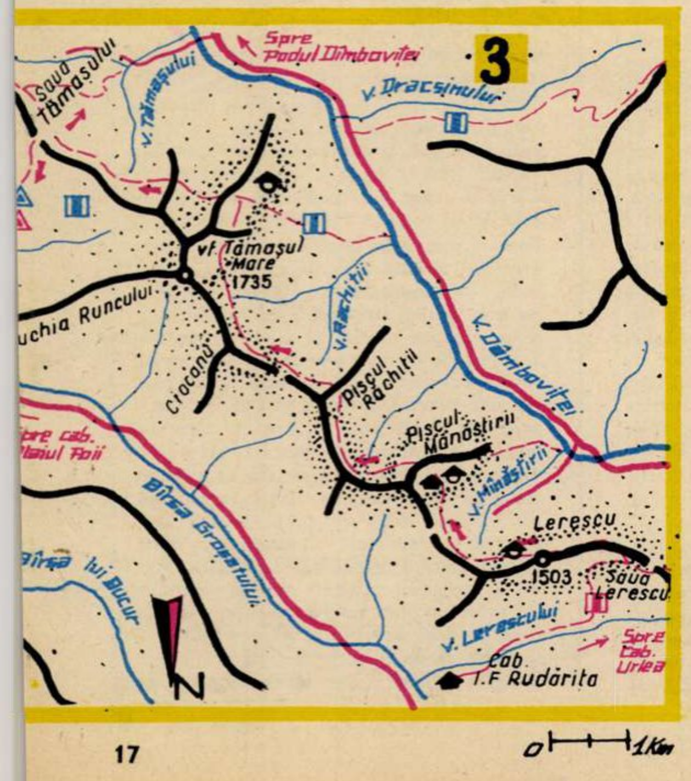

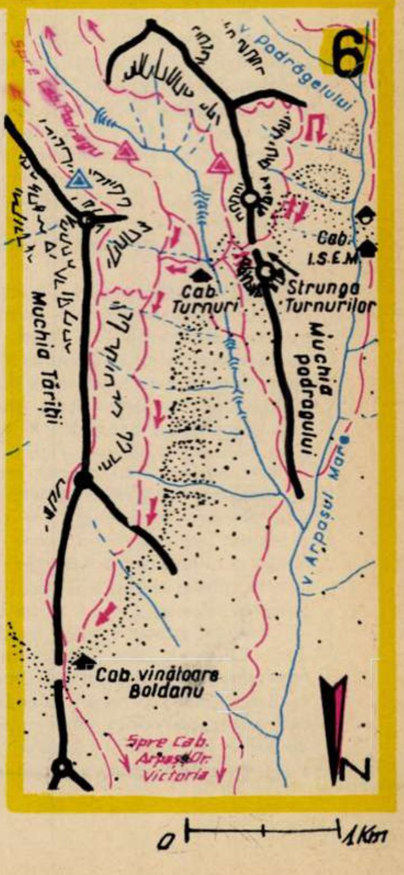

cît şi spre a Negoiului (la sud), făcînd ca pe lungi distanţe de acum înainte, părăsirea crestei principale să devină imposibilă. Aceasta — ascuţită şi înclinată — aruncîndu-se parcă în adîncimile abia bănuite ale şeii Sărăţii ce urmează spre est, este mai mult impresionantă decît realmente dificilă. Parcurgerea ei este posibilă şi pe timp fără vizibilitate, graţie marcajului foarte des şi judicios aplicat. **Vremea umedă în schimb,** mai ales în cîteva locuri mai expuse şi cu un teren mai alunecos, poate face ca acest traseu să devină riscant.

Din vf. Şerbota, începem să coborîm chiar pe tăişul aerian şi înclinat al crestei principale, asemănătoare aici cu spinarea solzoasă a unui gigantic animal preistoric. După cîteva sute de metri, părăsim creasta coborînd puţin pieziş pe partea stîngă, în lungul unor lespezi ce formează o mică prispă înclinată, alunecoasă şi expusă. Este o porţiune relativ delicată, dată fiind conformaţia ei în diedru deschis spre stînga şi avînd tendinţa — mai ales în cazul unui rucsac voluminos — de a ne arunca în afară. Revenind pentru puţin timp în creastă, trecem pe dreapta ei coborînd accentuat şi mult, peste aglomerări de blocuri ca pe nişte uriaşe trepte naturale. Pe o scurtă porţiune versantul sudic devine în această zonă accesibil, permiţînd o eventuală coborîre în căldarea Negoiului. În continuare, traversăm aproape orizontal (tot peste lespezi) pentru a reintra în creasta ale cărei rupturi de pantă le-am evitat, apoi coborîm cu atenţie prin stînga o porţiune mai dificilă, foarte asemănătoare cu cea întîlnită mai sus pe acelaşi versant.

Din nou pe dreapta (iarăşi blocuri de stîncă), apoi pe creastă — mereu în coborîre —, din nou pe versantul stîng peste o serie de trepte înclinate (stîncă şi iarbă), şi, în sfîrşit, o mică traversare orizontală ne scoate în punctul de minimă al frămîntatei şei a Sărăţii, 2176 m. De o parte şi de alta a şeii nu recomandăm coborîrea nici spre nord, spre căldarea superioară a Sărăţii (seacă şi stîncoasă), nici, mai ales spre sud, spre cea a Negoiului (cu izvoare şi slabe petice de verdeaţă). Priveliştea, îndeosebi spre valea Sărăţii — aproape complet încercuită de pereţii ameţitori ai Şerbotei şi crestei principale, este de o sălbăticie — şi frumuseţe — puţin obişnuite. Urmează un urcuş apreciabil pe foarte înclinate pante ierboase (ce au favorizat apariţia firavă a unui hăţaş), apoi o scurtă traversare spre stînga (teren stîncos) — ascensiunea continuînd tot timpul pe sub creasta care este mereu foarte aproape, în dreapta noastră. Apoi, după mici suişuri şi coborîşuri, executăm un ultim urcuş care ne scoate — întîi pe trepte ierboase, apoi pe stîncă — într-o şa înaltă, imediat după un vîrf numit ce se ridică în urma noastră şi a cărui abruptă înălţare din şaua Sărăţii, am evitat-o după cum am văzut mai sus.

După această scurtă «oază» de orizontalitate, continuăm să urcăm considerabil chiar pe linia crestei (aici largă), printr-un relief răvăşit, cu vaste abrupturi pe amîndoi versanţii. Această zonă este caracteristică întregului traseu, prin interminabile diferenţe de nivel ce trebuie urcate, parcă,

pînă la cer. Panta se domoleşte în sfîrşit şi, la capătul unui hornişor scurt, ieşim pe un umăr — creasta devenind în acelaşi timp ierboasă şi foarte largă. Curînd ne găsim pe creştetul masiv al vîrfului Sărăţii, 2365 m. Pe această ultimă porţiune am urcat neîntrerupt o nesfîrşită succesiune de trepte gigantice, cu un relief foarte despersonalizat şi care — într-o descriere — permite greu izolarea unor elemente distincte. În continuare, parcurgerea muchiei somitale a vîrfului, de forma caracteristică a unei creste de cocoş — nu este recomandabilă, ea rupîndu-se vertical la capătul său estic. Versantul stîng, în schimb, devine accesibil pe largi porţiuni, permiţînd ocolirea vîrfului pe sub micul său perete nordic şi, din acest ţinut începînd, zărim spre stînga acele Cleopatrei şi semnele de marcaj ce urcă prin căldarea Sărăţii spre creastă. După o scurtă porţiune cu lespezi ascuţite şi un ultim mic vîrf, atingem şaua turistică în vecinătatea unui mare bloc de silex alb, de formă prismatică neobişnuit de regulată. De aici, înainte spre vf. Negoiu şi cabana Bîlea Lac sau, la stînga şi în coborîre, spre cabana Negoiu.

Traseu 3. Creasta principală, extrema estică

MUNTELE LERESCU (STÎNA ARSĂ) — ŞAUA TĂMAŞULUI

Timp necesar: 5—7 ore. Nemarcat.

Dintr-un loc aproape prin nimic diferenţiat în relieful crestei principale (şa înaltă între multiplele vîrfuri ale Lerescului; jalon cu săgeţi indicatoare), traseul nostru părăseşte marcajul bandă roşie pe care a urcat de la Rudăriţa şi care, abătîndu-se spre vest, se îndreaptă spre creasta înaltă a Făgăraşului şi cabana Urlea. Îndreptîndu-ne la rîndul nostru, spre est, depăşim — aproape tot timpul prin poieni — ultimele vîrfuri ale Lerescului si, creştetul său extrem estic, Făgetul Caprei (potecă în coborîş repede spre valea Bîrsei, nord-est). Pe lîngă o stînă şi sub liziera rămasă în picioare a pădurii tăiate de molid, coborîm conturînd concavitatea largă a piriului Mănăstirii, pînă în minima şeii omonime (1402 m). Dreapta, drumeag în serpentine spre valea Dîmboviţei. Traversînd o zonă de izvoare, poteca noroită devine din ce în ce mai neclară şi, la prima ocazie, urcăm prin molidişul bătrîn spre stînga tinzînd către Piscul Mănăstirii — cu largi poieni în lungul piciorului său sudic, stînă mare şi, puţin mai sus, o minunat aşezată casă de vînătoare. Reintrînd în pădure pieziş spre dreapta, depăşim vîrfurile nu prea înalte ale Ciocanului şi Răchiţii pe frumosul drum grăniceresc în parte desfigurat de tăieturi, străbătînd locuri tainice, mici luminişuri şi bolţi de umbră, unde se ascund — de trei sferturi de secol — cupolele de beton dispărut sub pătura de muşchi a vechilor borne de hotar.

După o şa (1485 m, poiană frumoasă şi izolată), urcăm apreciabil prin rariştile crestei pînă într-o penultimă şa înaltă, în faţa piramidei împădurite a Tămaşului Mare (1735). Spre stînga, plai orizontal spre marele picior al Runcului; în faţă, hăţaşe discrete spre vîrf. În tot lungul drumului, în locurile deschise, silueta argintie a Pietrii Craiului a crescut mereu — şi va mai creşte — ca o imagine fotografică mărită succesiv, din format în format. În continuarea drumului nostru vom urma, iumătate dreapta, o potecă aproape fără denivelări pînă în culmea sudică a Tămaşului, ale cărei poieni şi stîna au putut fi zărite cîteva clipe mai înainte, printr-o mică fereastră a pădurii. Coborînd pînă imediat înaintea unei împrejmuiri, zărim primele semne ale marcajului albastru ce urcă din valea Dîmboviţei. Urmîndu-l spre stînga, părăsim poiana afundîndu-ne iar în păduri (izvor), traversăm Plaiul Turcilor (ramură a potecii în jos, spre stînă) ieşind într-o şa cu poiană (1395 metri) — din nou în creasta principală. Marcajul ne părăseşte trecînd aproape neobservat pe versantul nordic, în timp ce noi urcăm micul vîrf următor (est) al crestei (bornă). Spre nord, greu vizibil prin tăieturi, zmeuret şi rari arbori foioşi, coboară muchia Plaiului Mare. Căutînd spre dreapta, în coborîş înclinat prin pădurea curată de molid, şi orientîndu-ne printre trunchiuri după reperul depărtat dar sigur al Umerilor — întîlnim curînd poteca ce a ocolit vîrful prin sud (blocată fiind însă, de doborîturi), pentru a ieşi în şaua Tămaşului (Curmătura Foii,

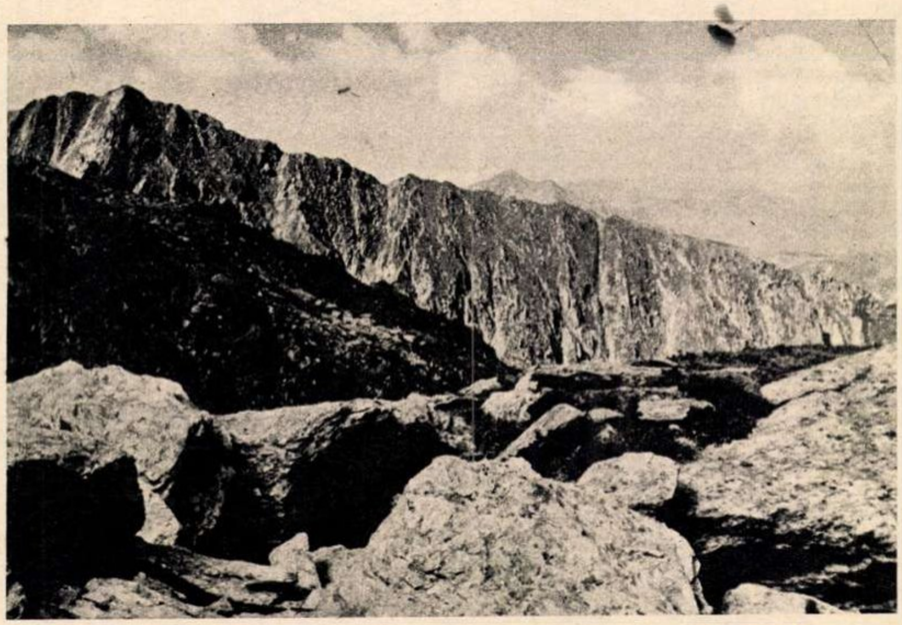

Vîrful şi muchia nordică a Şerbotei — *Foto: Şt. Fălcoveanu*

1367 m). Din acest punct, cel mai coborît şi limită între munţii Făgăraşului şi Piatra Craiului, — marcaj triunghi albastru/triunghi roşu spre cabana Plaiul Foii (stînga) sau, pe pantele din dreapta coborîş iute (dar scurt) spre valea Tămaşului şi valea Dîmboviţei pe marcaj triunghi galben — greu de găsit la început.

Traseu 4. Creasta nordică

MUCHIA SCOREIULUI (A TUNSULUI)

Timp necesar: cabana Negoiu — vîrful Podeiului, 3—4 ore.
Vf. Podeiului — vf. Furca Tunsului, cca 3 ore.
Vf. Furca Tunsului — Valea Rîului Mare, 2—3 ore.
Nemarcat.
Nerecomandabil pe timp fără vizibilitate.

Dintre toate muchiile nordice, aceasta este, de departe, cea mai masivă, cea mai accidentată şi cea mai depărtat-înaltă. Inaccesibilă de la desprinderea ei din creasta principală şi pînă dincolo de coroana de stînci a Strungii Ciobanului, păstrîndu-se la peste 2000 metri înălţime pe o distanţă mai mare decît a oricărei alte creste nordice, depăşind, singura împreună cu vîrfurile Buteanului, altitudinea de 2400 metri, ea adăposteşte totodată cel mai masiv lanţ de circuri glaciare laterale de pe oricare dintre muchiile versantului nordic. Ca sens de parcurgere, punctul de pornire recomandat este cabana Negoiu (1545 m) care, oferind posibilitatea de străbatere «în jos» a crestei, face accesibil acest traseu chiar şi în răstimpul scurt al unei excursii de sfîrşit de săptămînă.

Puţin înainte de despărţirea marcajelor ce urcă spre Strunga Ciobanului şi vf. Negoiu (deasupra celui de al doilea prag glaciar al firului estic al văii Sărăţii), ne îndreptăm spre stînga unde, primele două vîrfuri ale crestei de care ne ocupăm lasă către căldarea Sărăţii o mică faţă triunghiulară, foarte caracteristică şi uşor de recunoscut (F pe schiţă: la Farfurioară). Adăpostind cu milenii în urmă depozitele de firn ale unui mic neveu suspendat, ea ne va permite, prin vîrful său îndreptat în jos, să atingem muchia Tunsului oriunde de-a lungul micului acoperiş dintre cele două vîrfuri cele mai înalte ale sale: Podeiul (la sud, 2408 m) şi Steghiilor (la nord, 2378 m). Priveliştea oferită de la înălţimea vîrfului de 2408 metri, scos cu aproape un kilometru în afara crestei principale, este copleşitoare. În toate direcţiile cardinale, dar îndeosebi spre sud, către pereţii de capăt ai văilor Laitei şi Sărăţii, privirea noastră întîlneşte imagini de o amploare şi o forţă egalate numai de foarte puţine alte colţuri din masiv.

Depăşind şeuţele înalte dintre cele două vîrfuri, creasta coboară în curmătura Steghiilor (Şteviilor — cumpănă de ape între căldarea cu acelaşi nume dinspre vest şi cea a Lespezilor — ce aparţine impresionantului şir săpat în lungul şi deasupra văii Laitei. Faţa ei nordică, în dale prelungi de şisturi aproape fără urme de vegetaţie, este cea care i-a dat şi numele. În urcuş accidentat (întîi pe latura estică a crestei, apoi pe creastă, în sfîrşit, pe creastă sau prin vest) depăşim un prim umăr şi, după un urcuş ca pe scara verticală din interiorul unui turn, atingem vîrful Buruianul Mare (2331 m) a cărui siluetă zveltă, întunecată şi izolată se deosebeşte net de vîrfurile înconjurătoare. Coborînd pe o porţiune a crestei răsucită şi foarte ascuţită, peste mici vîrfuri şi şei, peste sau prin dreapta vîrfului Buruianul Mic, atingem vîrful conic şi iarăşi uşor de recunoscut, al Ferăstrăului (jnepeniş), vîrf încă de peste 2200 metri al înaltei noastre creste!... În acest ţinut, spre vest se adînceşte evantaiul de obîrşie al Pîrîului Rău, în timp ce pe latura opusă, ultimele căldări ale Buruianului (Mare de Nord şi Mică) au pierdut mult, pe măsură ce am înaintat, din sălbăticia celorlalte întîlnite pînă acum. Imediat coborîm într-o mică şa ce sorb şi lac temporar (La Lăcuţ) şi, după ce depăşim Vîrfurile Gemene (pietroase şi cu jepi pe creştet), coborîm întîi accentuat, apoi aproape orizontal, pînă pe platoul imens, uscat şi trist al Furcii Tunsului (2003 m).

Rareori un punct de o asemenea importanţă ca desprindere de creste, este ilustrat printr-o mai anonimă formă de relief. Cele două mari şi egale braţe ce se despart de aici către nord, pleacă dintr-o faţă nesfîrşită — punctul nod putînd fi ales oriunde, pe sute de metri rază de jur împrejur... Angajîndu-ne pe braţul stîng (vestic, al Sărăţii), coborîm înclinat şi mult pînă la un umăr (spre stînga: piciorul şi stîna Bonţei, potecă spre rîul Mare) şi, prin tineret de molid şi covoare întinse de ienuperi, pînă într-o şa joasă (1675 m) unde, pentru prima oară de la începutul zilei, pătrundem în pădurea mare de conifere. Păstrîndu-se mai mult pe dreapta crestei, poteca depăşeşte o serie de vîrfuri împădurite ce saltă numai cu puţin peste înălţimea şeilor, lasă într-o porţiune mai netedă stîna (mic vîrf pietros în dreapta) şi, pe făgaşul din ce în ce mai adînc săpat, coboară întîi lin, apoi pe pante considerabile, pînă în adînca curmătură La Fag (995 m). Părăsim poteca crestei către stînga, înaintînd pe pîrtii adîncite prin căratul buştenilor, apoi pe un drum de tractor în lungul unui pîrîu, spre şoseaua Rîului Mare şi către Porumbacul de Sus.

Traseu 5. Vale nordică

VALEA UCEA MARE

Timp necesar: creasta principală — stîna din valea Ucii, 3—4 ore,
Stîna din valea Ucii — şoseaua de pe Ucişoara Seacă, cca 3 ore. Nemarcat.
Nerecomandabil pe timp fără vizibilitate.

Două incinte clare, inegale ca mărime şi sculptate la înălţimi diferite, formează bazinul glaciar al văii Ucea Mare: Hîrtopul Corăbiei (vest) — scurtă şi îngustă vale suspendată, şi Hîrtopul Ucii Mari (est) — largă şi adîncă succesiune de praguri şi căldări. Numeroase puncte de pătrundere se înşiră pe întregul arc de creste ce o înconjoară la est (Girdomanul), la sud (creasta principală) şi la vest (Tăriţa). Astfel, din valea vecină a Ucisoarei se poate trece prin penultima strungă de sub vf. Ucea Mare. Din creasta principală se poate intra prin Fereastra Corăbiei (care a fost dintotdeauna o poartă între Ardeal şi «Ţară»); — prin şaua Ucii (cea estică şi puţin mai înaltă), pe feţele din dreapta ale unui horn scurt şi de un caracteristic desen în X (cînd este privit de jos, din vale); — şi prin şeile Podu-Giurgiului, pe două vîlcele foarte apropiate. Dinspre Tăriţa, se intră prin primele sale două şei înalte: strunga Lacului şi Calea Carelor.

Coborîţi din creasta principală în Hîrtopul Uvii, trecem pe lîngă micul lac triunghiular (mîlos, dar permanent), peste o splendidă bară stîncoasă pe care o depăşim direct în lungul micilor cascade aproape verticale (sau, mai sigur, printr-un ocol către muchia Tăriţii), pînă în larga şi neteda «Luncă» a Corăbiei, zonă de confluenţă a pîraielor celor două incinte. Meandre numeroase şi liniştite prin iarba bogată a căldării. Pragul următor, puternică frunte stîncoasă cu cascadă, îl ocolim prin dreapta — parte pe care poteca, din ce în ce mai vizibilă, se va menţine mereu de acum înainte mai aproape sau mai departe de fir, de-a lungul succesiunii nesfîrşite de repezişuri, cheiţe şi cascade ce trec dintr-una în alta. În ţucul orizontal al văii, apa dispare un timp sub întinse îngrămădiri de blocuri. Strecurîndu-ne pe sub abrupturi striate de viroage, lăsăm în urmă case de vînătoare şi stîna, abătîndu-ne, după un timp, hotărît spre coastele Gîrdomanului. În josul apei, răzleţi, vedem apărînd primii fagi. La capătul unui urcuş accentuat, atingem muchia destul de sus şi încă în plină zonă a molidului — după care, pe lîngă un trunchi frumos răsucit în formă de şarpe, coborîm înclinat prin rarişti şi făget, pe lîngă steiuri uriaşe acoperite cu

mușchi, — pînă la baza netedă a crestei. Cărarea bătută ne conduce în stînga peste firul, din nou sec, al Ucii, într-o poiană unde, pe un drum de care și apoi pe șosea, coborîm spre cabana Arpaș sau orașul Victoria.

Traseu 6. Poteci de coastă

Izolînd în relieful ambilor versanți o categorie aparte, aceste drumuri, nici de culme și nici de vale, adună în jurul lor vălul unei frumuseți stranii, proprie mai curînd altor munți și aproape abătută de la splendoarea rece, ce definește masivul în ansamblu. Vom reda în cele ce urmează un traseu dus-întors (cabana Turnuri — poteca Turnurilor și înapoi) și, un al doilea, de legătură, între valea Arpașului Mare și muchia Tărîții.

6.1. POTECA TURNURILOR

Timp necesar: cabana Turnuri — șaua Turnurilor, 35—50 minute.

Șaua Turnurilor — terminus potecă, cca 1 oră. Nemarcat.

Nerecomandabil pe timp fără vizibilitate.

Din poteca de vară spre Podragu se desprinde la un moment dat spre dreapta și în sus, un hățaș tăiat în serpentine ce ne scoate în — tot timpul vizibila — șa a Turnurilor. Trecînd pe versantul opus și spre stînga, poteca șerpuiește puțin în coborîre prin luminișuri, apoi urcă de-a coasta și, traversînd firele dezagregate de șuvoaie ale unui vîlcel, iese într-o frumoasă crestuță cu jepi și molizi pe creștet. Menținîndu-se mereu la limita răzleață a pădurii, poteca urcă sinuos într-o nouă creastă secundară, cu largă și extraordinar de frumoasă vedere. Coborînd partea opusă pe trepte stîncoase cu aspect de mici săritori cu pereții apropiați, apoi în continuare pe sub abrupturi frumos îmbrădite, ieșim într-un umăr mai reliefat și gol — molizii retrăgîndu-se spre valea Arpașului iar hățașul părăsind aspectul de brînă avut pînă acum. După o serie de traversări, urcăm pînă deasupra firului umbros al unui canion în care, prin colțuri umede și cu vegetație bogată, coborîm o vreme înainte de a ieși pe malul opus, din nou peste o mică săritoare. Imediat poteca iese în pajiști largi pe muchia înclinată ce cade dinspre creasta Podragului, din capătul nordic al marelui său acoperiș. În sus, serpentine repetate pe care se poate urca în creastă (500 metri diferență de nivel). Drept înainte, coasta opusă a muchiei (privind spre valea Podrăgelului), abruptă și îmbrăcată cu arini, este inaccesibilă — deși foarte frumoasă. În sens invers, durata drumului este sensibil egală cu cea înregistrată pînă aici.

6.2. CABANA TURNURI — ȘAUA BOLDANU

Timp necesar, cca $3^1/_2$ ore. Nemarcat.

Urcînd primul vîlcel pe stînga și în amonte de cabană, atingem vechea potecă de vînătoare care, curînd după un promontoriu stîncos, lasă spre dreapta o ramificație către creasta Tărîții. Mai șters decît ramificația amintită, hățașul nostru depășește culoare defrișate de avalanșe, margini de pădure răvășite de vînturi și zăpezi, pentru ca apoi — într-o sensibilă schimbare de peisaj — să traverseze îndelung firele superioare ale Pîrîului lui Ban, ieșind prin goliști și limbi de pădure, la coliba din apropierea șeii Boldanu. De aici, pe poteca marcată a muchiei Tărîța, la stînga spre cabana Arpaș sau orașul Victoria, ori, la dreapta și în urcuș, spre cabana Podragu. În sens invers, începutul potecii este mult mai puțin ușor de găsit.

În numărul viitor al revistei:
VERSANTUL SUDIC

agrement bucureștean

Fără discuție, bucureșteanul este un răsfățat; nu se poate plînge că n-ar avea cum să-și petreacă sfîrșitul săptămînii — ajunsă în toată lumea intangibilă instituție — sau chiar o mai lungă vacanță, fără a face eforturi prea cheltuitoare. Sprijinită la nord pe malul unei salbe de lacuri și verdeață invidiată de mulți europeni, Capitala nu suferă de lipsa unor prestigioase monumente, nici de penurie muzeală și, oarecum îngăduitoare, este mulțumită chiar cu cele cîteva grădini-restaurant de efect.

La drept vorbind, prea departe nu se află nici litoralul, ca să nu mai amintim de «clasicii» Bucegi.

În sfîrșit, între kilometrul 0 și Fetești, Giurgiu, Alexandria, Pitești ori familiarul Ploiești, în perimetrul unei circumferințe a cărei rază nu depășește 40 de kilometri, ar mai avea bucureșteanul de aflat interesante locuri capabile să-l scoată de pe metrul pătrat de plajă al Teiului, să-i asigure o zi plăcută (este drept, fără deliciul admirabilelor încăierări rutiere de pe valea Prahovei...). Zic «ar avea de aflat» pentru că, mulțumită unei ciudate amnezii — ori neinformări — cetățenii Capitalei nu cunosc, și proporția este îngrijorătoare, ce se întîmplă cu Argeșul, de pildă, la numai 18–20 de kilometri în sud, ori cu și mai apropiatele Ciorogîrla și Sabar, modeste fire de apă care pe alocuri, însă, fac peisaj pictural, stenic.

Despre cîteva din aceste pe nedrept ignorate — ori mai puțin știute — zone vom aminti prin graiul fotografiilor:

M.I. PASCU
C. POPESCU

PE SNAGOV:
5 vaporașe a 80—130 locuri, 2 șalupe a 30 locuri, bărci cu motor 230 bărci cu rame; 2 puncte de închiriere a bărcilor cu rame și 4 puncte de îmbarcare în vaporașe, șalupe.

SNAGOV

VISE ȘI REALITATE

TEMĂ DE PROIECTARE: se ia un lac de 16 kilometri lungime, înconjurat de pădurile Vlăsiei, plasat în raza preorășenească a două municipii, pe șoseaua internațională dintre munte și mare, și NU se amenajează pentru turism.

Pe vremea cînd mănăstirea de pe insulă avea chilii la care mai venea, atras de noaptea istoriei, Mircea Eliade, nu exista pe celălalt mal Complexul turistic Snagov. Azi, există, dar s-au risipit demult chiliile. Vreau doar să spun că nimic nu s-a schimbat de secole, capacitatea de cazare publică a rămas aproximativ aceeași.

Magnetofonul meu de reporter — rămas gol fiindcă n-a avut nimeni să-mi spună nimic nou, a înregistrat totuși ceva, era pe seară după o ploaie scurtă, într-un parcaj de la marginea pădurii: o privighetoare. Și toată bunăvoința mea de a scrie un reportaj de culoare și sunet, scos, vorba aceea, din inimă, s-a dus dracului.

Dacă ar mai fi ceva de spus, ar fi despre lucrurile și ființele nevăzute, așa cum le-am auzit și eu de la un «căpitan» de vaporaș: sub stuful care desparte malul de apă se fac cotloane adînci, foarte adînci uneori, în care adorm somnii și plătica și bibanul. Somnii cei mari, de peste 100 kilograme, trag în gropile de 12—13 metri adîncime de pe la Coada Cățelului. Spunea **Ion Bujeniță**, șeful punctului «exploatări lac Snagov», că uneori somnii cei mari poftesc la rațe, a văzut el cu ochii lui cum «a mai dat rața un **strigăt** și a fost smulsă în adîncuri», o rață domestică din fața debarcaderului. Crapii de aur se țin pe lîngă pilonii unui fost pod de bușteni. Bibanul și știuca săgetează pretutindeni.

Din apă aș trece în aer, la gușari, rațe sălbatice și codîrlani, sau la libelulele care te lasă să le joci puțin aripile, cîteva clipe. Corbi și stăncuțe, cioclii pedepsiților lui Vlad Țepeș sau Mihai Viteazul, au rămas nostalgic prin preajma ospățurilor de odinioară.

Sigur c-ar mai fi mirosurile apei și-ale pădurii, — iar de la sfîrșitul lui mai înainte, ale bufetului rustic cu berbec la proțap și mititei, — care, sperăm noi, va acoperi toată zona, să ne învățăm minte încă o dată să mai facem lucruri din astea. Revista promite IHR Ambasador — beneficiarul acestui bufet — spații de critică fără zgîrcenie, dacă va fi cazul.

Și totuși, oamenii se duc la Snagov, și bine fac. Majoritatea sînt ploieșteni, dar vin turiști de pe toată Valea Prahovei, pe pe biciclete tocmai de la Brașov. Mii și mii și mii de oameni. Dăm mai jos situația hotelieră, însoțind-o de comentarii cinstite:

a. **Complexul turistic Snagov-sat**: motel cu 222 locuri; camerele celor două aripi ale motelului sînt foarte mici (cabine vestiar, transformate), iar cele din corpul central, mai mari, nu au apă. Se lucrează la introducerea apei calde și a încălzirii electrice. Minigolful din apropiere se bucură de mare succes.

— camping: 90 locuri în 45 căsuțe

b. **Hanul Vlăsiei**: 11 (unsprezece) locuri încălzite și 26 locuri în căsuțe lacustre. Foarte pitoresc.

c. **Snagov-parc**: camping cu 122 locuri în căsuțe.

Total = 471 locuri de confort mediocru, pentru acele mii de oameni de care vorbeam.

Nici situația plajelor nu e mai strălucită: cu numai două ștranduri, la un perimetru de 40 kilometri, Snagovul este mai nefericit decît ștrandul Tineretului din Capitală, și incomparabil mai slab decît Herăstrăul, de pildă. Să zicem că plajă faci într-o poiană, sau pe mal undeva, dar baie?... Cei de la ICAB ar trebui să încerce ei înșiși, pe urmă să-i întrebe cineva de impresie.

Redăm aici o părere a tovarășului director tehnic al IHR Ambasador, Ion Brătescu, privind turismul nostru internațional:

— Verile, aducem turiști străini de pe litoral să ne viziteze Capitala. Îi sculăm la 4,30 dimineața, îi suim în tren sau autocar, li se face un tur de oraș, apoi li se oferă un prînz la Pădurea Băneasa, urmat de un minispectacol de folclor. După aceea se mai vizitează ceva, Mogoșoaia de exemplu, și sînt îmbarcați iar pe tren sau autocar. Ajung înapoi la miezul nopții sau în primele ore ale dimineții, trudiți și nemulțumiți de așa distracții. Cu un simplu hotel de cîteva sute de locuri la Snagov lucrurile s-ar petrece cu totul, cu totul altfel. Doar sîmbăta și duminica aș întrerupe aceste excursii dinspre litoral, ca să pot caza orășenii Ploieștiului și Bucureștiului. Dumneavoastră știți că sîmbăta eu încarc autocare întregi de ospătari pe care-i trimit la Snagov, să facă față? În prezent n-am motiv să-i permanentizez acolo.

Cheia Snagovului, problema numărul 1, confirmată din mai multe părți, este a) canalizarea zonei, b) alimentarea cu apă. Planuri sînt, și încă de cîțiva ani. Încă nu s-au găsit omul și instituția care să le prefacă în fapte. Poate nici nu s-a născut, și atunci ne rămîne tot autobuzul de dimineață, Snagovul rustic și autobuzul de seară, ca să petrecem un week-end plin de naturaletea, dar și de inconvenientele vremii lui Pazvante.

P. NICOLAE

AGREMENT BUCUREȘTEAN

● La 40 de kilometri în nordul Capitalei, **Complexul Snagov** rămîne capul de afiș al agrementului bucureștean: hotel, camping și strand pe malul nordic al lacului, camping, restaurante si ștrand pe malul de vest, biserica fostei mănăstiri și rezervație naturală. **În foto 1 și 2:** hotelul Snagov-sat și respectiv cabane lacustre la Snagov-parc.

● Spre est, dincolo de Pantelimon, marea așezare monahală **Cernica** — unde se odihnesc, printre alții, ultimul cronicar al Țării Românești, Naum Rîmniceanu, Gala Galaction, Ion Țuculescu — a fost martoră nașterii, în ultima vreme, a unui vast ansamblu de odihnă: ștrand, camping, restaurant, peste oglinda apei unui lac drenat, în continuă amenajare. **În foto 3:** Ostrovul Cernica.

● La numai 10 kilometri de capătul liniilor de tramvai 2 și 15, la **Dumitrana** — o admirabilă plajă pe malul Argeșului, în poala pădurii **(foto 4)**. Din păcate — cum se vede — pustie în timpul săptămînii, nu pentru că n-ar fi amenajată (există vestiare, dușuri), ci ca urmare a lipsei unor mijloace de transport adecvate. Cu cele trei curse pe zi ale ITA (ultima plecare spre oraș, la orele 19,00!!!), nu se va putea reuși mai mult, cu toate că locul, atent gospodărit, ar putea deveni una dintre cele mai căutate zone de agrement ale Capitalei.

● Tot pe malul Argeșului, la **Buda,** vechiului ștrand, reamenajat, i s-a adăugat în acest sezon un elegant motel cu restaurant. Păcat că unele neînțelegeri locale sfîrșesc prin a lipsi ștrandul și de un mult solicitat camping. Problema transportului public rămîne și aici nerezolvată. Mașina 57 se încăpățînează să aibă capătul de linie la circa trei kilometri de parcul de agrement. **În foto 5:** terasa-restaurant a motelului.

● Spre vest, doar 15 kilometri separă orașul de **Ciorogîrla,** localitate unde, în 1808, vornicul Constantin Samurcaș zidea mănăstirea cu același nume, pe unde avea să treacă la 1821 Tudor Vladimirescu. Biserica mănăstirii **(în foto 6:** fațada) este unica din țară prevăzută cu trei altare. În incintă își au monumente funerare Valter Mărăcineanu, Alexandru Beldiman, partizan al lui Cuza, Frosa Zarandi, una din primele mari actrițe românce, la umbra pinului secular al lui Iancu Jianu. Complexul este întregit de un interesant muzeu.

● La **Bolintinul din Vale,** una dintre cele mai mari comune vecine Capitalei, s-a născut și a fost înmormîntat poetul pașoptist Dimitrie Cosma (Bolintineanu). **În foto 7:** monumentul poetului.

● În nord-vestul orașului, pe șoseaua asfaltată care unește Titu cu autostrada București—Pitești, se află comuna **Găiseni.** Aici, la 1520, Neagoe Basarab a clădit un schit înconjurat cu puternice ziduri de apărare, ale căror urme se păstrează **(în foto 8).** Biserica, cu valoroasa pictură originală, este acum în restaurare.

● Cunoscută citadelă a filmului românesc, Buftea va deveni și un confortabil loc de popas, cu camping, restaurant și ambarcații. La circa trei kilometri de debarcader, în comuna **Mănăstirea** (Rebegești) se înalță, pe malul aceluiași lac, un monument impresionant **(foto 9)** prin dimensiuni și... biografie. Ctitorit în 1722 de marele logofăt Radu Crețulescu, monumentul este înălțat, în 1934, cu trei metri și jumătate, lucrare deosebit de curajoasă pentru acea vreme, obligatorie în condițiile îndiguirii lacului Buftea. În arhitectură și, mai cu seamă, în pictură, aici s-a încercat spargerea tiparelor bizantine.

Foto: C. Popescu

1

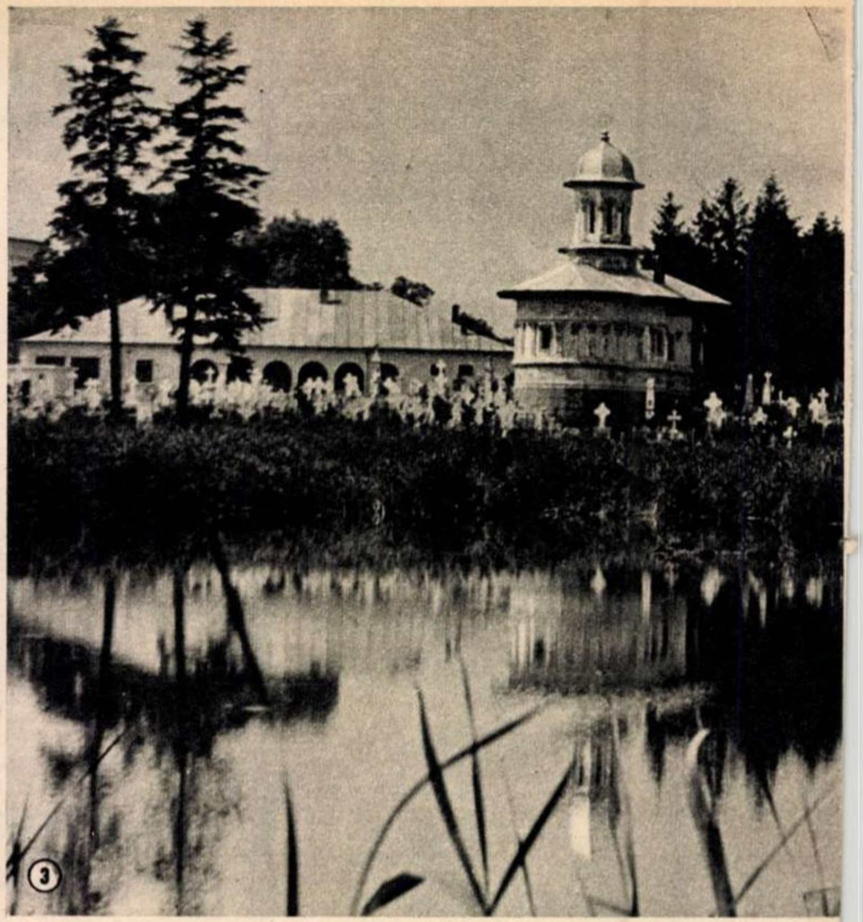
3

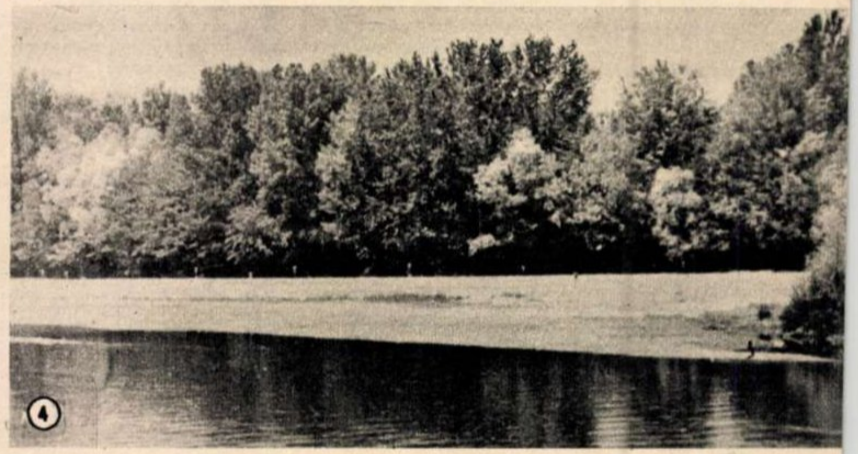
4

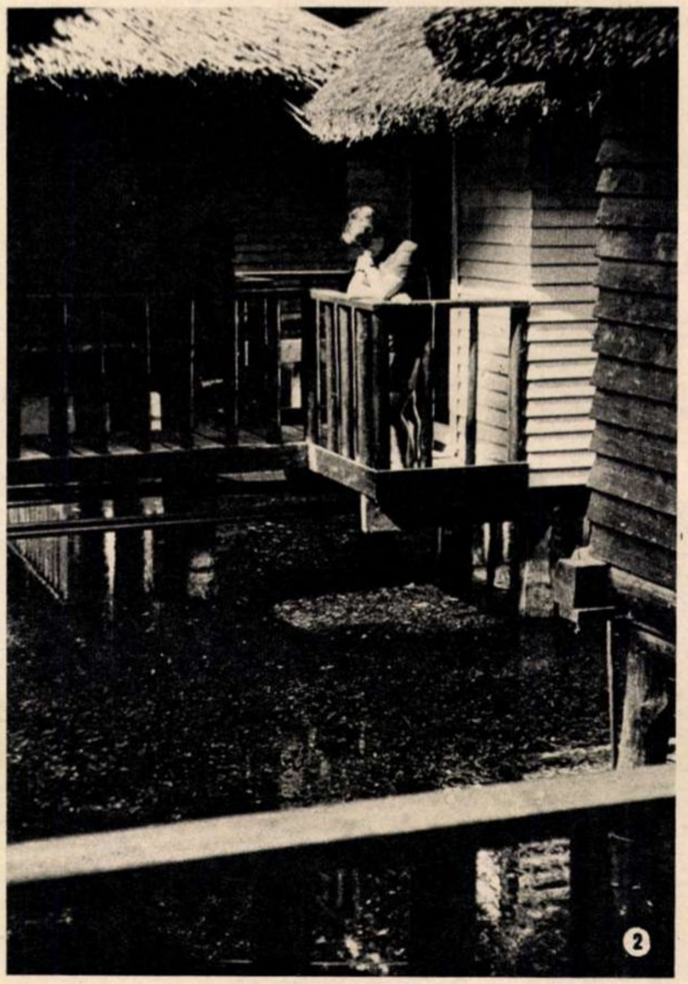
2

5

7

8

R.P. PROPUNE

MUZEUL ETNOGRAFIC AL TRANSILVANIEI — CLUJ

«Una din cele mai interesante opere culturale ce s-au realizat de la Unirea românilor, ...o operă de care urmașii vor ține seama cu recunoștință».

N. IORGA

S-a redeschis muzeul etnografic al Transilvaniei, cu cele două secții, pavilionară (strada 30 Decembrie nr. 21) și în aer liber (parcul Horia).

Rod al muncii neobosite a echipelor de etnografi, conduse de savanți de renume mondial, ca prof. Romulus Vuia, noua expoziție urmărește să prezinte viața poporului român și a naționalităților conlocuitoare, ocupațiile sale, portul popular, meșteșugurile, obiceiurile tradiționale. Aici sînt valorificate bogatele colecții strînse de-a lungul celor 50 de ani scurși de la înființarea muzeului: costume de un mare rafinament și sobrietate, din Mărginimea Sibiului, Hunedoara, costumele din valea Calatei, din Făgăraș, Banat sau cele săsești din zona Sibiului și alte zone. Se mai pot vedea piese de mobilier meșteșugit cioplite și încrestate, o amplă și variată colecție de ceramică ardelenească, instrumente muzicale populare, icoane pe sticlă din centre renumite, ouă încondeiate, vechi pluguri de lemn și capcane de vînătoare.

Ca într-un sat de munte, pe o mare pajiște verde de pe una din înălțimile ce domină orașul, sînt răsfirate construcțiile ce aparțin secției etnografice în aer liber, primul muzeu de acest gen, la vremea sa, din România. Aici pot fi întîlnite monumente de arhitectură și tehnică populară, de mare valoare artistică sau documentară, cum sînt Casa din Berbești, construită în 1795, casa unui cioplitor de țesturi din Almașul Mare, datînd de 200 de ani, biserica din Cizer, opera meșterilor moți conduși de Horia, moara cu ciutură de la Bouțari, șteampul aurifer de la Bucium, locuințe, pive de ulei sau de țesături, fierării, joagăre, ateliere de olari.

VALENTIN BUȘILĂ

UN NOU MUZEU DE ARTĂ LA TULCEA

La poarta de ape a Deltei, în Tulcea, un nou muzeu și-a deschis porțile: cel de artă. Cu un profil aparte — axat numai pe realitățile dobrogene de ieri și de azi — muzeul prezintă și o altă latură inedită; este o galerie dedicată în exclusivitate peisajului marin și celui de deltă în toată complexitatea lui.

Dobrogea — mai cu seamă litoralul, cîteva orașe pitorești între care și Tulcea, precum și nota de exotism dată de populația turcă și tătară au atras în perioada interbelică un număr mare de pictori, cum și numeroși artiști contemporani. În acest sens, tematica muzeului tulcean este cu deosebire bine aleasă.

În cele opt săli sînt expuse picturi de Gheorghe Petrașcu, Șirato, St. Dimitrescu, Müntzer, Dărăscu, Bunescu, Tonitza, Theodorescu-Sion, Al. Ciucurencu, V. Popescu, Gh. Sîrbu, S. Tarasov. Țuculescu, L. Grigorescu, M. Eleutheriade, C. Ioanid, Bițan, pasteluri, acuarele și desene de Iser, Șirato, Bunescu, C. Găvănescu, gravuri de G. Ivancenco.

Muzeul, dezvăluind un chip nou al Dobrogei — cel trecut prin filtrul artiștilor îndrăgostiți de ea — vine să se adauge frumuseților acestui ținut și își așteaptă oaspeții.

TEREZA SINIGALIA

„MAREA" DE LA PITEȘTI

Prin crearea barajului de la Prundu, Piteștiul a devenit... port la «mare». Prilej pentru gospodarii orașului să organizeze pe malul noului lac de acumulare un plăcut loc de recreare: ștrand cu numeroase ambarcațiuni pentru plimbări de agrement. Celor ce vor să petreacă aici o zi plăcută le amintim că în apropiere se află și casa memorială «Liviu Rebreanu» (comuna Valea Mare, 2 kilometri), rezervația de zimbri și schitul din pădurea Trivale, tot acolo fiind și pitorescul local «Cornul Vînătorului».

TRAIAN DINESCU
Ploiești

REZERVAȚIA SUATU

La 26 kilometri est de Cluj (din Apahida, pe D.N. 16), în apropierea comunei Suatu, se află rezervația botanică cu același nume. Are o suprafață de aproximativ 4 hectare și se întinde pe fețele însorite ale unei porțiuni din dealul numit «La Țigle», cunoscut în literatura științifică încă din anul 1911; azi terenul a fost declarat monument al naturii.

Rezervația actuală are o deosebită importanță științifică deoarece cuprinde un remarcabil număr de plante xerofile pontice și pontico-mediteraneene, precum și unele endemite dintre cele mai expresive și mai rare — adevărate comori botanice.

prof. AUREL ANTON
Vultureni — Cluj

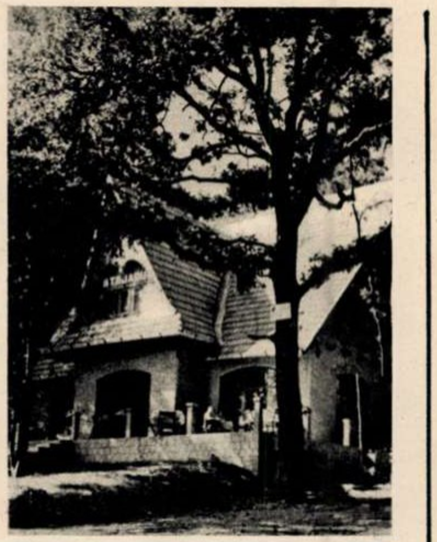

Cabana «Salcîmul»—Luduș (stînga sus), Complexul alimentar «Dealul Viilor»—Bălăușeri (stînga jos) și cabana «Stejarul»—Tîrnăveni

O.J.T. MUREȘ INFORMEAZĂ

Fiind în vizită pe meleagurile mureșene, alături de numeroasele monumente istorice, de arhitectură și de artă existente, aveți prilejul să cunoașteți și cîteva plăcute locuri de popas, ospitaliere gazde și pentru mai îndelungate șederi. Cîteva dintre acestea:

•

Cabana Gălăoaia *instalată într-un fost castel. (DN 15, în apropierea localității Deda). 22 de locuri (camere cu 2, 3 și 5 paturi). Încălzire centrală. Restaurant cu peste 100 de locuri; specialități culinare.*

•

Cabana «Stejarul» *(dealul Tîrnăveniului, la 2 kilometri de oraș, spre Tîrgu Mureș) 15 locuri (camere cu 2 și 3 paturi). Încălzire centrală. Loc pentru instalarea corturilor, în pădure. Restaurant.*

Cabana «Salcîmul» *(dealul Ludușului; DN 13, la 1 kilometru de oraș, spre Tîrgu Mureș). 26 de locuri în căsuțe de vacanță (2 paturi) și camere (3 paturi). Încălzire centrală. Loc de instalare pentru corturi, în pădurea de salcîmi. Restaurant.*

•

Campingul «Vasman» *(dealul Acățari; DN 13, la 8 kilometri de Sighișoara, spre Tîrgu Mureș). Locuri în căsuțe de vacanță (2 și 4 paturi). Loc de instalare pentru corturi. Restaurant.*

•

Complexul «Dealul viilor» *(la intersecția DN 13 cu DN 13 A, în Bălăușeri). 60 de locuri în căsuțe de vacanță (2 paturi). Restaurant, cramă, cofetărie.*

Hanul «Ursul Negru» *(Sovata) 70 de locuri în camere cu 1, 2 și 3 paturi. Încălzire centrală. Restaurant. Cofetărie.*

S-a dat în folosință *Hanul pescăresc de la Dezna*. Situat pe drumul dintre *Sebiș* și *Moneasa* într-o frumoasă zonă geografică, dominată de dealul pe care se află ruinele cetății Dezna (secolul al XV-lea), noul loc de popas asigură condiții confortabile de cazare și masă turiștilor. Unitatea, construită în spiritul tradițional al arhitecturii populare locale, dispune de patru camere de locuit și de un restaurant cu 80 de locuri. În vecinătatea sa se află două iazuri cu pește (pescuitul e permis) și un camping cu 10 căsuțe.

•

Cabana Căsoaia, una din bazele turistice cu o veche tradiție în județul Arad, este supusă unor lucrări de modernizare, printre care și electrificarea ei, prin racordarea la sistemul energetic național.

S-au redeschis stațiunile balneare de interes local *Cărbunari*, *Bănești* și *Apa Sărată* din județul Maramureș. Capacitatea lor însumează circa 150 de locuri.

•

Tradițiile artei culinare maramureșene reînvie astăzi în două apreciate locuri de popas: hanurile *Capra neagră*, în comuna Moisei și *Pintea Viteazul*, deschis recent pe vîrful Gutîi, prin locurile pe unde a hălăduit legendarul haiduc.

•

Capacitatea de cazare a cabanei Borșa se va extinde cu încă 50 de locuri. Pentru viitorul sezon de iarnă, schiorii vor putea utiliza pîrtia olimpică de sărituri de la trambulină, a cărei amenajare a fost încheiată în vara aceasta.

TURISTUL DISPUNE

DIN SĂLĂTRUCEL LA BUȘTENI

Ca iubitor al drumeției, președinte al asociației sportive «Voința» din comuna Sălătrucel (Vîlcea) și conducător al cercului de turism-alpinism, am organizat în mai multe rînduri excursii, cu durate diferite.

Pentru actualul sezon am hotărît o mai îndelungată drumeție montană, la care *invităm pe toți cei interesați.*

Ziua plecării în excursie — *8 august.* Locul de întîlnire va fi dispensarul comunei Sălătrucel (cazare o noapte), unde se poate ajunge din Călimănești, fie pe jos (45 de minute), fie cu autobuzul ITA (10 minute).

Traseul și etapele excursiei sînt următoarele:

I — Sălătrucel — cabana Cozia — comuna Titești
II Comuna Titești — cabana Negoiu
III — Cabana Negoiu — cabana Bîlea Lac
IV — Cabana Bîlea Lac — cabana Podragu

ZI LIBERĂ

V — Cabana Podragu — cabana Sîmbăta
VI — Cabana Sîmbăta — cabana Urlea
VII — Cabana Urlea — I.F. Rudărița
VIII — I.F. Rudărița — cabana Curmătura

ZI LIBERĂ

IX — Cabana Curmătura — comuna Bran
X — Comuna Bran — Bușteni

Întrucît purtarea unor alimente este dificilă (îngreuiază bagajul și se expun alterării), am inclus în traseu cabanele și celelalte puncte de aprovizionare. Totuși, putem lua cu noi cîteva lămîi, ciocolată, bomboane, zahăr cubic.

Este necesar să avem:

— sac de dormit și cort (două persoane);
— bluză și pantalon de trening, hanorac, cămașă, chiloți, maieuri de schimb, două perechi de ciorapi subțiri și una pereche ciorapi de lînă, bocanci, pălărie de soare, ochelari;
— lanternă, chibrituri, lumînări, cuțit, piolet, coardă, bidon de apă, busolă, ceas (aparate de radio, foto, binoclu), sfoară, ace, nasturi, carnete, hîrtie, creioane colorate, legitimații;
— trusa sanitară este utilată de subsemnatul (rămîne la aprecierea colectivului eventuala ei completare).

Atrag atenția celor dornici să participe la această drumeție că traseul ales nu este dintre cele mai ușoare, așa încît grupul excursioniștilor va trebui să fie bine organizat, omogen, participanții urmînd a avea un bun antrenament.

Adresa mea este: Circa sanitară Sălătrucel, Călimănești, județul Vîlcea.

DAN GHERASIMESCU

ERATĂ

La harta Dobrogei, publicată în nr. 4 al revistei noastre, denumirile corecte ale lacurilor Hoțu, Zmeica și Buceac sînt: Honțu, Smeica, Bugeac. **De asemenea, datorită unor inexactități în suprapunerea culorilor în tipografie, o porțiune din litoral (la vărsarea brațului Chilia — zona de deltă) a apărut la albastru, în loc de alb.**

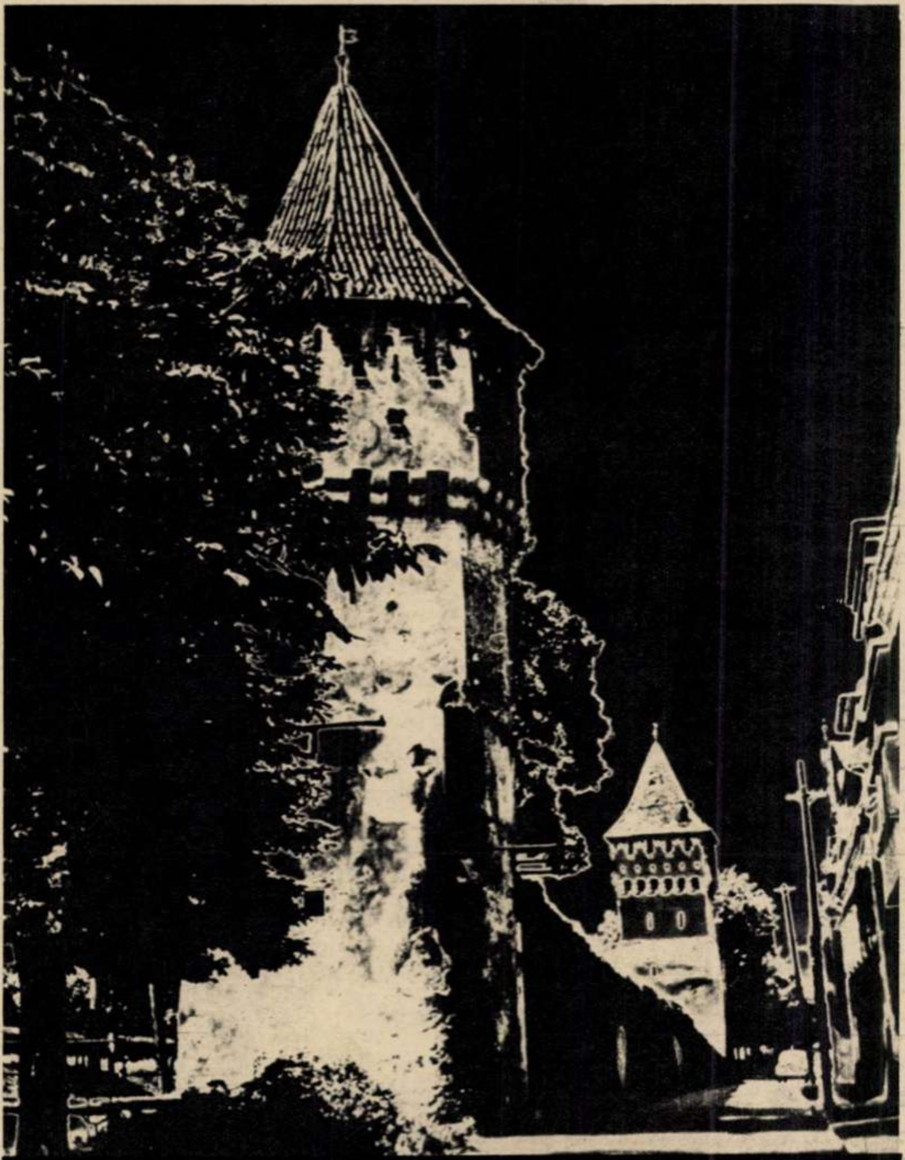

SIBIU

...oraș al vestigiilor medievale, modernă citadelă industrială și loc de plecare spre deosebit de interesante zone turistice, văzut de cititorul nostru GH. LĂZĂROIU.

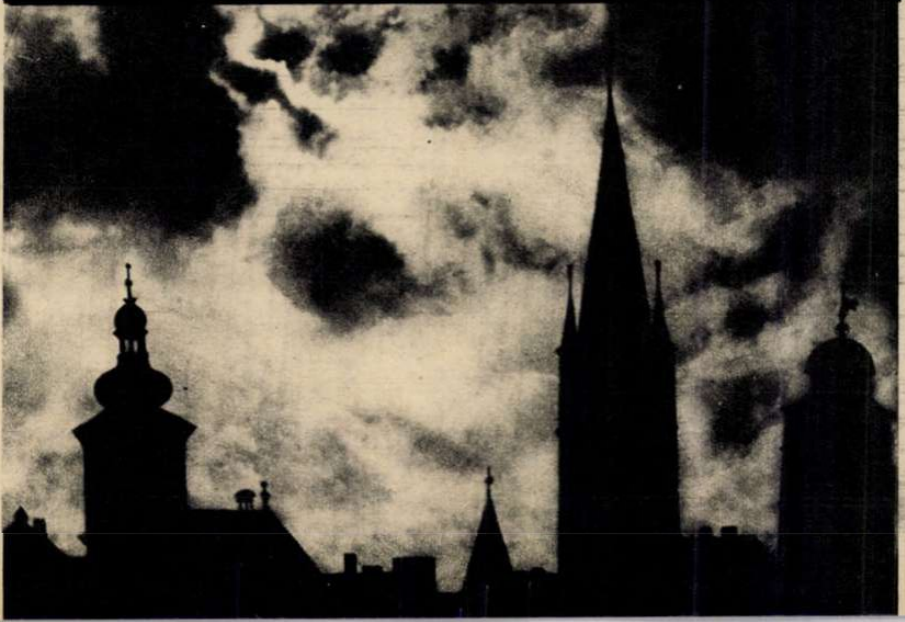

O.M.T. BUCUREȘTI

● Pentru întregul sezon estival **O.M.T. București** pune la dispoziția amatorilor, prin filialele sale, **4 000 de locuri** pe litoral, în stațiunile **Venus, Jupiter, Saturn, Mangalia, Eforie Nord** și **Eforie Sud.** Plecările, în serii de 12 zile, vor continua pînă la 21 septembrie. **După 1 septembrie,** tarifele vor fi substanțial reduse, turiștii beneficiind și **de 50% reducere** la transportul pe CFR.

În paralel, O.M.T. București organizează și **excursii pe litoral cu durata de 12 zile,** cu tren special, locuri rezervate și transfer de la gara CFR Mangalia în stațiunile Venus, Jupiter și Saturn.

În afara locurilor oferite în hoteluri, la **Eforie Nord** și **Eforie Sud** sînt contractate 300 de locuri pe serie cu cazare la cetățeni particulari, iar în **Mamaia** se asigură 200 de locuri pe serie în corturile din Tabăra Nord.

● În tot cursul verii, **O.M.T. București** organizează excursii de 3—12 zile (prețuri între 300 și 1 000 lei) cu autocarele în **nordul Moldovei, Oltenia de nord, Apuseni, Oaș, Maramureș, Turul României** și cu trenul: cabane din **Bucegi, Făgăraș, Retezat, Ceahlău.**

● În **Delta Dunării** continuă excursiile de 5 zile cu vase-dormitor, iar la cabana **Ilgani** se pot oferi locuri pentru odihnă.

La sfîrșit de săptămînă, se pot face excursii de o zi și jumătate — două zile pe **Valea Prahovei,** la **Hidrocentrala de pe Argeș, Cîmpulung — Rucăr — Bran, Slănic Prahova, Vălenii de Munte, Horezu, Tîrgu Jiu,** la **Mangalia,** spre **cabanele din Bucegi.**

Numeroase acțiuni turistice se organizează pentru elevi, precum și la cererea unor colective din întreprinderi și instituții, pe trasee la alegere și în **zona preorășenească a Bucureștiului,** în cursul săptămînii, după terminarea orelor de program.

münchen '72

TOMA GEORGE MAIORESCU

FEBRELE ORAŞULUI

Încă din 1966 Münchenul trăieşte zi cu zi, oră cu oră febra marilor pregătiri. Şi este cît se poate de firesc, ca 1972, anul în care giganticele investiţii de inventivitate şi efort par finalizate, termometrul febrelor să înregistreze «punctul de vîrf» al emoţiilor. Începe Olimpiada.

Liniştitul «oraş al zîmbetului» a suferit o rapidă metamorfozare devenind împreună cu cîmpul de la Oberwiesenfeld «cel mai vast şantier de construcţii din Europa», înghiţind anual sute de milioane de mărci. Pentru a ne forma o cît de vagă impresie despre amploarea lucrărilor müncheneze, amintesc doar că reţeaua drumurilor de comunicaţie urbană a ajuns, numai în ultimii ani, de la 131 kilometri la peste 2000; că numai costul liniei de metro, Nord-Sud, de 10 kilometri (inaugurată la 15 octombrie 1971) se ridică la 726 milioane de mărci (un alt tronson de 6 kilometri a fost dat circulaţiei la 30 mai '72); că sub Stachus (Karlsplatz), punctul nevralgic al circulaţiei urbane (ceea ce pe limba cifrelor absolute se traduce prin 250 000 pietoni, 20 000 ciclişti, 8 000 maşini şi 3 000 tramvaie pe zi), s-a construit, stratificat pe patru imense etaje, un adevărat palat subteran. Alături de etajele de trecere spre metro şi pasajele pentru pietoni, de instalaţiile subpămîntene ale căii ferate urbane, de rampele de acces şi aprovizionare spre marile magazine, un imens garaj subteran pentru 800 de maşini cu instalaţiile aferente de toaletă auto şi încă 20 000 metri pătraţi pentru magazine, cafenele, baruri de zi...

Febrele lui '72 se lasă simţite în orice colţ al Münchenului. Peste tot ultimele retuşări, detalii cosmetice de fineţe. Deundeva au plecat gigantice macarale-turn descoperindu-ne ochilor un nou edificiu; de după panouri (gîtuind pretutindeni pînă în acest an străzi şi pieţe) apare mai spaţioasă o străveche piaţă; încă un pasaj subpămîntean se inaugurează; rînd pe rînd sînt scoase semnalizatoarele de «sens interzis» sau «circulaţia oprită»; intră integral în circuit cele trei magistrale de centură, iar sub pămînt, pe uriaşul păienjeniş de linii de fier, garniturile albastre ale metroului se avîntă într-un zbor temerar şi de lungă distanţă...

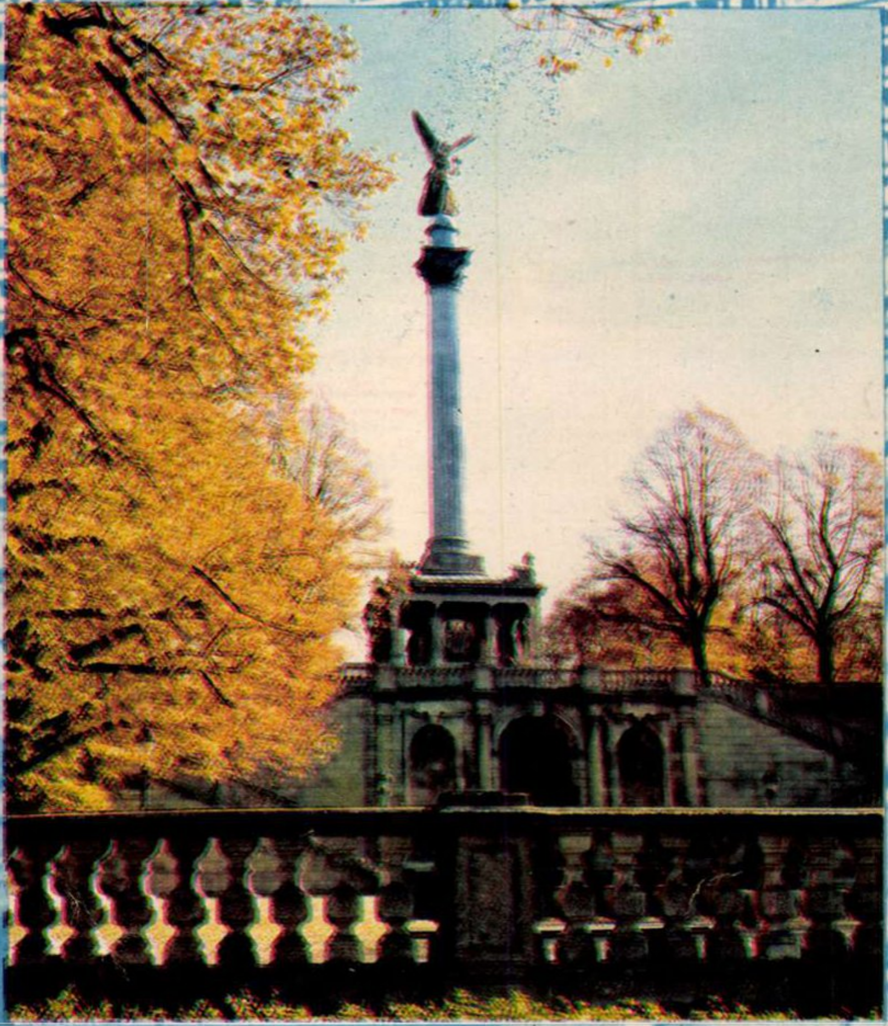

Monumentul Păcii

FEŢELE ORAŞULUI

După ambiţioasele planuri ale Municipalităţii, metropola bavareză de pe malul Isarului trebuie să fie în 1972 «mai frumoasă şi mai tînără ca oricînd». Pentru un asemenea deziderat să pui la punct mijloace de circulaţie, să extinzi pieţe, să tai tunele şi căi de acces, să construieşti noi edificii şi noi cartiere e, desigur, mult prea puţin. Ţi se mai cere inevitabilul: să reîntorci vechilor pieţe şi palate, grădinilor şi patriarhalelor uliţi, în ciuda modernizărilor, parfumul anilor de floare... Şi e o sarcină cu atît mai grea cu cît Münchenul n-are o singură faţă. Oricît ar părea de ciudat, personalitatea oraşului se configurează tocmai prin diversitatea stilurilor.

Scria odată Thomas Mann: «München este un oraş uman, cordial, în care arta se poate dezvolta în deplină libertate; aici poţi să simţi, poţi să experimentezi şi să îndrăgeşti în acelaşi timp două lucruri: poporul şi lumea».

Desigur nici Münchenul medieval n-a fost lipsit de ziduri de incintă, bastioane şi şanţuri de apărare. Dar o caracteristică din totdeauna a urbei a fost deschiderea porţilor sale spre lume. Arhitecţi, pictori, sculptori, muzicieni, poeţi şi urbanişti, veniţi din toate colţurile Europei la primitoarele curţi bavareze, au contribuit din plin, după gustul lor, dar şi al mecenaţilor, cu ochii întotdeauna fixaţi hipnotic spre o parte sau alta a Occidentului, la faţa de astăzi a Münchenului.

Unii principi electori sau regi, visînd gloria «imperiului romano-german» aveau faţa întoarsă spre Cetatea Eternă. München devine astfel «Roma germană». Nu numai pentru splendoarea şi numărul bisericilor. Ele însele au devenit o vie istorie a stilurilor, goticul tîrziu, svelt şi sever în catedrala cu cele două turnuri — emblemă a oraşului — Frauenkirche; stilul **renaissance** în biserica St. Michael; variaţia formelor şi elanul baroc în Theatinerkirche cu domul şi cele două turle ale sale; culorile luminoase şi graţiozitatea rococoului în biserica Asam; neoclasicul în Sf. Ludovic; modernul în Mattheuskirche cu forma sa de navă la ancoră.

Obsesia Romei trăieşte mai ales în piaţa Odeon cu porumbei, havuzuri şi statui şi-n bulevardul care-şi trage aici începutul.

Perimetrul format de trinitatea **Palatul regal** (la al cărui stil vom reveni), **Feldenhalle** (Monumentul comemorativ al Mareşalilor) luîndu-şi ca model un edificiu florentin şi **Theatinerkirche,** ridicat de italienii Barelli şi Zucalli, într-un specific baroc italian, — împreună cu piaţa Odeon (cu o atmosferă asemănătoare Pieţei St. Marco din Veneţia) şi cu mese şi scaune de ţeavă colorată scoase pe stradă, invitînd la o cafea sau îngheţată — este locul cel mai iubit al münchenezilor. E aici şi o statuie ecvestră a unui rege care, în exclamaţiile de mirare ale Curţii, a tras cu rigla, în plin cîmp, o linie pe care s-a construit bulevardul care-i poartă numele (cum îl mai admiră urbaniştii secolului XX!) Acest, cel mai frumos bulevard al Münchenului, se termină cu Siegestor — copie a Arcului de triumf roman a Împăratului Constantin. Staatsbibliothek (biblioteca naţională cu 3 milioane volume), pe acelaşi Ludwigstrasse, e în stilul renaşterii florentine, iar o construcţie mai recentă **Städt Gallerie** (Galeria Municipală) aduce cu un imobil provincial de patrician roman. Pe pereţi, alături de «Prinţul Pictorilor» de Franz von Lenbach — compoziţiile simfonice ale lui Wassily Kandinsky.

Dar Münchenul este şi o «**Athenă germană**». Dezideratul lui Goethe şi al întregii sale epoci «A căuta cu tot sufletul Grecia» — întruchipînd un ideal de armonie, echilibru şi proporţii, nu putea să nu se materializeze într-un oraş al gustului ales şi al artiştilor, cum era Münchenul în neoclasicul de model grec.

Edificiile monumentale ale clasicismului le găsim grupate în Kónigsplatz: **Propyleele** trăgîndu-şi sorgintea din portalul cu nume identic al Acropolei; **Glyptothek** cu o faţadă de coloane ionice adăpostind pe bună dreptate, sculpturi ale artei antice. Noua Galerie Naţională ca şi Teatrul Naţional, edificii mai recente, mărturisesc prin faţadele lor corintice acelaşi spirit neoclasic.

Cînd pompoasele echipaje princiare (azi în Marstallmuseum), capitonate în purpură şi cu decoraţii în volute de aur se opreau în faţa marii scări de marmură a Castelului Nymphenburg, reşedinţa de vară a regilor Bavariei, ştiai cu certitudine că vei întîlni marchizi galanţi şi dame pudrate cu peruci à la Pompadour. Căci «**privirea spre Paris**» a lăsat aici mărturie nu numai bijuteria rococo a epocii, pavilionul de vînătoare Amalienburg (construit ca şi teatrul cu loji de la Palatul regal — de acelaşi François Cuvilliés), ci şi un magnific parc respectînd cele mai stricte

reguli ale artei jardiniere franceze. Dacă adaugi la boschete, lacuri idilice, cascade artificiale, riulețe, Luna, o cutie muzicală cu «Eine kleine Nachtmusik» (Mica serenadă) de Mozart, te trezești, într-adevăr, în plin secol al rococoului. În același timp, în mijlocul autostrăzilor gigantice ale orașului, o oază de liniște, cu pajiști, promenade, peluze de flori, chioșcuri invitîndu-te la vis, la hoinăreală, la flirt. Dar aici nu mai simțim prezența lui l'Île de France, căci, chiar după cum îi arată și numele, avem de-a face cu o Grădină Engleză. Și ca o completare de «deschidere»: un Turn chinezesc. Dar curiozitatea arhitectonică de cel mai mare efect, sintetizînd, ca o veridică pagină de istoria artei, însăși devenirea stilurilor în acest oraș, care-și configurează personalitatea tocmai prin diversitatea lor, este însuși Palatul regal (**Residenz** cum îl numesc münchenezii). Casa Wittelsbach i-a furnizat timp de opt secole Bavariei ducii, principii electori și regii de rigoare.

Teoretic, oricine își pune întrebarea dacă e posibil ca o construcție să nu fie cel puțin bizară, cînd unei fortărețe gotice i se alipesc, de-a lungul secolelor, un palat de Renaștere, acestuia aripi în stil baroc și rococo și, în sfîrșit, edificii în stil neoclasic? Și, totuși, practic, nimic bizar. Dimpotrivă Palatul regal, căci despre el este vorba, completat cu grădina și curțile sale interioare, este unul din complexele arhitectonice de un major echilibru și o superbă unitate...

ORAȘUL ARTELOR

Inutil să inventariem colecțiile de artă, de tot felul care și-au găsit adăpost între pereții castelelor și palatelor müncheneze (numai în sălile muzeale ale Palatului regal pot fi văzute colecții de numismatică, de porțelan, artă decorativă, tezaurul principilor și regilor bavarezi etc.). Dacă am căuta să alegem care dintre cele 26 de muzee merită să fie în primul rînd vizitat, am fi puși la o grea cumpănă. Este aproape imposibilă opțiunea între muzee de talia lui **Alte Pinakothek** de pe Barer Strasse, una din cele șapte mari galerii ale lumii (printre altele: «Cei patru apostoli» — Dürer, «Isus despuiat de veșminte» — El Greco; «Carol Quintul» și «Încoronarea cu spini» — Tizian; «Autoportretul» — Rembrandt; «Madonele» — Rafael și o remarcabilă colecție Rubens) și **Deutsches Museum** care se constituie într-o vie istorie a științei și tehnicii. Ambele trebuie neapărat vizitate. Dar celelalte 24 de muzee? Dar zecile de galerii particulare sau expozițiile de artă modernă?

«Deschiderea» tradițională, pentru oamenii de artă și cultură își găsește în deceniile de după război o nouă confirmare. Oraș al muzicii — mîndrindu-se cu stagiunile celor patru orchestre simfonice ale sale, cu concerte de muzică modernă («musica viva») sau de orgă — Münchenul a devenit un loc de întîlnire al melomanilor. Astfel se și explică de ce personalități de prim ordin ale afișului mondial se simt la München «ca acasă». Printre ele: Lionel Hampton și Chris Barber, Juliette Gréco, David Oistrach și Yehudi Menuhin, Callas, Herbert von Karajan, Léonard Berstein, ghitariștii Segovia și Montoya. 22 de teatre (totalizînd 12 000 de locuri) își oferă scenele mari sau mici celor mai diverse experimente teatrale sau antiteatrale. Printre ele celebra Operă (am văzut un Richard Strauss pus în scenă la cea mai curajoasă expresie a avangărzii pătrunse vreodată în operă) și cele două săli de prim rang **Bayerische Staatsschauspiel** cu un repertoriu clasic și **Städtische Kammerspiele** preferînd piesele unor autori contemporani care dezbat probleme majore ale epocii. Dacă vom adăuga la acest sumar contur al vieții teatrale și de expoziții faptul că Münchenul cu 35 000 de studenți este cel mai important centru universitar al Republicii Federale, profilul unui oraș cu o palpitantă și multilaterală viață artistică ni se va desena cu pregnanță.

Imagine panoramică din centrul orașului

METROPOLA CU INIMA MARE

Se spune că inima orașului bate la Marienplatz. Piață de grîne odinioară, întinzîndu-se între turlele gotice ale Rathaus-ului (Primăria) și turla barocă a lui Peterskirche, Marienplatz era și este centrul geometric al orașului. Dacă toate drumurile se încrucișau înainte în Marienplatz, münchenezii spun că astăzi ele se întîlnesc tot aici. Căci München este așezat la încrucișarea marilor axe rutiere N-S (Hamburg — Roma) și W-E (Paris-Viena). Giganticul flux turistic de Sud curge spre München pe trei autostrăzi. Numai pe autostrada München — Salzburg contorul electronic înregistrează 4500 de vehicule pe oră. În același timp, în gările orașului sosesc și pleacă zilnic 900 de trenuri, iar de pe aeroporturi decolează anual 40 000 de avioane cu 2 000 000 de pasageri la bord.

Dar să revenim la Marienplatz. Numele i se trage de la obeliscul din mijlocul pieții cu statuia Fecioarei, patroana Bavariei. Pe postament patru genii înaripate și înarmate au menirea să apere urbea de cele patru mari pericole amenințătoare: ciuma, războiul, foametea și erezia... Lîngă Primăria veche (în fundul pieței), unul din cele mai vechi și, totodată, cele mai noi turnuri ale orașului. Turnul vechi a fost reconstruit cu prilejul pregătirilor pentru Jocurile Olimpice.

În fiecare zi la prînz nișa centrală din Turnul Primăriei atrage ca un magnet obiectivele aparatelor fotografice și privirile celor din piață. Alaiul mecanic al personajelor de epocă e deschis de doi cavaleri urmați de scutierii lor și încheiat de strigătul victorios al cocoșului care bate de trei ori din aripi... De ori cîte ori să fi privit spectacolul, münchenezul care trece prin piață se va opri și se va bucura cu o candoare copilărească. Münchenezul e vesel, bonom, ospitalier. Se-mprietenește repede, dar și la supărare e iute. Se manifestă zgomotos la meciurile de fotbal, cîntă melodii unanim cunoscute în tribunele festivităților populare, în berării se leagănă umăr la umăr, cîntînd, cu necunoscuți. Opus oricărui stoicism, epicurean prin concepție și mod de viață, münchenezul e gurmand, îi place bucătărie bună și berea, femeilor să fie îmbrăcate la ultimul țipăt al modei pariziene, în general știința de a transforma viața într-o bucurie perpetuă e la cinste. Cum spune și unul din dictoanele preferate: «A trăi și a lăsa să trăiască și pe alții». Din punct de vedere temperamental, münchenezii sînt un fel de latini germani. Încă Ludovic I al Bavariei îmbiind-o la München pe dansatoarea andaluză Lola Montez scria: «În Sud e dragoste, e lumină, e un foc nesfîrșit».

A fi münchenez e sinonim cu un ritm, o respirație, o filozofie. Cel mai bine exprimă această «stare de spirit» pretutindeni și-n orice împrejurări întîlnita expresie: «Sei tuat's was». Ceva în genul «Ce să-i faci!» de pe malul Dîmboviței, exprimînd la fel și pe țărmul Isarului, totul și nimic. Căci «Sei tuat's was!» poate fi și o admirație și resemnare, comprehensiune sau indiferentă ridicare de umăr.

La cîțiva pași de Marienplatz este Viktualienmarkt. O piață de brînzeturi, fructe, pește și flori. Ceea ce mi-a atras atenția n-au fost numai monumentele ridicate aici unor cîntăreți populari — caracterizînd, în fond, starea de spirit amintită, ci faptul, nu lipsit de profunde implicații caracterologice și temperamentale, că brațele de piatră ale lui Karl Valentin, Liesel Karlstadt și Weiss Ferdl sînt întotdeauna pline de margarete proaspete...

Cinci sute de havuze (fiecare o capodoperă de marmură și metal) își adaugă generoase, cristalinele jeturi de lumină și răcoare calmului vertical al miilor de arbori de pe marile bulevarde și din micile piațete, subliniind parcă, încă odată, în personalitatea orașului acel aer meridional suav și frenetic, atît de familiar nouă românilor...

Fotografiile: ION MICLEA

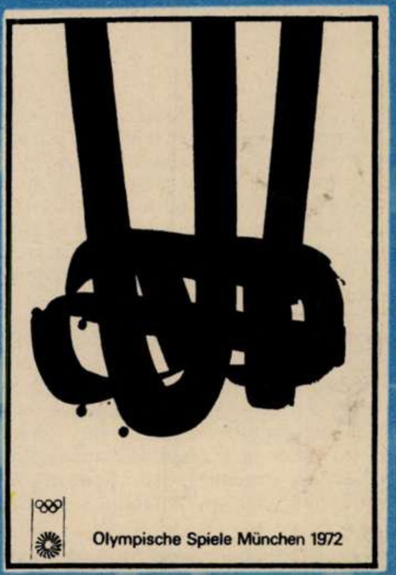

DIALOG CU LUMEA

ION PALL-UNIMĂTAN

DISCURS DESPRE DRUMEȚIE

De ce călătorește omul? De ce preferă efortul drumeției comodității căminului?

Valoarea călătoriei e inegalabilă. Călătoria și frumosul, călătoria și progresul, călătoria și relaxarea, călătoria și umanismul, călătoria și cunoașterea, iată motive care ne fac să batem drumuri lungi sau mai apropiate, drumuri la care rîvnim zile, luni sau ani. Uneori, o viață întreagă trăim mirajul unui peisaj pe care-l voim real.

Punte de solidaritate umană, călătoria ne face mai buni, mai toleranți. Ea a intrat în conștiința umană, formează caractere, unifică oameni diferiți. Stabilește un climat de înțelegere reciprocă, dincolo de asperitățile cotidianului. Readuce oamenilor chipul lor curat, omenesc.

Călătoria constituie o monedă forte a civilizației moderne. Cînd o întreprinde, omul e obligat să fie el însuși. Atît el cît și cel care-l primește. Omul care-i acordă sălaș. A fi drumeț — a fi gazdă, iată două noțiuni care definesc același principiu al omeniei. Îndeobște, ne este recunoscut harul de-a fi generoase gazde, după cum este cunoscută și voluptatea de umblet cu rost a românului. Iar acel «spleen», boala poetică a mistuitorilor romantici, noi îl avem din vremi imemoriale inserat în folclor: «Dor de ducă».

Călătoria — judecînd istoric — a fost motivată și adaptată idealurilor epocii. Ne-au călătorit strămoșii, în nevoite vremuri de bejenie, ocrotindu-i muntele și codrul, apoi, bunăoară în Evul Mediu, călătoria era circumscrisă idealurilor religioase ale epocii — mărturie ne sînt hagiile. Sfîntul mormînt, Mecca, Muntele Athos; doar cîteva locuri spre care credincioșii se îndreptau cu ardoare și cucernicie. Dar tot în acest tulbure Ev Mediu a existat un pionier: Marco Pollo. Pe urmele lui, un valah a descoperit fabulosul Orient: Spătarul Milescu.

În epoca modernă, dominată de romantism, evadarea din cotidian se afla sub semnul încorporării exoticului. Mărturie ne sînt cărțile iluștrilor romantici ai trecutului secol.

Călătoria azi, călătoria omului contemporan se desfășoară într-un sistem de integrare, într-o accepție pragmatică. E dominată de cunoaștere și nu de afect, ca la romantici.

Informarea, iată motivul esențial al călătoriei. În bună măsură sîntem dirijați de acest ideal al epocii. Drumeția, purcesă din necesitate, devine în secolul nostru îndeletnicire la scară națională, stringentă nevoie de cunoaștere, de luminare și pe un superior plan afectiv, nevoie de prieteni.

În afară de revigorarea corpului, căutăm să cunoaștem, ne interesează totul, căutăm satisfacții estetice, frumuseți inedite, pe care ne place să le descoperim cu ochii noștri. Ne convingem acolo, atingînd zidurile cu mîna, călcînd cu piciorul locul și privind cu proprii ochi. Cei mai de seamă oameni au călătorit. Pînă și în ranița unor combatanți ai trecutelor rezbeluri se aflau, mai adesea, nu bastoane de mareșal, ci file cu însemnări. Exploratori pașnici, animați de-o flacără sacră, au descoperit continente și ne-au ajutat să descoperim frumusețea planetei.

ILIE MORARU:

Corespondență specială din Viena

COORDONATELE ACTUALE ALE SEJURULUI DE CONCEDIU

SAU DESPRE UNELE PROBLEME ALE TURISMULUI MODERN

• Uzină, birou, ogor, ghișeu, locuri unde ne petrecem o treime din cele 24 de ore ale zilei. Poluare, tracasare, aglomerație, zgomot — realități care au provocat de mult tragerea unui semnal de alarmă. Concediul — o oază de liniște și recreare, o evadare din mediul în care «ne zbatem». Dar, oare numai atît să reprezinte concediul pentru noi? Paradoxal, cu toate că în zilele noastre concentrarea de factori care duc la necesitatea ca omul să se recreeze în mijlocul naturii a crescut îngrijorător, se constată o creștere a gradului de complexitate a sejurului de concediu, apariția unor aspecte noi, unele care au părut la început excentrice, dar care azi au devenit firești. Aceasta, în primul rînd datorită faptului că fiecare dintre noi, în afară de odihnă și relaxare, își propune pentru concediu un sumum de trăiri, speră, se așteaptă la o anumită satisfacție individuală deosebită. Să încercăm să adîncim puțin aceste aspecte.

• Creșterea concentrării în mediile urbane și implicit a intensității ritmului de viață are ca efect pe de o parte «evadarea spre natură», însă pe de altă parte se constată că din ce în ce mai mulți turiști se simt mai bine în mici aglomerări omenești, grupe constituite doar cu ocazia sejurului, că izolarea nu mai este dorită, căutată în concediu. Grupa, formele colective de turism sînt singurele viabile în zilele noastre în turismul organizat. Aproape 90% din turismul organizat are loc în forme colective și chiar la cei plecați individual se constată o tendință de asociere la grupele întîlnite la fața locului.

• Conceptul de «societate care învață» nu este valabil numai pentru perioada de activitate profesională, ci și pentru timpul liber cotidian, iar în ultima vreme se extinde considerabil asupra concediului. În afara faptului că deplasarea turistică

implică luarea de contact cu locuri, tradiții, obiceiuri noi, se observă tendința de continuare a preocupărilor cotidiene de lectură sau studiu și în timpul concediului.

Faptul ar părea la prima vedere să contrazică afirmațiile anterioare referitoare la formele colective de turism din zilele noastre. Însă efectul de «însingurare» a turistului pe perioada sejurului, datorită preocupărilor pentru studiu, se manifestă doar sporadic, în special la categoria de turiști numită de specialiști «excentrici». În realitate s-a ajuns la forme de îmbinare a recreării cu studiul, cum ar fi: hoteluri unde se învață limbi străine, sate de vacanță ale matematicienilor, fizicienilor, cabane ale unor asociații de artiști plastici etc. Efervescența discuțiilor, puternicul proces de osmoză a cunoștințelor în astfel de circumstanțe sînt foarte apreciate, ele constituind puncte forte ale ofertelor turistice. Nu ar fi exclus să auzim în curînd despre hoteluri unde se predau cunoștințe despre istoria și cultura unor popoare, ori de ce nu, despre calculul diferențial sau motoarele asincrone. Forme cum ar fi: cursurile de bucătărie tradițională, de cosmetică, sau de croitorie, se și bucură de un succes unanim recunoscut în numeroase țări de pe mapamond. Putem completa acestea cu un alt aspect, la fel de important, acela legat de «pasiunea extraprofesională a individului». Tot mai adesea ne este dat să auzim despre un hotel numai al filateliștilor, vase închiriate doar de jucătorii de bridge, cabane pe malul lacurilor numai pentru navomodeliști etc.

• Devine tot mai clar că barierele turismului clasic nu mai pot stăvili valul noilor preferințe. Noțiunea de «mic serviciu obligatoriu» nu mai este valabilă pentru sejurul de concediu, ci numai pentru deplasările cu un scop profesional. Se vorbește la ora actuală despre un «salt calitativ în preferințele turistului». Atracțiilor sugerate anticipat de oferta turistică li se adaugă pe parcurs așa-numitele «atracții spontane» generate de elementul surpriză, pregătit și bine dozat de firma turistică, sau «atracțiile derivate», generate de factori neincluși în oferta turistică generală, dar care pot avea un efect considerabil asupra anumitor categorii sociale de turiști.

Inițiativa proprie, talentul, înclinațiile personale ale individului se manifestă tot mai mult, cînd este vorba de timpul său liber. Programele moderne de sejur, în afara momentelor de răgaz, mai conțin un număr de pete albe în program, menite a fi umplute cu prestații propuse de turist.

• Care este însă atitudinea întreprinderilor de turism față de aceste aspecte noi?

După părerea d-lui **Dr. Walter Ender**, profesor de turism la Academia de Comerț Mondial din Viena, ne îndreptăm spre

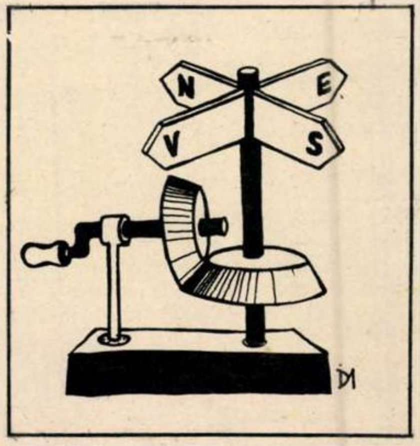

«concediul complet organizat», cu un program complex, bazat pe studii sociologice și o analiză motivațională temeinică a preferințelor turistului modern. Oferta turistică, susține d-sa, prezintă două elemente de bază, unul legat de posibilitatea de mișcare, de exerciții fizice, tratamente (însă nesofisticat-medicale) și altul menit a oferi acele satisfacții spirituale care vin în întîmpinarea orizontului nou al turistului modern. Problemele regenerării capacității de muncă, ale creșterii nivelului cultural depășesc cu mult cadrul economic al întreprinderii de turism, ele fiind instrumente politice reale, de o mare importanță. Sociologul, medicul, creatorul de frumos sînt indispensabili unor întreprinderi de turism moderne, viabile.

TRIBUNA CITITORULUI

● CONSTANTIN POPOVICI — VASLUI: Revista să nu se îndoiască de dragostea şi colaborarea tuturor celor ce iubesc drumeţia, dar întrebăm: de ce publicaţi atît de puţin material de informaţie? Gustăm calitatea poetică a reportajelor scrise de tovarăşii redactori, dar unde-i traista cu noutăţi, drumuri neştiute, cabane, itinerare, poteci, marcaje, multele soluţii din care turistul potenţial să aleagă? Ce este revista dacă nu un ghid, şi încă ce ghid?

● BALU T. — CRAIOVA: Prea fărîmiţaţi revista în ştiri şi ştiricele de tot felul, pe care oricine le poate afla la primul ghişeu ONT. E pericol ca revista dumneavoastră (pe care o cumpăr regulat) să se transforme în magazin, ca să nu zic buletin de ştiri. Nu ştiu cum aş face să vă conving să publicaţi cît mai mult reportaj literar, care e pe gustul nostru. Avem şi un cerc literar, dar nu de asta e vorba, sîntem drumeţi şi ne place scrisul frumos, cum frumoasă e şi natura patriei. Alexandru Vlahuţă a scris demult ceea ce se cunoaşte, dar nu prea vedem cine îi ia locul, adică să scrie la fel de inspirat despre plaiurile pitoreşti. Anexez şi o încercare a subsemnatului, la care aştept răspuns cu nerăbdare.

● **Cum să se descurce PELERIN, partenerul dumneavoastră de dialog, între aceste poziţii diametral opuse? Lucrul cel mai comod ar fi să împăcăm ambele poziţii extreme, promiţînd marea cu sarea, şi stabilind că adevărul este pe undeva pe la mijloc, fluturînd (precum latinul) un steag neutral de «aurea mediocritas». Nu vom proceda astfel, ci vom recunoaşte cu franchețe că ambele observaţii sînt, în esenţă, pe deplin motivate; vreau să zic că mobilurile lor sînt reale, conforme cu adevărul. Revista noastră trebuie să fie, la o adică, şi «traistă de noutăţi» (ne referim la noutăţile lumii turistice), dar şi model de scriere frumoasă, precum «frumoasă e şi natura patriei», vorba tînărului craiovean. Problema nu e să facem un echilibru între cele două necesităţi, ci să izbutim a da cititorului o structură armonică, aptă să dea satisfacţie celor mai diverse şi mai rafinate gusturi. Noua conducere a revistei nu va osteni să investească totul — efort, fantezie, stimularea opiniei publice — pentru a-şi atinge scopul: să ofere o publicaţie de înaltă profesionalitate. Înţelegem termenul în sensul unei temeinice cunoaşteri a domeniului pe care îl servim, activitatea de turism a ţării şi, desigur, în sensul unei înalte profesionalităţi jurnalistice, antrenînd în jurul revistei cele mai bune condeie.**

În teancul de scrisori sosite pe adresa lui PELERIN există şi opinii controversate privitor la raportul dintre text şi spaţiul fotografic. Citam pe sărite:

● COSTICĂ POPA — BUCUREŞTI: Poze bune, în general, n-am ce zice (mai bune decît în «Flacăra»), dar înghit prea mult din spaţiul revistei, e o risipă ceea ce faceţi. Ajung prea repede cu lectura la pagina 32, stimaţi tovarăşi, de unde trag concluzia că ar trebui mai mult text şi, poate, mai îndesat.

● IONEL DUDUVECHE — CONSTANŢA: Revista e foarte bună, conform aşteptărilor, dar prea oscilantă, ca valul mării. Aveţi cîte un număr «greu», îndesat de texte, parcă bătut cu maiul, în care imaginile par strecurate pe uşa din dos, ca să vină la rînd alt număr, cu aparenţă de album. Mie îmi convine varianta primă, în timp ce nevastă-mea o preferă pe cea de a doua (fiind fotografă de profesie). În consecinţă, ne împărţim revista. Ce ar fi să vă decideţi într-un fel? Oricum, nu dorim cea de a treia variantă: risipa de spaţiu alb, cum s-a întîmplat în urmă cu trei numere, cînd multe pagini erau cu găuri, avînd aparenţă de caşcaval.

● **Trecînd peste metafora inabilă şi boantă cu caşcavalul (PELERIN nu e adeptul expresiilor prea «colorate», dar nici solemnităţile nu-i stau în fire) să sintetizăm poziţiile: ori poze pînă în pînzele albe, ori text-text, cu poza drept adjuvant, dar în nici un caz risipă de spaţiu alb, gol. Poziţia noastră: sîntem pentru o bogăţie iconografică a revistei (multe poze color şi alb-negru, cu un larg evantai de soluţii grafice şi poligrafice) pe fondul de idei al unor texte scurte, în care să spunem mult.**

Necesitatea criticii şi cultivarea opiniei publice sînt temele cîtorva dintre scrisorile adresate PELERINULUI. Cităm o scrisoare de o frază, care le rezumă, în esenţă, pe multe altele:

● PETRINGENAR GRIGORE — CIUCEA: Cum concepeţi dialogul acesta cu noi: putem veni şi cu lucruri critice ori vreţi, pur şi simplu, să vă lăudăm revista?

● **Nu ne displace cea de a doua alternativă, însă vă promitem, cu toată gura, că revista va găzdui opinia critică a cititorilor ei, în spiritul adevărului şi al actualelor rînduieli din ţară. Este, dealtminteri, spiritul dominant în care se petrec, la ora de faţă, marile confruntări de energie creatoare, în contextul generos al Conferinţei Naţionale a Partidului.**

Sîntem în măsură să găzduim chiar de astăzi, la TRIBUNA CITITORULUI, cîteva opinii critice vizînd domeniul în care activăm. Una ni se spune jos, la ghişeul filialei de turism Haţeg şi alta-i situaţia la faţa locului, este of-ul corespondentului nostru, din a cărui scrisoare cităm:

● SZEKERES GAVRIL — TIMIŞOARA: — Nu mai înţeleg nimic, zău, zise cabanierul şi a stins mucul de ţigară în scrumiera plină de scrum şi resturi de ţigări. Dacă ar fi cabanele din elastic, eventual s-ar putea caza atîţia oameni cîţi ni se trimit de jos. Eu am dat existentul a 150 de locuri la filiala Haţeg şi pînă acum au sosit peste 240 de oameni aici, şi mai vine un grup din Arad.

— Bine, bine, dar noi avem locurile asigurate, plătite din timp, nu venim pentru prima oară la munte, am fost prevăzători, ştiind că va fi aglomeraţie.

— Păi noaptea asta vă cazez, dar mîine...

Am urcat la Refugiu o dată cu ivirea zorilor. O cabană mică cu o singură încăpere şi un pod. În camera de 18 locuri dormeau cu schimbul 43 de hunedoreni. În pod, nişte saltele puse pe duşumea pentru 40 de studenţi din Timişoara.

— Ştiţi, noi avem achitată cazarea pe trei nopţi, pentru 8 persoane. Daţi-ne, vă rugăm, ce ni se cuvine! i-am spus cabanierului de la Refugiu, care ridica din umeri şi se uita ruşinat la noi.

— Cei ce v-au trimis aici sînt oameni fără judecată; ştiau că aici, la Refugiu, nu pot dormi, mai mult de 30—35 de oameni. Deja sînt, înafară de dumneavoastră, peste 80 (Pauză) — Să vă cazăm în bucătărie! a zis după amiază, pe la orele 15, administratorul. Ştiţi, nu am vrea să vă simţiţi rău la noi...

● **Textul, evident, nu comportă comentarii. Sperăm să avem opinia «specialiştilor» noştri din Haţeg. Pînă atunci, aducem la cunoştinţă celor interesaţi că se află în elaborare un regulament de funcţionare a cabanelor de pe întreg teritoriul ţării, care va defini rostul, structurile şi riguroasa funcţiune a acestor aşezăminte, care trebuie să fie bucuria drumeţului. Nu de puţine ori se întîmplă exact pe dos. Sperăm că noua lege va pune capăt multor rele care s-au refugiat în aceste «refugii» montane, scutindu-i pe bieţii oameni de poveri deloc turistice, precum arbitrariul, uzul şi abuzul unor încurcă-lume.**

● GHEORGHE BALINT — PITEŞTI: În anul 1971, aflîndu-mă în Retezat, nu am mai găsit cabana Gura-Apei, acolo unde o ştiam eu cu ani în urmă; tot astfel, drumeţind prin Paring, nu am mai întîlnit cabana cu acelaşi nume. În Hăghimaşul, la punctul Poiana Albă (tot în 1971) am pierdut marcajul de coastă şi ne-am luat după un marcaj nou, care ne-a purtat circa 15 kilometri pînă să ajungem la locul bun şi altele şi altele... Aş sugera ca, lunar, «România Pitorească» să înscrie (fiindcă este posibil!) cabanele noi intrate în circuit, cabanele dispărute, noile trasee marcate, cu punctele de plecare-sosire, cotele atinse şi alte noi realizări. În acest an doresc să ajung în masivul Rodnei, dar nu am certitudinea dacă cele două cabane proiectate în 1968 şi fixate a fi date în circuit în 1972 sînt sau nu încheiate. Faptul se află consemnat în Călăuza Turistului, munţii Rodnei, la pagina 63.

● **PELERIN este autorizat să informeze că se află în elaborare la Editura pentru turism un ghid general (sperăm complet) al cabanelor. Asta nu exclude, se înţelege, buna sugestie de a insera în paginile revistei modificările care au loc în reţeaua arborescentă a cabanelor din Carpaţi; este chiar o obligaţie pentru orice revistă de turism care se respectă.**

● PAUL PRAGER — BUCUREŞTI: Frumuseţile staţiunii Cheia sînt umbrite de drumurile desfundate (chiar şi acela care duce spre noul hotel!), de gardurile rupte, de podeţele distruse, de băncile smulse, de gunoi şi murdărie... Aprovizionarea cu alimente lasă mult de dorit şi la «magazinul cu autoservire»... Vă rog, tovarăşe redactor şef, a nu lua în nume de rău observaţiile critice ale unui vechi turist, fost membru al «Hanului drumeţilor» (avînd naşi pe Bucura Dumbravă şi pe profesorul Urechia), fost membru al T.C.R., S.R.V. şi T.C.F. şi a face tot posibilul pentru punerea în valoare a minunatei staţiuni climaterice Cheia.

● **Nu, desigur că nu vom lua în nume de rău nici un fel de observaţie critică, de oriunde ar veni ea, ne mai vorbind că aceasta vine, în cele mai frecvente cazuri, din partea unor buni prieteni ai revistei. Un singur lucru ar vrea să spună PELERIN: cei vizaţi să nu ia în nume de rău nici o iotă din criticile pe care le aşternem pe pagină albă. Poftească să pună mîna pe condei, pentru a da un răspuns, dar — mai cu seamă — să pună mîna pe uneltele de gospodărie şi să se achite de îndatoririle ce le revin. Altminteri, revenim şi noi, tot pe pagina asta.**

În sfîrşit, două opinii pe care le punem la inimă şi promitem să acţionăm în favoarea satisfacerii lor:

● SZABO LÁSZLÓ — CLUJ: Cred că evenimentul fericit al apariţiei revistei «România Pitorească» ne va oferi prilejul de a determina apariţia în comerţ a utilajului turistic de care ducem încă lipsă (saci de dormit cu puf, corturi alpine izoterme, corzi, pufoaice de puf, primusuri cu benzină, piei de focă pentru schiuri, piolete, carabiniere, ochelari alpini, pitoane, espadrile, precum şi diferite microconserve supradozate în calorii.

● ING. GERD KESSLER — BRAŞOV: Înscrieţi, vă rog, educaţia turistică pe prim plan. Asistăm, o dată cu fenomenul îmbucurător al amplorii crescînde pe care o ia turismul în rîndul oamenilor muncii şi tineretului, la o regretabilă decădere a unor vechi şi frumoase moravuri turistice. Din păcate, trebuie spus că astăzi pe munţii noştri aproape nu se mai schimbă salut. Alt aspect: cei care, după ce şi-au astîmpărat foamea lîngă izvorul unei frumoase poieni, se simt obligaţi să adune resturile şi ambalajele hranei lor, curăţind locul,

sînt priviţi de-a dreptul ca nişte specimene ciudate. Să nu mai vorbim despre echiparea inadecvată a multor pretinşi turişti, de manifestările lor zgomotoase la cabane, de lipsa de grijă pentru o floare rară ş.a.m.d.

● **Regretul PELERINULUI: Păcat că de la mare, deocamdată, nu ni se trimit scrisori. Care să fie cauza? Nu-i hîrtie, nu-s probleme, n-avem prieteni, nu-i inspiraţie, nu se vînd timbre?! Vom cerceta. Oricum, dialogul nostru prietenesc rămîne deschis.**

PELERIN

la aniversarea unui „anonim"

Orientarea turistică împlinește un sfert de veac de cînd, venind din nordul scandinav, a poposit în familia sporturilor practicate în România, meritul de a fi organizat primul concurs revenind arădenilor. Deloc spectaculos, fără publicitate, desfășurîndu-se în anonimatul dealurilor și al pădurilor, departe de tumultul stadioanelor, ignorat adesea pînă și de presa de specialitate, «Sportul pădurilor», cum i se mai spune, a cucerit totuși poziții de prestigiu, dovedindu-se un sport pe cît de frumos pe atît de util, oferind sănătate și vigoare celor care-l practică.

La a XXV-a aniversare, orientarea turistică din țara noastră oferă un tablou amplu al dezvoltării sale. Avem azi o federație de specialitate, ca for diriguitor. Avem un campionat național individual, la care se accede dacă ai cîștigat cel puțin un concurs din cele selecționate de federație ca fiind de interes republican și cu tradiție în bună organizare (de exemplu: «Cupa Gențiana» — Timișoara, «Cupa Rulmentul»-Brașov, «Cupa Zarandului» — Arad, «Cupa Bîrnovei» — Iași, «Cupa Voința» — București etc.). Finala acestui campionat va avea loc între 9 și 12 octombrie. Avem apoi un campionat național (pe echipe) al juniorilor, cu formulă de desfășurare teritorială (faze pe asociație, oraș, județ), campionat care, deși a fost înființat abia acum trei ani, atrage zeci de mii de tineri. Avem un campionat al pionierilor și școlarilor, denumit poetic «Roza vînturilor», cu faze de desfășurare pe unitate, detașament, comună, oraș, județ, la finala pe țară (în acest an, la sfîrșitul lui iulie) participînd și echipele caselor pionierilor, și cele invitate special de federație, din centre unde orientarea turistică în rîndul copiilor pulsează intens (București, Iași, Giurgiu, Timișoara). Avem apoi campionate universitare; la «Cupa Iașului» în mai, anul acesta, au participat 14 centre universitare!

Dar cel mai important este faptul că avem azi «orientare turistică — sport de masă», cu faze teritoriale, la care participă tineri și vîrstnici, cu sau fără merite anterioare în concursuri, proveniți din mii de asociații și cluburi, școli și universități, reprezentativele județene întîlnindu-se în finala pe țară care se va desfășura între 4 și 6 septembrie.

E drept, față de alte țări, la noi se desfășoară prea puține concursuri pe timp de iarnă, concursuri de noapte și nu avem deloc concursuri pe biciclete, călare, nautice sau subacvatice — așa cum au, de pildă, englezii și norvegienii. E drept, de asemenea, că la ștafetă, abia din anul viitor se prevede trecerea la trasee lungi, la «macroconcursuri», cu patru schimburi, de mult existente în practica internațională; și-i drept că participăm la prea puține concursuri internaționale.

De asemenea, mai avem unele județe (Vaslui, Sălaj, Alba) în care orientarea turistică abia «pîlpîie» și multe asociații în care fondurile converg mai ales spre echipele de fotbal, miopia unor contabili împiedicîndu-i să vadă că la concursurile de orientare ale asociației lor participă sute de salariați, care, după o zi petrecută în aer liber, sînt mult mai folositori producției decît cei cîțiva fotbaliști și admiratorii lor sedentari. Trebuie să spunem că și pe unele planuri superioare asociației sportive orientarea turistică nu este privită cu interesul pe care-l merită acest frumos sport.

În ciuda acestor neajunsuri, orientarea turistică este în continuă dezvoltare, devenind un veritabil sport de masă, un excelent antidot al sedentarismului, acest flagel al secolului nostru.

Pentru aniversarea a 25 de ani de existență, la începutul lunii august se vor organiza expoziții, vor avea loc concursuri (între altele, unul internațional, unul pentru old-boys, rezervat entuziaștilor care au implantat acest sport la noi și multe concursuri demonstrative), finala pe țară a campionatului de juniori etc. toate prefațînd «Cupa Eliberării» (23—24 August).

SEVER NORAN

Încotro pornim? *Foto: Șt. Ciotloș*

BAZĂ NAUTICĂ PE MALUL MUREȘULUI

• 25 de căsuțe, un bufet, cu ring de dans, sală de mese, terasă, terenuri de tenis și volei, plajă cu dușuri, parcaj auto — totul într-o mare de verdeață, de liniște și de soare — iată din ce se compune Baza nautică pentru tineret Deva, de pe malul Mureșului. Tinerii din municipiu sînt prezenți aici aproape zilnic, dorind ca prin munca lor să contribuie la amenajarea noului complex de agrement, situat la 5 kilometri de Deva.

Un anumit compartiment al complexului funcționează deja: debarcaderul e gata; s-a format și mica «flotilă» compusă, deocamdată, dintr-un vaporaș cu 80 de locuri, din 8 bărci și 10 iole.

Cu «Sargentia» (acesta e numele vaporașului) se pot face atît excursii de agrement, cît și de studiu, în amonte pînă la barajul termocentralei de la Mintia, iar în aval pînă în dreptul Parcului dendrologic Simeria. Din Deva pînă la baza nautică circulă autobuze din jumătate în jumătate de oră.

Corespondența turiștilor

Ing. Ciobanu Olimpia
Str. Jimbolia 91
BUCUREȘTI 26
(corespondență pe teme turistice)

Petric Stuparu
(factor poștal)
Str. Mistrețului nr. 4
IAȘI
(schimb scrisori și ilustrate)

Popa Ștefan
Str. 30 Decembrie nr. 42
CARANSEBEȘ
(corespondență cu un pasionat al alpinismului)

Mare Emil
Str. Țarinei nr. 3
ORAȘ BOCȘA I
Județul Caraș-Severin
(schimb de ilustrate și probleme turistice în țară și străinătate)

Concursul
„FIRUL ARIADNEI"

• Profesorul de muzică **Gh. Ciuculescu**, de la **Școala generală Nămăiești — Cîmpulung Muscel**, județul Argeș a organizat un echipaj de elevi, cu care marchează următorul traseu: «Pornim de la Curtea de Argeș, trecem prin localitatea Sălătruc și apoi cale de 6 kilometri, pe un frumos drum forestier, de curînd amenajat, pînă la Stîna Mare. Drumul se mai continuă încă 5 kilometri, după care părăsim firul apei Topolog și intrăm pe firul unei văi de o rară frumusețe. Și de aici spre vîrful Negoiu, circa 5 ore de mers obișnuit».

• Geologul **Z. Kisgyörgy**, responsabilul **Cercului de marcatori «Baraolt»**, ne scrie: «În cadrul Asociației sportive «MINERUL», din Baraolt, județul Covasna, cu sprijinul Casei orășenești de cultură, a luat ființă un cerc al marcatorilor de trasee turistice, cu două echipe de cîte 6 persoane. Cercul poartă numele tînărului oraș **Baraolt.** Obiectivele principale sînt: executarea a două marcaje noi, primul pe creasta munților Perșani, pe aliniamentul Peștera Merești — Poiana Narciselor de pe Hăghimaș, Cetatea Kustaly — Coloanele de bazalt de la Racoș — Peștera Apeții — Pădurea Bogăției — Cetatea Crizbavului — Crizbav, iar al doilea — continuînd marcajul Harghitei de Sud — pe aliniamentul Ozunca-Băi — Hanul «Hatod» — Trecătoarea Vadaș — Vîrful Görgö — Băile Vîlcele».

• **Membrii Cercului de geografie — turism «Cricovul Dulce», de la Școala generală nr. 3 Moreni.** județul Dîmbovița, și-au propus să continue marcarea masivului Leaota, între Vîrful Leaota (2135 metri) pînă la Curmătura Fiarelor, prin Cota 1996 metri și muntele Secările. «Pe traseul nostru sînt necesari 20 stîlpi metalici, 3 saci de ciment, săgeți indicatoare etc. Acțiunea noastră se desfășoară în perioada 15 iulie — 1 august 1972».

• Din partea conducerii **Grupului școlar pentru controlul calității produselor și metrologie** ni se comunică înscrierea la concursul nostru a două echipaje, care vor marca trasee în masivul Lotru, pe următoarele trasee: 1) Obîrșia Lotrului — Valea Frumoasă — Izvorul Sadului — Gîtul Berbecului; 2) Obîrșia Lotrului — Tîmpa — Piatra Albă — Izvorul Sadului — Capul Berbecului.

• Profesoara **Maria Fetinca** relatează: «Cercul de turism de la Casa Pionierilor Năsăud a organizat prima acțiune de marcare de noi trasee turistice în munții Țibleșului. S-a pornit din satul Suplai spre La Mină — Valea Branului — Tarnița cu Arini — Vf. Branului — Vf. Turcușescu — Vf. Țibleșului, urmînd ca într-o nouă etapă să marcăm traseul Vf. Tibleș — La Borcut — Cabana forestieră — satul Fiad. Noul traseu are o lungime de 10 kilometri; timp de mers 3 ore și 30 minute; marcajul «bandă roșie», pe copaci și stînci. La terminarea acțiunii, elevii vor întocmi o hartă a munților Țibleș, care va cuprinde traseul marcat. În cele trei zile de marcaj, pionierii au colectat eșantioane de roci, plante și insecte».

LÎNGĂ BRAȘOV: COMPLEXUL TURISTIC PENTRU TINERET SĂCELE

O clădire părăsită, din apropierea orașului *Săcele*, s-a transformat într-o bază de agrement de primă importanță pentru tinerii județului Brașov.

Inițiativa aparține numeroaselor organizații UTC și cercuri de turism care, constituindu-se într-un adevărat șantier al tineretului, au efectuat prin forțe proprii lucrările de amenajare, într-o livadă cu pomi fructiferi (3,5 hectare). Pe locul fostei clădiri părăsite, se află, acum, o cabană cu 80 de locuri și cu sală de mese, un camping cu 40 de locuri în căsuțe și 100 locuri în corturi, terenuri de sport (volei, baschet, handbal). Există și gînduri de viitor: un amfiteatru în aer liber (amenajat într-o potcoavă naturală a dealului din apropiere), un bazin cu apă încălzită, iar pentru iarnă — o pîrtie de schi și un schi-lift.

Zona oferă condiții multiple de petrecere a timpului liber: se pot face drumeții în Piatra Mare, Postăvaru, Rențea, Babarunca-Ciucaș; în imediata apropiere se află Ștrandul tineretului și Baza de agrement a studenților, amenajate tot prin muncă patriotică. Se poate spune, deci, că există suficiente motive pentru ca noua bază de agrement să se înscrie printre cele mai solicitate complexe turistice din județul Brașov.

ALFRED WAGNER

UN ALT DISNEYLAND!

La marginea orașului Tecuci, unde înainte cu cîțiva ani era un teren viran și o baltă, s-a amenajat, de curînd, un frumos **parc sportiv și de agrement pentru copii.** Pe noul șantier au fost prestate mii de ore de muncă patriotică, de către părinții și elevii orașului. Acum, pe oglinda lacului plutesc hidroglisoare și bărci, iar pe pontoane speciale se organizează adevărate concursuri de pescuit sportiv, cei mai mici pescari amatori lăudîndu-se cu performanțe dintre cele mai... apetisante.

În parc, pionierii și școlarii găsesc tot ce-și doresc — de la chioșcurile sub forma căsuțelor din povești pînă la colțul cel mai admirat — menajeria cu animale sălbatice, de la balansoare și leagăne pînă la mese de tenis (din beton) și terenuri sportive. Aici funcționează o tabără de zi pionierească, cu 80 de corturi, executate pe schelet metalic, unde activitatea se desfășoară pe bază de autoservire și autogospodărire.

Ca o expresie a grijii permanente pentru formarea tineretului este faptul că s-au găsit soluții salutare de îmbinare a plăcutului cu utilul: copiii învață să conducă, dar și să-și repare carturile, să vorbească la telefoane instalate între corturi, dar și să le remedieze defecțiunile, să comunice prin telegrafia fără fir, dar să cunoască și alcătuirea aparatelor de transmisie. Iată, deci, că nu numai pionierii gălățeni sînt pe cale să aibă un Disneyland, ci și cei mai mici locuitori ai Tecuciului.

Text și foto: MIRCEA STĂNCULESCU

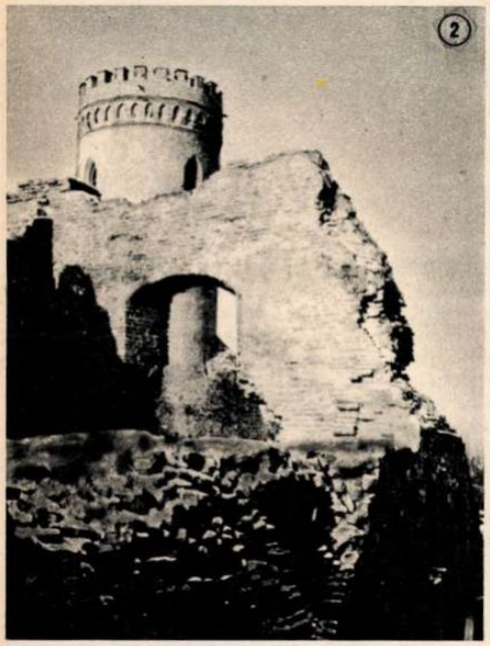

DRACULA

I. CULTUL LUI DRACULA

Într-o zi ceţoasă de la începutul lui decembrie 1971, omul forte al cotidianului «Daily Mail», pe nume John Edwards, punea piciorul pe prima din cele 1 500 de trepte ce urcă spre ruinele cetăţii Poenari, de pe Valea Argeşului. Eu îl urmam prin ninsoarea bizară, de jos în sus, încrucişînd urme de lup, prin liniştea spartă de croncănitul vreunui corb. Urcam din ce în ce mai greu, treptele se răsuceau în toate direcţiile, John Edwards voia să se întoarcă, dar îi reaminteam, rînjind, că asta urmărea şi Dracula — să se întoarcă să-l lase în pace.

Eram la vreo 10 metri în spatele lui cînd l-am văzut oprindu-se. Credeam că se mai odihneşte. Apoi am văzut şi eu zidurile cetăţii în faţa noastră, acoperite de zăpadă, mute, neprietenoase.

— Ia-o dumneata înainte..., a şoptit John Edwards, omul care a transmis reportaje din cîmpia ruptă de explozii a Punjabului, în timpul conflictului indo-pakistanez, sau — mai recent, de pe şoselele aglomerate de soldaţi saigonezi puşi pe fugă de ofensiva forţelor patriotice.

— Recunosc, mi-a fost frică pe moment... a admis John Edwards, în maşina cu care ne întorceam la Bucureşti. De aceea te-am rugat să intri dumneata întîi.

— Cum ţi s-a părut?

(Înregistrare pe bandă de magnetofon):

«Una din dramele urcuşului e că îndată ce sui cîteva trepte, castelul dispare; îl bănuieşti doar, undeva deasupra. Şi urci, şi urci... pînă ce, de după un colţ, iată-l, apare, de parcă ar fi pictat pe munte, bang! chiar în faţă! Să priveşti castelul e mult mai dramatic decît să-l vizitezi. Cred că restaurarea a distrus o bună parte din grandoarea lui naturală; ceea ce erau turle zdrenţuite de secole, au devenit acum muchii netede... Am păşit apoi peste podul acela natural. şi m-au trecut fiorii intrînd în casa celui care a fost Dracula. Nici un castel nu va fi fost făcut cu mai multă trudă decît acesta, cînd fiecare piatră a trebuit ridicată din vale. Castelul, în ziua în care l-am vizitat, avea întreaga lui atmosferă de mister, dată de ceţuri, ninsoare, dar mai ales de el însuşi».

— Tot drumul de la Londra a fost numai pentru acest castel?

— Eu nu sînt un Draculofil, dar îmi dau seama că există un cult vag al lui Dracula în Europa de vest şi America; asta a condus pînă acum, la turnarea a vreo 50 de filme şi la scrierea nu ştiu cîtor cărţi. Să-ţi explic acum de ce am venit: ziarul «London Evening Standard» a publicat alaltăieri o ştire cum că profesorul american Radu Florescu ar fi făcut investigaţii şi a găsit dovezi că Dracula ar putea fi inspirat de o persoană reală: Vlad Ţepeş, domnitor din secolul XV, în munţii Carpaţi. Şi iată-mă trimis de ziarul meu să văd castelul despre care vorbeşte Radu Florescu. Trebuie să mărturisesc că nu ştiam care e ţara de baştină a lui Dracula. Ştiam că e în munţii Carpaţi, că e în Transilvania... Dar nu eram foarte sigur unde e Transilvania.

(În treacăt fie spus, există încă destui turişti care descoperă, ca şi John Edwards, Carpaţii sau Transilvania în România, dar nu asta face subiectul articolului de faţă).

În fond, cîţi dintre noi vor fi auzit de această foarte răspîndită legendă în lumea apuseană, care ne face faimoşi Carpaţii fără ca să ştim?

ORIGINI

Romancierul englez Bram Stoker n-a vizitat niciodată România sau cel puţin aşa se crede. Se zice că ar fi luat nişte hărţi, nişte mersuri ale trenurilor (sau diligenţelor), cîteva studii despre regiunea în cauză şi ar fi scris — ca şi alţii, de altfel, despre alte regiuni — o carte ce lasă cititorului romantic impresia de autenticitate.

În 1897, deci, Bram Stoker publică romanul «Dracula» scris la modul de mai sus. Succesul a fost imens, şi mai este încă. Generaţie după generaţie şi-a transmis mitul ca pe un bun spiritual, îmbogăţindu-l, sublimîndu-l, reluîndu-l sub diferite chipuri, unele de prost gust, altele inspirate; au apărut «fii ai lui Dracula» şi «case ale lui Dracula», «sîngele» sau «întoarcerea lui Dracula», «soţiile», «balul», «mormîntul» lui Dracula, ca să nu menţionăm decît unele. Între timp au mai apărut şi alte tipărituri despre Dracula, studii, ipoteze, a fost înfiinţată chiar o societate Dracula în S.U.A.

Nimic, vreodată, nu a putut să întunece faima acestei prime cărţi a lui Bram Stoker. Voi rezuma faptele pe cît cu putinţă mai lapidar. E vorba despre călătoria englezului Jonathan Harker prin Austro-Ungaria timpurilor acelora, înspre Bistriţa-Năsăud, apoi spre Pasul Bîrgăului, unde, la miez de noapte, este transferat din poştalionul de Vatra Dornei într-o caleaşcă a contelui Dracula, spre castelul din munţi. Nimic, decît poate călătoria lui Dante în Infern, se mai poate compara cu halucinantul periplu al englezului într-o cu totul altă lume, o lume a necunoscutelor umane, a superstiţiilor ce dăinuie de cînd pămîntul, a întrebărilor de plumb ce tulbură orice om, pentru răspunsul cărora nici un preţ nu

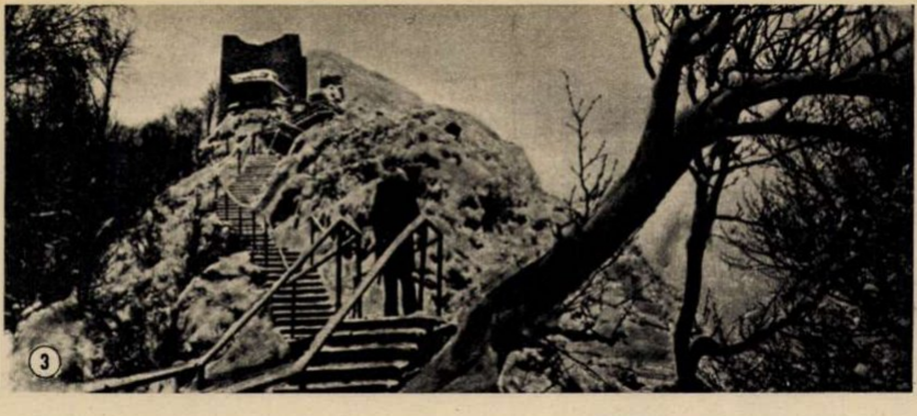

1. *SNAGOV – insula tăcutului mormînt*
2. *TÎRGOVIŞTE: temniţa Turnului Chindiei ar fi găzduit pe Hamza, begul de Nicopole*
3. *Cetatea legendară de pe Valea Argeşului: POENARI*
4. *Arheologul DINU ROSETTI, omul care l-a dezgropat pe* **Dracula** *(1931)*
5. *Cercetînd: echipa de «drăculeşti» a Ministerului Turismului*

pare prea mare. Şi totuşi, preţul este prea mare; contele (care-şi mută apoi cîmpul de acţiune în Anglia, ca să revină, în dramatice împrejurări, în munţii săi de baştină) nu poate supravieţui prin veacuri decît pe seama vitalităţii altor oameni, prin vampirism, şi este deci respins, apoi distrus ca atare. Dar, ca şi mulţi alţi eroi de mare popularitate, el a fost dezgropat şi repus în acţiune; omenirea îşi priveşte adesea cu încîntare trecutul.

TĂCUTUL MORMÎNT

Pe o jumătate de pagină, poate mai mult, în această carte a lui Bram Stoker, contele Dracula se referă la strămoşii săi, la sine ca domnitor, la fratele său ca la un trădător aliat cu turcii şi la cîteva bătălii ce ne-ar putea îndrepta ochii, după unele interpretări, spre marele nostru Vlad Ţepeş.

Drastic, aspru, crud, dar lucid în cruzimea sa — armă politică şi morală, voievodul de la mijlocul veacului XV a stîrnit multe patimi la vremea sa, a inspirat mulţi menestreli şi a băgat groaza în mulţi duşmani. De ce abia în anii din urmă s-a avansat ideea identităţii Dracula — Vlad Ţepeş? Explicaţia trebuie căutată în slaba cunoaştere a istoriei României peste hotare. A trebuit să vină un profesor de origine română, **Radu Florescu**, de la Universitatea din Boston, ca să răscolească imaginaţia tuturor drăculiştilor din lume cu anunţul său: Dracula este un personaj real! Nu mai este deci surprinzător că John Edwards, a doua zi după publicarea anunţului, a luat avionul spre Bucuresti.

Există totuşi şi alte variante ale ipotezei: unele menţin identitatea Dracula — personaj mitic, altele pretind că Dracula a fost o femeie (contesa Elisabetha Bathori, castelul Huniazilor), însă toate încep să pălească şi vor fi sigur desfiinţate de noul val al identităţii Dracula — Vlad Ţepeş.

Şi noi ce oferim?

Pe insula Snagovului, în biserica clădită de Vlad Ţepeş, prin temniţele de surghiun în care au fost tăiate multe capete şi mîini şi urechi şi nasuri, în biserică deci, se află un mormînt pus de-a curmezişul, îndată după prag, în pronaos. În 1931, arheologul **Dinu Rosetti** dezgroapă acolo pe Vlad Ţepeş, sub nimic altceva decît pardoseală goală. Umezeala locului a măcinat şi oasele, pînă şi dinţii. Lespedea voievodală, lespedea propriuzisă, se află mutată de cineva în faţa altarului. Aproape tot ce a fost scris odată pe ea a fost ciocănit cu migală, apoi a mai fost ştearsă şi de paşii preotului, şi de ai oamenilor, în ceea ce legenda locului spune c-ar fi singura putinţă de iertare a păcatelor temutului domn. Şi este greu, aici la Snagov, aproape imposibil, să arăţi unde se termină istoria şi unde începe legenda, lucru de taină ca toate marile faceri şi desfaceri ale unor oameni.

NICOLAE PĂDURARU

(Continuare în numărul viitor)

NICOLAE TOPOR

CRUGUL VREMII ÎN LUNA AUGUST PE ULTIMII 2027 DE ANI

Cînd, dimineaţa apuneau sub orizont constelaţia Vulturul şi steaua strălucitoare din constelaţia Peştele austral, era pentru greci şi romani o certă dovadă că începea luna august, căreia, pînă în anul 8 î.e.n. (746 anul Romei), i s-a spus «Sextilis». La 1 august vremea era, aproape totdeauna, caldă şi uscată, cu adieri de sud-vest ale celebrelor vînturi **etesiene**. În această zi, socotită nefastă, romanii sărbătoreau hramul templului lui Marte Războinicul, iar mai tîrziu, tot în această zi, aniversau naşterea împăratului Claudius.

Dintre fenomenele meteorologice deosebite petrecute în luna august menţionăm numai cîteva:

La 30 VIII anul 55 î.e.n. o furtună violentă îl stînjeneşte pe Caesar să acosteze în Britania (De Bello Gallico).

O secetă mare a precedat celebra erupţie a Vezuviului din **24 VIII 79** (Plinius).

La 24 VIII 358 se produc o grea furtună şi o uriaşă vijelie pe Marea Neagră; la amiază s-a făcut întuneric ca noaptea; Macedonia, Asia Mică, dar mai ales Nicomedia sînt grav distruse, pentru că un cutremur de pămînt a urmat imediat după marea furtună (Marcellinus).

Vara anului 994 a fost atît de caldă şi uscată, încît în august toate fluviile Europei erau secate. Acest fenomen se repetă şi în anul 999, precum şi în 1000, cînd izvoarele au secat toate.

La 24 VIII 1346, în timpul bătăliei de la Crécy, cade o ploaie torenţială din cauza căreia corzile de la arcele arcaşilor nu se mai pot folosi, fapt care decide înfrîngerea francezilor.

În august 1585, «în zilele lui Petru-Vodă, fost-a mare secetă în ţeară că izvoarele, riurile şi băltire secară; se ara pe alocuri unde mai înainte se prindea peşte; copacii se uscară şi dobitoacele nu mai aveau ce mînca, era atîta praf că se strîngea în troiene pe la garduri, cum se strînge omătul iarna cînd bate vîntul» (Ureche).

În **«1748 luna lui august, 29 de zile**, căzut-a o brumă mare de a stricat şi pînele mici şi pe cele mari de s-a făcut scumpete mare în Ţara Moldovei» (Ion Neculce).

În ultimii 120 de ani, cea mai caldă lună august a fost în 1946, iar cea mai rece în 1864 în jumătatea de nord a ţării şi în 1884 în sud. Cele mai ploioase luni au fost în 1851 şi 1949 iar cea mai mare cantitate de apă, de 488 de litri pe metru pătrat, a căzut la Nădrag în august 1937. Temperatura medie a lunii e cuprinsă între 5,7° la Vîrful Omu şi 22,7° la Drobeta Turnu Severin.

Luna august 1972

În primele 4 zile ale lunii, vremea va fi instabilă şi favorabilă ploilor şi averselor însoţite de fenomene electrice. Cerul va prezenta înnorări pronunţate iar vîntul se va intensifica temporar. Nopţile vor fi răcoroase în zona de munte şi nordul Transilvaniei. Ziua, temperatura va urca pînă la 26 grade.

După 2—3 zile frumoase şi calde, cînd temperatura va urca pînă la 30 de grade în regiunea de cîmpie, timpul va deveni nestatornic între 7 şi 14 august, cînd vor alterna zile calde şi însorite cu zile răcoroase şi umede. În aceste zile vor cădea cele mai însemnate ploi ale lunii.

De la 15 la 22 august, vremea va fi frumoasă şi se va încălzi apreciabil, temperatura urcînd pînă la 24 de grade în nordul extrem al ţării şi pînă la 34 de grade în Bărăgan. Acum se vor înregistra cele mai ridicate temperaturi ale lunii. Un front de ploi, însoţit de intensificări ale vîntului şi de scădere a temperaturii, va străbate jumătatea de nord a ţării la 18—19 august.

De la 25 august, timpul va fi frumos şi se va încălzi din nou, temperatura urcînd pînă la 30 de grade în zona de cîmpie. Cerul se va menţine mai mult însorit.

Condiţiile atmosferice din luna august vor fi deosebit de favorabile pentru helioterapie marină pe litoralul Mării Negre, excursiilor montane de lungă durată, precum şi activităţii alpine şi aceasta cu deosebire în a doua jumătate a lunii.

LA MUNTE (cabane)

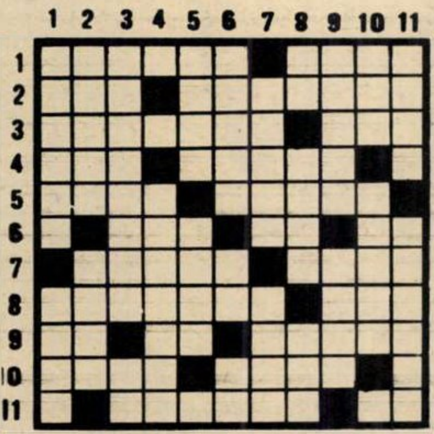

Orizontal:

1. Masiv muntos în Carpaţi, îndrăgit de turişti — Cea mai înaltă cabană din ţara noastră. 2. Cabană in Munţii Harghita, situată pe malul lacului cu acelaşi nume — Complex de cabane în Munţii Gutîiului. 3. Cabană din imediata apropiere a Iaşului, cu o pîrtie de schi pe timpul iernii — Vreme de stat în cabană. 4. Secat la inimă — Vîrfuri de stîncă. 5. Lumesc — Cabană din apropierea maiestuoaselor Pietre ale Doamnei. 6. Unchi — Vocalele sunetului — Radu Păduraru. 7. Masiv de pămînt — Barcă pentru undele Snagovului. 8. Locuiesc în ţinuturile muntoase — Curat şi sănătos în staţiunile din munţi. 9. Aflate în motel — Partea finală a cabanei Plaiul Foii — Cabană cu nume de plantă, înspre Piatra Mare. 10. Greutate chineză — Însoţită de 1 500 denumeşte o cabană aflată în apropierea oraşului Sinaia. 11. Cabană situată în pitoreasca Vale a Ialomiţei — Argint.

Vertical:

1. Cunoscută cabană din platoul Bucegilor — Locuitori ai Munţilor Apuseni. 2. Piatra..., cabană aflată în Poiana Şurei de Piatră — Cabană înspre marcajul Munţilor Retezat. 3. Cabană din Bucegi cu o frumoasă privelişte a Văii Jepilor — În trepte. 4. Bază alpină din abruptul prahovean al Bucegilor. 5. Joc în Moldova — Colţ de stîncă. 6. Sursă de apă rece, în munţi — În cabană — Intrarea în cabana Cioplea. 7. Jgheab pentru apa din fîntînă — Acompaniament muzical. 8. Siamezele din cabana Mogoşa — ...Brazi, cabana din Munţii Predealului — Locul ei de cantonament este Moneasa. 9. Localitate balneoclimaterică din nordul Maramureşului — Cabană din Valea Frumoasă, în drum spre Munţii Cibinului. 10. Albia Mureşului — Cabană din Munţii Făgăraşului. 11. Drept — Cabană aflată pe muntele cu acelaşi nume, prilej de ascensiuni pentru minerii Văii Jiului.

Dicţionar: TAEL

NELU POP NICORESCU

LEI 3